

**SUOMEN NAISYHDISTYKSEN
YLEISKOKOUS**

JA

**TAMPEREEN HAARAOSASTON
25-VUOTISJUHLA**

**TAMPEREELLA
20-22 MARRASKUUTA 1915**

KOKOUKSEN ANTAMAN TOIMEN JOHDOSTA

JULKAISI

SUOMEN NAISYHDISTYS

63

SUOMEN NAISYHDISTYKSEN YLEISKOKOUS

JA

TAMPEREEN HAARAOSASTON 25-VUOTISJUHLA

TAMPEREELLA

20-22 MARRASKUUTA 1915

KOKOUKSEN ANTAMAN TOIMEN JOHDOSTA

JULKAISI

SUOMEN NAISYHDISTYS

HELSINKI 1916,

SUOMAL. KIRJALL. SEUR. KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ.

Ohjelma:

Lauantaina 20 p:nä.

Klo 4 i.p. Virsi. — Avajaispuhe, rouva Iida Yrjö-Koskinen. — Piirteitä Tampereen Naisyhdistyksen 25-vuotisesta toiminnasta, nti Selma Myyryläinen. — Tervehdykset. — Kokouksen toimihenkilöiden vaali.

Klo $1\frac{1}{2}$ 7 i.p. Siveellisyyskysymys: 1) maalaisoloissa, rouva Elli Laurila Lapualta; 2) kaupunkilaisoloissa, neiti Iida Seilanen Tampereelta. — Keskustelua.

Klo $1\frac{1}{2}$ 9 i.p. Naistenhueltoasia — lastenhueltoasia, lyhyt johdatus. Tiedonantoja haaraosastoilta niiden toiminnasta ynnä suunnitelmista paikkakuntansa 1) naisten, 2) lasten hyväksi.

Sunnuntaina 21 p:nä.

Klo 9 a.p. Jumalanpalvelus.

Klo 12 päiv. Esitelmä: Kaksi tienraivajaa, Elisabeth Cady Stanton ja Aleksandra Gripenberg, rouva Ilmi Hallstén Helsingistä. — Miten saada nuoret naiset mukaan naisasiatyöhön? Alustaa maisteri Hilja Riipi-

nen Lapualta. — Keskustelua. — Esitelmä: Talouskirjanpito säästäväisyyden kehittäjänä ja perheenäidin aseman vahvistajana, rva Iida Yrjö-Koskinen.

Klo 5— $\frac{1}{2}$ 8 i.p. Päivälliset.

Klo 8 i.p. Iltama.

Maanantaina 22 p:nä.

Klo 9 a.p. Mitä S. N. Y. haaraosastoinen voi tehdä hankkiakseen koulutytöille opastusta käytännölliseen työhön? Alustaa neiti Ilta Arranmaa. — Keskustelua. — Erinäisiä S. N. Y. koskevia käytännöllisiä kysymyksiä. — Loppusanat. — Virsi.

Kokouksen osanottajat.

Keskusyhdistyksen ja haara-
osastojen edustajat:

Ilmi Hallstén	Suomen	Naisyhd.
Elin Sjöström	»	»
Alma Jalava	»	»
Paula af Heurlin	»	»
Anna Jansson	»	»
Inga Rautio	»	»
Armi Hallstén-Kallia	»	»
Iida Voipio	Viipurin	»
Lilli Tirkkonen	»	»
Iida Yrjö-Koskinen	Tampereen	»
Hilja Eronen	»	»
Anna Lilja	»	»

Elli Lujamo	Jyväskylän Naisyhd.
Hilja Ollilainen	»
Wiivi Särkkä	»
Emmy Melart	Lappeenrannan
Henni Orkamo	»
Saara Tarjanne	Hämeenlinnan
Liisi Ilmanen	Ilmajoen
Alma Bastman	»
Ingrid Kuhna	»
Sofia Roos	»
Sofia Västi	»
Aliina Lahdensuo	Lapuan
Hilja Riipinen	»
Liisi Hautanen	»
Sanna Filppula	»
Katariina Lagerstedt	»
Hilja Lahdensuo	»
Elli Laurila	»
Hilma Oravala	»
Anna Talvitie	»
Manda Toivonen	»
Augusta Tarkkanen	Karttulan
Hilma Karhala	Jämsän
Iida Vuori	Akaan
Sandra Kulkkila	Teiskon
Iida Pärri	»
Katri Tuori	Limingan
Aili Halleen	»
Anna Juustila	»
Kreetta Lipponen	»
Naema Sjöman	»
Martta Tapio	»
Katri Tuomikoski	»
Eevi Wahander	»
Emilia Harviainen	Pirkkalan

Aina Mäkelä	Pirkkalan	Naisyhd.
Sirkka Antero	»	»
Selina Nurkkinen	»	»
Aina Heikkilä	Mäntän	»
Lilli Ahlberg	»	»
Aino Nurminen	»	»
Anna Wesanto	»	»
Anna Broms	Huittisten	»
Anna Hannula	»	»
Elli Stenroos	»	»

Kokouksessa oli läsnä paitsi edustajia runsaasti muitakin yhdistyksien jäseniä ja asianharrastajia.

Ensimmäinen kokouspäivä.

Tampereen Naisyhdistyksen 25-vuotis- juhla.

Kokouksen avaus.

Naisyhdistysten yleiskokouksen ja Tampereen haaraosaston 25-vuotisjuhlan yhteisissä avajaisissa Suomalaisella Tyttökoululla (Satamakatu 11) marraskuun 20 p:nä klo 4 i.p. laulettiin aluksi virsi »Oi, kuningasten kuningas», jonka jälkeen vapaaherratar I i d a Y r j ö - K o s k i n e n lausui kokouksen osanottajat tervetulleiksi seuraavin sanoin:

[Monesta tuntunee rohkealta, jopa sopimattomalta, naisten kokoontua juhlaa viettämään aikana, jolloin lukemattomat kodit, miljoonat naiset ja lapset kärsivät sanomattomia tuskia. Mutta pelkkää juhlimista varten emme olekaan kokoontuneet. Samalla kuin suomme hetkisen juhlatunnelmaa Tampereen N. Y:n 25-vuotispäivälle, sisältää kokousohjelmamme mitä vakavinta työtä ja tärkein asiain selvittelyjä. Suomen Naisyh-

distys on jo vuosikausia tuntenut tarvetta kokoontua haaraosastoinen neuvotteluun, mutta aina on esteitä ilmaantunut. Toissa kesänä oli kutsu valmiina tällaiseen kaitkinpuolin valmistettuun kokoukseen Lapualle, mutta silloin juuri puhjennut sotalamautti mielet ja pysäytti matkat. Nyt on tottumus suuren verinäytelmän viesteihin sen verran saanut mieleemme tointumaan, että rohkenemme kokoontua keskustelemaan asiasta, jota pidämme koko ihmiskunnan asiana.

Naisasia on viime vuosikymmeninä kylläkin suuresti helpoittanut paremman yhteiskunnallisen aseman saantia naiselle. Toinen toimiala toisensa jälkeen, sekä virat että muut ansiomahdollisuudet ovat hänelle auenneet, ja ennen pitkää lienee jokainen kunniallinen työmaa hänelle avoinna. Rajoitukset ja aitaukset murtuvat edelleen, ja nainen pääsee ennen pitkää täysiin kansalais-oikeuksiin. Mutta onko sitten, kun kaikki tuo on saavutettu, naisasia myöskin loppuun suoritettu? En puolestani sitä usko, sillä ilmeiset tosiasiat puhuvat toista. Sen vapauden liepeissä, jota naiset jo ovat saavuttaneet, on jo nykyisin, kuten tavallisesti muissakin vapausliikkeissä, seurannut koko joukko väärin käsitettyä vapautta: siveellistä julkeutta, miesten paheiden omistamista sekä näiden liittämistä turhamielisyyden palvelukseen. Tiedän tämän olevan sydämensuruna aatteen esitaistelijaille, niinkuin se kenties monia vieroittaa naisasiasta. Mutta

muistakaamme, että elämme murrosaikaa. Nainen nähtävästi ei vielä oikein jaksa kannattaa sitäkään vapautta, jonka on saavuttanut. Mutta varmaa on, että aika tässä tuo lääkkeen ja asiat korjautuvat, jähka ehditään tottua uuteen asemaan.

Historiallinen tosiasia on, että naisen vapauttaminen, kuten niin moni muukin suuri aate, sai alkunsa kristinuskon maailmaan tulosta. Hitaasti, hyvin hitaasti, ihmiskunta on ymmärtänyt kristinuskon sisällyksen, vielä hitaammin se on kyennyt sitä toteuttamaan, mitä siitä on ymmärtänyt. Varmaa suuntaa kehitys kumminkin kulkee. Ja naisen vapautus on sekin jaloilla hedelmillään osoittava, mitä alkujuurta se on, huolimatta kaikista vesivesoista ja sivukasvannaisista, joita siinä nykyään nähdään.

Kohdistettuaan sitten huomionsa erityisesti olojen kehitykseen omalla paikkakunnalla, puhuja jatkoi:

Minulla on myös kunnia lausua tervetulleiksi arvoisat vieraamme keskusyhdistyksestä ja haaraosastoista. Toivomme, ettei tulonne tänne ole hukkaan heitettyä vaivaa ja aikaa, vaan että yhteisin voimin syvennymme naisasiaan ja opimme tarkemmin tajuamaan sen nykyhetkellä meille asettamia vaatimuksia.

Samaten lausun tervetulleiksi kunnioitetut kutsuvieraat, jotka ovat saapuneet vaatimattomaan juhlaamme.

Avajaispuheen jälkeen neiti S. M y y r y -
l ä i n e n esitti piirteitä

Tampereen Naisyhdistyksen 25-vuotisesta toiminnasta.

(Lyhennetty.)

Tampereen Naisyhdistys perustettiin marraskuun 20 p. 1890 ja liitettiin haaraosastona Helsingissä toimivaan Suomen Naisyhdistykseen. Tänä päivänä on meillä siis erikoinen aihe luoda silmäys yhdistyksemme neljänneksivuosisataisen uutteran toiminnan vaiheisiin.

Tällä ajalla on yhdistys kokoontunut kolmatta sataa kertaa ja on kokouksissa pidetty kahdeksattakymmentä esitelmää, alustettu kuudettakymmentä keskustelukysymystä, selostettu kotimaista ja ulkomaista kirjallisuutta sekä pohdittu yhdistyksen toimintaa koskevia asioita. Esitelmät ja keskustelut ovat kosketelleet naisasiatyötä yleensä, äänioikeutta, lasten-, itse- ja yhteiskuntakasvatusta, raittiusasiaa, siveellisyyskysymystä, tosinaisellisuutta, talousopetusta, kodin- ja lastenhoitoa, säästäväisyyttä, puutarhahoitoa y. m. Yhdistyksen jäseniä on, paitsi täten, myös aikakauslehtien ja muun kirjallisuuden avulla koitettu tutustuttaa ihmiskunnan henkisiin ja taloudellisiin pyrintöihin. Ahkeralla työllä, ompeluseuran, myyjäisten ja iltamien avulla saatiin v. 1904 alkuun jäsenten käytettäväksi oma pieni »Naisasiakirjasto».

Paitsi omien jäsentensä on yhdistys koettanut avartaa muidenkin naisten tieto- ja ajatuspiiriä ja herättää heitä huolehtimaan kehityksestään yhteiskunnan jäsenenä pane-

malla toimeen yleisiä esitelmätilaisuuksia, joissa on saatu kuulla valaisevia esityksiä naisiasiasta ja muilta elämän aloilta. Myöskin on yhdistys levittänyt näitä aloja koskevaa kirjallisuutta.

Nousevaa polvea on muistettu toimittamalla sille parempaa kasvatusta kodissa ja koulussa. Koulujen ovet on koetettu saada auki niin tytöille kuin pojillekin, ja on yhteiskasvatusaate löytänyt naisasian harrastajissa lämmintä kannatusta. Niinpä paikakuntamme Suomalaisen Yhteiskoulun syntysanat lausuttiin Tampereen Naisyhdistyksen kokouksessa. Tämän ohessa on mainittava, että yhdistyksen alotteesta Tampereella toimii myöskin nuorisokirjasto, n. s. Topeliuskirjasto.

Kansannaisille, palvelijattarille ja työläisnaisille, joista monet olivat jääneet osattomiksi sivistyksen ensi alkeistakin, yhdistys heti ensimmäisenä toimintavuotenaan pani toimeen alkeiskurssit, joissa sunnuntai-iltapäivisin opetettiin lukemista, kirjoitusta sekä laskennon alkeita. Näitä kursseja ylläpidettiin sitten yhteen mittaan 17 vuotta, jonka jälkeen ne lopetettiin senvuoksi, että kaupunki jo silloin tarjosi monenmoisissa iltakouluissaan oppia niillekin naisille, jotka vielä olivat vailla kansakoulusivistystä. Oppilaita kävi yhdistyksen kursseilla runsaasti, ja varoja kurssien ylläpitämiseen saatiin usean kerran valtuustolta; toisina vuosina taas pidettiin koulua yllä pelkästään yhdistyksen omilla varoilla. Vv. 1894—95 saatiin yhdistyksen toimesta aikaan yhdenjaksoisia

luentosarjoja kansannaisille. Luennoissa käsiteltiin Suomen historiaa, lastenhoitoa ja -kasvatusta, raittiutta, siisteyttä, säästävyyttä ja ruuanvalmistusta.

V. 1900 alettiin hommata työläisnaisten klubia eli lukutupaa, joksi nimi sittemmin muutettiin. Tuuma saatiin toteutetuksi seuraavana vuonna, mutta käytännöllisten vaikeuksien takia asia jo v. 1902 raukesi.

Vuodesta 1903 toimi Tampereen Naisyhdistyksen keskuudessa erityinen siveellisyyskomitea, joka koetti edistää asiaa levittämällä siveellisyyskirjallisuutta, pitämällä siveellisyysesitelmiä ja äitien kokouksia, joissa keskusteltiin lasten kasvatuksesta. Komitea teki myös anomuksia hallitsijalle ja kaupungin valtuustolle anoen m. m. laillistetun haureuden poistamista ja pyytäen, että naisyhdistyksen asetettaisiin siveellisyyspoliiseiksi. V. 1908 lakkasi yhdistyksen siveellisyyskomitean toiminta, koska paikkakunnalle oli muodostunut varsinainen siveellisyysseura.

Oivaltaen, että ensimmäinen ehto tulevan sukupolven kehityksen edistämiseksi on sen ruumiillisen hyvinvoinnin kohottaminen, on Tampereen Naisyhdistys pitänyt yllä kesäsiirtoloita heikoille kansakoululapsille (parina vuonna myös työläisnaisille), perustanut paikkakunnalle lastenseimen, pannut toimien voimistelu-, leikki- ja urheilukursseja, järjestänyt Fröbeltöiden opettamista yleisessä sairaalassa oleville lapsille sekä pitänyt huolta kotien ja pikkulasten hoidosta järjestämällä kilpailuja kodin- ja lastenhoidossa ja pallo- ja parhaiten hoidettuja pikkulapsia. Paitsi

näillä toimenpiteillä on yhdistys muutenkin edistänyt kotien hyvinvointia ja onnea. Se on koettanut kohottaa vähävaraisten kotien varallisuutta pitämällä huolta emäntien ja tyttärien käytännöllisten taitojen kehittämistä. Naisten kätevyyttä edistääkseen on yhdistys vuodesta 1907 pannut toimeen ompelukursseja kotiompelun oppimista varten. Monilla kursseilla toimi opettajattarena erityinen käsityöopettajatar, mutta vuodesta 1912 alkaen on yhdistyksen palkkaama kodinneuvoja opettanut naisille talvisin kaupungissa käsityötaitoa niissä keittiöissä, joissa iltasin opetetaan ruuanlaittoa. Yhdistyksen toimesta on näet syksystä 1911 alkaen toimitettu myös maksuttomat talouskurssit vähävaraisille naisille. Opetusta on annettu iltasin kolmasti viikossa kahdessa yhdistyksen vuokraamassa suuressa keittiössä. Oppilaita on usein ollut parin sadankin paikkeilla, enemmän kuin huoneisiin oikeastaan olisi mahtunut. Opetuksen alkaessa on pidetty noin puoli tuntia kestävä esitelmä jostakin kotia koskevasta aineesta.

Keväällä 1915 vuokrasi Naisyhdistys kaupungilta Hatanpään kartanon mailta 1 ha:n 28 a:n suuruisen maa-alan jakaakseen sen pientä vuokraa vastaan puutarhamaaksi niille emännille, jotka talvella olivat käyneet yhdistyksen toimeenpanemilla keittokursseilla. Maa-alue jaettiin 1 aarin suuruisiin palasiin, joten 106 emäntää sai pienen maapalasan viljelläkseen siinä keittiökasveja. Turhaa tämä kasvitarhapuuha ei ole ollut, sen todistavat

runsaat sadot. Monen emännän sato arvioitiin tehneen 50, 60, jopa 70 ja 80 markkaa.

Esikaupunkien lukuisa vähävarainen väestö oli kauan vetänyt Naisyhdistyksen jäsenten huomion puoleensa, ja v. 1905 ulotti yhdistys sinnekin toimintansa ja on siitä lähtien sitkeästi pitänytkin kiinni tästä päämäärästään. Vuosittain on se kustantanut esikaupunkeihin kasvihoidonneuvojan, joka kulkee kodista kotiin ohjeita antamassa sekä siemeniä ja taimia jakelemassa. Vähävaraisemmat saavat siemenet ja taimet aivan ilmaiseksi. Vuosi vuodelta on yhdistys laajentanut tätä toimintaansa. Niinpä on vuodesta 1912 lähtien, kuten mainittiin, yhdistyksen palveluksessa ollut erityinen kodinneuvoja esikaupunkien kasvitarha-, ruuanlaitto- ja kodinhoidon neuvonnassa. Ei siis ihme, jos kasvitarhaviljelys on suuresti voittanut alaa. Keittiökasvitarhain luku esim. on muutamasta kymmenestä noussut satoihin, ja istutettujen marjapensaitten luku sadoista tuhansiin, onpa viimeisinä kesinä ruvettu viljelemään hedelmäpuitakin. Vv. 1912, 1913 ja 1914 on Naisyhdistys pannut esikaupungeissa toimeen kasvitarhatuotteiden näyttelyn ja näiden yhteydessä v. 1912 lastenhoitokilpailun sekä parina viimeisenä vuotena kodinhoito- ja lastenhoitokilpailuja. Yhdistys on lisäksi esikaupunkien kansakouluille lahjoittanut omenapuita, joiden hedelmät jaetaan lapsille Aleksanterin päivänä.

Edellämainitut toimenpiteet ovat käyneet mahdollisiksi toteuttaa vain siten, että valtio v. 1911 myönsi toistaiseksi 3,000 mk:n suu-

ruisen vuotuisen kannatusavun edistääkseen taloudenhoidon taitoa Tampereen ja sen esikaupunkien vähävaraisten kotien keskuudessa. Paitsi valtiolta on yhdistys saanut tarkoitukseen 500 mk Tampereen valtuustolta.

Tässä lueteltujen lisäksi on yhdistys 25-vuotisena toiminta-aikanaan puuhannut paljon muutakin: ylläpitänyt työnvälitystoimistoa palvelijattarille, muurahaisyhdistystä, kerännyt tietoja työläisnaisten asunto-oloista, lastenhoidosta j. n. e. Yhdistyksen kokouksissa on lausuttu, kuten mainittiin, yhteiskoulun, mutta myös kutomakoulun syntyä. Talouskoulun oppilaille on yhdistyksen toimesta pidetty useita luentoja, ja yhdistyksen aloitteesta saatiin kaupunkiin kunnolliset pesulaitokset. Edelleen järjesti yhdistys yksissä toimin Keskusyhdistyksen kanssa Kuopion maanviljelysnäyttelyyn havainnollista talousopetusta ynnä lukuisia esitelmiä.

Tulevaisuudentehtävänä on hahmoiteltu mallikotia uusille esikaupunkitonteille, taloa, joka olisi kaikin puolin tarkoituksenmukaisesti rakennettu ja varustettu, jossa pidettäisiin helppotajuisia esitelmiä kodin piiriin kuuluvista asioista, ohjattaisiin kasvitarhan hoidossa, opetettaisiin ruuanlaittoa y. m. talousaskareita.

Kun vielä mainitsemme, että yhdistyksen vuotuinen jäsenluku on ollut puolen sadan seuduilla, olemmekin pääpiirteissään ja kaikessa lyhykäisyydessä selostaneet yhdistyksen neljännesvuosisataista toimintaa. Yhdistyksen puheenjohtajina ovat tänä aikana toimineet: 1890—95 rva Leila Genetz, 1895—

96 rva Nadja Malin, 1896—98 rva Leila Genetz, 1898—99 nti Matilda von Troil, 1899—1902 rva Iida Yrjö-Koskinen, 1902—03 rva Nadja Malin, 1903—04 rva Sascha Törnqvist, 1904—07 rva Hilda Kupiainen ja 1907—15 rva Iida Yrjö-Koskinen.

Tervehdykset.

Juhlamielin kuunneltiin sitten niitä monilukuisia tervehdyksiä, jotka kiitollisin sanoin tulkitsivat eri järjestöjen arvonantoa Tampereen Naisyhdistyksen toiminnalle. Tampereen Rouvasväenyhdistyksen puolesta esiintoi lähetystö adressin. Suomen Naisyhdistyksen adressin julkiluki yhdistyksen puheenjohtaja, jonka jälkeen seurasivat sisaryhdistysten, Wiipurin, Jyväskylän, Ilmajoen, Limingan, Lapuan, Mäntän, Pirkkalan, Kuopion, Jämsän, Lopen ja Joroisten Naisyhdistysten tervehdykset, useimmat suullisia, jotkut kirjelmäin muodossa. Edelleen esiintuottiin onnitteluja Tampereen Suomalaisen Naisliiton, Marttayhdistyksen, Tampereen Suomalaisen puolueen Naisjärjestön ja Tampereen Puutarhaseuran puolesta sekä kirjelmiä ja sähkösanomia yksityisiltä yhdistyksen ystäviltä.

Suomen Naisyhdistyksen ja sen haara- osastojen yleiskokous.

Kokouksen puheenjohtajiksi valittiin rva Ilmi Hallstén, vapaaherratar Iida Yrjö-Koskinen ja neiti Elli Lujamo, sekä sihteereiksi neidit Hilja Eronen, Paula af Heurlin ja Inga Rautio.

Neiti Elli Lujamon toimiessa puheenjohtajana otettiin käsiteltäväksi ohjelman ensimmäinen kohta

Siveellisyyskysymys.

Rouva Elli Laurila alusti sitä *maalaisolojen kannalta* seuraavasti:

Kirjoituksessaan »Nuori Uudistaja ja vanha Viisaus» antaa Sailer Viisauden sanoa: »Tähän asti olet sinä alottanut lopusta, sinä olet tahtonut luoda valoa itsesi ulkopuolelle ja itse sinä syleilet pimeyttä sisäissäsi. Anna nyt valon nousta itsessäsi. Kun se ensin on sinut läpeensä valaissut, lämmittänyt ja hedelmöittänyt, niin loistaa se kyllä sinun ulkopuolellesikin, lämmittää siellä ja hedelmöittää.» Ja sitten kerrotaan, miten Uudistaja vetäytyi majaansa ja alkoi uudistustyön ensin itsessään ja sitten majassaan. Vuoden kuluttua muuttui hänen majansa auringoksi, josta lähti valoa ja lämpöä ja siunausta ympäristöön ja koko maailmaan.

Ajatukselle, jonka kirjailija tässä tuo esiin, tahtoisin perustaa alustukseni maaseudun siveellisyysoloista.

Kun suurin piirtein ajattelemme maaseudun siveellisiä oloja, täytyy meidän todeta se ilahuttava tosiasia, että niin rappeutuneita eivät olot ole maaseudulla kuin suurimmissa kaupungeissamme. Varsinkin ne seudut, jotka ovat saaneet olla rauhassa pintapuoliselta kulttuurikosketukselta, elävät kai jotenkin tietämättöminä siitä, sanoisinko konsentreeratusta pahasta, jossa »suuri maailma» rypee. Prostitutsioni, veneeriset taudit ja ehkäisykeinot ovat syrjäseutujen asukkaille ylimalkaan vieraita käsitteitä. Niinikään olisi kai heille ylen outoa ja käsittämätöntä, jos kuulisivat, että nykyään on olemassa jo koko suuri määrä ihmisiä, jotka menevät naimisiin joksikin aikaa, sitten eroavat ja menevät taas naimisiin jonkun toisen kanssa ja niin voivat tehdä moneen kertaan. Tai jos heille kertoisi, että meillä voi olla joku koti, jonka äiti istuskelee yökaudet kapakoissa ja vielä päälle päätteeksi jonkin muun kuin oman miehensä kanssa, luulisivat he varmasti kuulevansa kummallista satua. Edelläoleva ei kuitenkaan todista sitä, että siveelliset olot maaseudullakaan olisivat sellaiset, ettei niissä olisi korjaamisen va-
saa. Kaukana siitä! Kaikkialla — salon syrjäisimmässäkin sopukassa — on omat häpeäpilkkunsa. Mutta varsinkin tiheämmin asutuilla seuduilla, kuten suurissa kirkonkylissä, liikekeskuksissa ja yleensä siellä, mihin n. s. kiiltosivistys on päässyt tunkeutumaan, alkaa jo olla huomattavissa yhä suurempaa siveellisten käsitteiden höltymistä.

Seuraavassa koetan mahdollisimman lyhyesti tuoda esiin muutamia, mielestäni räikeimpiä, niistä

siveellisistä paheista, jotka kansamme elinjuuria vahingoittavat. Ja erikoisesti tahdon painostaa sitä osuutta, mikä naisella on niissä.

On lauantai-ilta, pyhärauhan aatto, se ilta, jonka pitäisi valmistaa mieliä vastaanottamaan Herran päivää, ja jonka luulisi kuuluvan yksin-omaan kodille. On saunattu ja syöty ja luulisi, että kukin viikon vaivoista väsyneenä paneutuisi su-loiseen lepoon. Mutta niinpä ei tehdä. Kiiruimman kaupalla pukeutuvat talon nuoret miehet pyhä-vaatteisiin ja lähtevät »hyppöölle», eli ymmärret-tävämmin sanoen menevät tyttöjen luo yöksi. »Keiden ja minkäläisten tyttöjen luo?» kysynevät ihmetellen ne, jotka eivät ennen ole kuulleet tästä puhuttavan. »Eivät nyt kai kunnolliset ty-töt miehiä yövieraikseen ota?» Ottavat niinkin. Ottavat järjestään jokainen, olkootpa sitten talon tai mökin tyttäriä, palvelijoita tai mitä tahansa, ottavat, jotka vain saavat, ja ovatpa vielä ylpeitä siitä, että »friiareita» tulee. Jos on oma jo katsot-tuna, tulee se oma, vaan ellei ole, saattaa tänä lauantai-iltana tulla yksi sakki ja toisena lauantai-iltana toinen sakki. Tai saattaa yksi ja toinen poika olla jonkin kerran, niin että tyttö, ennenkuin omansa löytää, on voinut olla hyvinkin monen kanssa tuollaisissa yösuhhteissa. — Mitä eroottisten tunteiden leikittelyä sellaiset suhteet ovat, ja mi-ten suuri siveellinen vaara niissä piilee, ja miten ne ovat omiaan hävittämään kaiken kainouden-tunteen nuorten sydämistä, jättäen sijaan häviä-mättömiä tahrapilkkuja, sen ymmärtää jokainen, joka asiaa syvällisemmin ajattelee. Ja luulisi, että elleivät muut, niin ainakin vanhemmat suoje-levan rakkautensa pakoittamina, nousisivat täl-laista pahetta vastustamaan. Mutta ei! Vallan

vapaasti tulee poika aamulla kotiinsa, vallan vapaasti paneutuu äiti nukkumaan, vaikka kuuli, miten tyttärensä avasi kopistajalle kamarinsa oven. Saattaapa äiti viedä aamulla kahvitkin yövieraille. — Ja jos tytär jo on kihloissa, olisi vallan luonnotonta, ellei sulhanen tulisi vielä viikollakin kerran. Olisi jo silloin tullut jotain väliin.

Tai luulisi, että yleinen mielipide tuomitsisi ainakin silloin, kun seuraukset tulevat näkyviin. Mutta sekään ei sitä tee — kunhan vain miehen saa, oli se sitten miten viime tingassa tahansa. Onko sitten kumma, jos monin paikoin on tultu siihen, ettei kihloille mennä, ennenkuin asiat ovat hullusti, tai että saa ihmetellä, jos tapaa morsiamen, joka ei ole silminnähtävästi äidiksi tulossa.

Kenen on sitten syy näin valitettavaan asiantilaan? Eikö etupäässä naisen. Ei tullut mies väkisin. Tarvitsi vain vähän ruutuun kopauttaa, niin tyttö oli heti valmis avaamaan kamarinsa oven. Ei ohjannut tytön tekoja naisellinen kainous. Ei ollut hänen siveellinen kantansa sen lujempi kuin pojankaan, puhumattakaan siitä, että hänen menettelyään olisi tukenut se tietoisuus ja vakaumus, että *naisen täytyy olla siveellisesti voimakkaampi kuin mies*, että naisellisuus on aate-luutta, joka velvoittaa. Tuskinpa hän ymmärtääkään, että hän voisi ja hänen tulisi kasvattaa miestä ja että hänen itsensä pitäisi sitä varten ensin sisäisesti kasvaa — kasvaa sydämen puhtautteen ja itsehillintään.

Yhtenä todisteena myöskin tyttöjen kunniantunnon ja häveliäisyyden puutteesta on heidän käyttäytymisensä nuorison iltamissa ja tanssilaisuuksissa. Jos astumme tanssin aikana työväenyhdistyksen tai nuorisoseuran »juhlasa-

liin», ei meitä kohtaa juuri mieluisa näky. Ilma on niin täynnä tupakansavua ja pölyä, että tikku pysyisi siinä pystyssä. Lattia on sullottu täyteen hitaasti liikuskelevia pareja, ja penkeillä istuvat pojat ja tytöt sylikkään, pojat lakit päässä ja paperossi toisessa suupielessä. Vallan vapaasti, kuin mikäkin vaihtotavara, kulkee siinä tyttö yhden pojan polvelta toisen pojan polvelle aina sen mukaan, mihin kohtaan tanssitoverinsa on hänet jättänyt. Häpeämättä menee tyttö tanssimaan juopuneen kanssa, jos sellaisia on joukossa — ja tänä aikana niitä on yllin kyllin — vieläpä keimaileekin sellaisen edessä. Kun sitten aamupuoleen yöstä mennään kotiin hoilaten rivoja lauluja, kuulee usein tyttöjen äänen ylinnä. Ja jos rauhallinen kulkija tulee tällaista »juhlayleisöä» vastaan, saa hän monastikin raa'an kompasanan työltä, joka, poika kummassakin käsipuolella, astelee rehevänä ja itse-tietoisena.

Jos edelläolevaan lisää vielä sen, minkä hiljattain kuulin eräältä luotettavalta ja maalais-oloja sangen laajalti tuntevalta henkilöltä, että on jo monin paikoin maaseudullakin kunniallisen neidon nimeä kantavia tyttöjä, jotka ilman suuria viekkoitteluja antautuvat, jos vain miehellä on takeet siitä, ettei tule pahempia seurauksia, niin tekee mieli yhtyä siihen nuorukaiseen, jonka mietteet nykyajan nuorista olivat hiljan julaistut sanomalehti »Uusimaassa». Naisesta hän ajattelee tähän tapaan: »Nainen on kuin kukkatarha, jossa rikkaruohot rehoittavat. Hänen henkensä hienous lakastuu sen ruman ja arvottoman alle, mikä hänessä vapaasti rehoittaa. Jokainen luulee olevansa oikeutettu häntä häväisemään. Ei kukaan häntä kunnioita.»

Jos, kuten huomaamme, nuorten siveellisessä elämässä olisi paljon parantumisen varaa, olisi sitä kyllä vanhemmankin sukupolven elämässä. Aja-
telkaamme vain esim. avioliittoa. Mikä siveet-
tömyyden paljous avautuisikaan eteemme, jos het-
keksi saisimme kohottaa aviosalaisuuksien esirip-
pua. Kauhulla näkisimme, miten se liitto, jonka
tulisi olla kahden toisiaan ymmärtävän ihmisen
henkinen yhteys, onkin muuttunut nautinnon lii-
toksi. Näkisimme, miten naisesta, jonka tulisi
olla kodin papitar, onkin tullut miehelle ilonainen.
— Ja väärin on sanoa, että syy tähän on yksin-
omaan miehen. Jo silloin, kun nainen tyttönä, il-
man minkäänlaista ulkonaista pakkoa antautui,
hän otti ensimmäisen askeleen alennustilaansa kohti.
Hän repi itse sen suuruuden hunnun, joka suoje-
levana ja miestäkin puhtauteen kannustavana ym-
päröi puhdasta, ylevää naista. Ja vaikeaa on
tällöin ajatella, että mies avioliitossa katsoo hä-
neen kuin parempaansa, jolle ei uskalla ja jolle ei
voi olla raaka.

Ja toiseksi. Onkohan nainen niin vapaa itse
intohimoista, tai onko hänellä kyllin tarmoa hal-
litsemaan himojaan, ettei hän omalla esiintymi-
sellään edistä aviollista hillittömyyttä.

Ja useimmiten. Eikö nainen ole vielä niin
tietämätön ja ymmärtämätön, että hän alistuu
kaikkeen siinä varmassa vakaumuksessa, että se
se on hänen ristinsä — ristinsä, jonka Jumala
on säätänyt. Alistuvaisuuteenhan sitä jo vihki-
kaavassakin käsketään.

Että *puhtauden taistelu on välttämätön avioliit-
tossakin*, että naisen siinä taistelussa täytyy olla
vahvin, se voimakkaampi, jonka tahto ohjaa mie-
henkin kuohuvia intohimoja, täytyy olla se, jolle

mies paraimpina hetkinään voi sanoa: »Kiitos, että autat, ole edelleen se väkevä», sitä hän tuskin ymmärtää, eikä aina tahdokaan ymmärtää. Vapaehtoisesti hän usein alistuu matalalle, hyvin matalalle.

Aviorikokset eivät myöskään ole aivan vieraita maalaiselämälle. Tiedämme varsin hyvin, että on naineita miehiä, joiden aviollinen uskollisuus on epäilyksen alainen. Ja on paikkakuntia, joiden aviottomien lasten isiksi mainitaan melkein poikkeuksetta naineita miehiä. On enemmän kuin häpeällistä, että isän nimeä kantava julkeaa elää rikollisesti, että se, jonka pitäisi ohjata nousevaa polvea kehitysiän taisteluissa, itse omalla esimerkillään viittaa tien paheisiin. Mutta sittenkin tuntuu kahta häpeällisemmältä, että nainen antautuu rikostöveriksi, että hän julkeaa myydä itsensä miehelle, jota kotona kaivaten odottavat vaimo ja lapset. Hänen menettelyään ei voi puolustaa mikään. Avioliittolupaus, joka on tavallisin puolustuskeino, ei ainakaan tällaisessa tapauksessa ole tullut kysymykseen. Samoin ei puute ja kurjuus ole koskaan niin suuri maaseudulla, että sen tarvitsisi houkutella häpeällisiin tekoihin. Kyllä ensimmäinen ja syvin syy on tällaisen naisen omassa saastaisessa minässä.

Kuten alussa sanoin, on avioliittoleikittely, hyvä kyllä, toistaiseksi kansalle jokseenkin tuntematon pahe. Mutta jos siveellinen kehitys kulkee edelleen siihen suuntaan, mihin se parin viime vuosikymmenen ajan on kulkenut, on kai meillä pian odotettavissa se aika, jolloin maaseudullakin »uudenaikaiset», »vapaat» ihmiset vaihtavat aviokumppania. Merkit jo viittaavat siihen aikaan. Johan muutamain paikoin herrasperheiden kesken avio-

liittositeet ovat sangen arveluttavassa määrin hölytymässä. Johan tapaa maalaisrouviakin, jotka ovat kyllästyneet omaan mieheensä ja alkaneet sangen kevytmielisen kuhertelun jonkun toisen miehen kanssa, vieläpä sellaisenkin, joka myös on avioliitossa. Ja onpa tapahtunut niinkin, että nainen on jättänyt kotinsa ja lapsensa sen uuden suhteen tähden. Ja kuinka pian leviävätkään tällaiset tavat! Ymmärtävätkö ne, jotka sanoin ja teoin aistillisuuden tuliroihuja sytyttävät, minkä edesvastuun he itselleen valmistavat? Ymmärtääkö nainen — äiti — hän, jonka poveen Jumala kätki ihmistunteista paraimman, kuinka raskaasti keran syytösten vaa'assa painaa se, että hän pyhimmän ja suurimman velvollisuutensa unohti?

Jos sitten kyllin läheltä seuraamme lasten elämää, huomaamme, että siinäkin on sangen paljon siveettömyyden rikkaruohon ituja, joista joskus voi kehittyä mätä-hedelmiä. Seuratkaamme vaan sivulta joskus heidän leikkejään, kun he ovat esim. »talosilla». Ensin sujuu kaikki hyvin, mutta hetken perästä tulee pikku »äidille» ja »isälle» riita, ja voi sitä rumien sanojen paljoutta, mikä silloin työntyy heidän suustaan. Keneltä he ovat ne sanat oppineet? Epäilemättä koko usein huonoilta tovereilta, mutta valitettavasti ei niinkään harvoin omilta vanhemmilta, vieläpä omalta äidiltä. Sillä ei ole ollenkaan harvinaista, että maalaisäiti käyttää puheessaan sopimattomia sanoja, käyttää puhetapaa, joka on suoranainen todiste sydämenraakuudesta ja likaisuudesta. Ja kehen se lika ensinnä tarttuu, ellei omiin lapsiin! Kyllä äiti voi sitten lyödä kolhaista, kun kuulee lapsensa rumia puhuvan, vaan että hän itse on ollut paheen alkusyy, sitä hän tuskin huomaa. — Tai jos otamme

huomioon, miten mielellään lapset piirtelevät ru-mia kuvia, tai miten merkitsevästi ja salaperäisesti he katsovat toisiinsa esim. koulussa, jos on puhe jostain aivan luonnollisesta asiasta, joka viittaa sukupuolielämään, tuntuu siltä, kuin siveettömyys olisi heillä veressä. Ja veressä se varmasti onkin. Sinne se on imeytynyt perintönä isältä ja äidiltä. Eihän ymmärtänyt äiti edes sitä, että hän kantoi Jumalan kuvaa povellaan ja että hänen olisi tul-lut se tehdä koskemattomin ruumiin.

Itsesaastutus — osalta sekin perintövika — on myös se ihmiskunnan mätäpaise, joka on löy-tänyt tiensä kaikkialle, joka on tylsistyttänyt ja veltostuttanut niinhyvin kaupunkilais- kuin maa-laisväen nuorison. Sen levittäjänä voinee etupäässä pitää roskakirjallisuutta, jota sitäkään ei puutu mistään. Luetaan ala-arvoista, kahlataan ajatuk-sin kaikki riettauden kuilut, kiihoitutaan ja — lan-getaan. — Mutta milloin pahe esiintyy lapsissa, joka ei suinkaan ole harvinaista, saa, paitsi perinnöllisyyttä, syyttää puutteellista hoitoa. Kuinka pal-jon onkaan äitejä, jotka eivät edes tiedä, mitä puh-taus on, ja jos tietävät, ei heillä riitä aikaa siihen. Heillä on porsaas ja vasikat ja kylä, jotka heitä tarvitsevat paljon enemmän kuin ne pienet ihmis-taimet, joiden vaalijoiksi Jumala on heidät asetta-nut. Ja jos he tietävätkin ja riittää aikaa, lai-minlyödään ruumiillinen hoito suorastaan velt-toudesta. Ja niin laiminlyödään kaikki muukin hoito ja kasvatus. Liassa ja repaleissa ja oman on-nensa nojassa kasvaa tuhansia pikku Matteja ja Maijoja ympäri Suomen. Onko sitten kumma, jos he sortuvat vaaroihin, jotka vaanivat heidän omissa pikku rinnoissaan ja ympärillä kaikkialla. Isät kyllä keskusteleivat pitkät talvipuhteet, mi-

ten saisivat karjansa, eritoten hevosensa jalostetuiksi. Mutta tuskinpa koskaan otetaan puheeksi, miten ympärillä häärivien pienoisten sydämet jalostuisivat. Ja äideillä on kyllä juttua, kun yhteen tullaan, lehmistä, porsaista ja palvelijoista, mutta aniharvoin kait siitä, miten kehittyisivät kunnollisiksi lastenkasvattajiksi. Ja kumminkin, ellei lasten kasvatus tule ensimmäiseksi ja tärkeimmäksi päivän kysymykseksi, on turhaa odottaa siveellisyyskysymyksellekään suotuisaa ratkaisua. Vasta sitten, kun kyetään juuret säilyttämään terveinä, voimme odottaa aikaa, jonka yli ei ole vedetty saastan ja lian mustia häpeäviivoja.

Lasten kasvatukseen liittyy läheisesti se suhde, mikä myöhemmin tulee olemaan äidin ja lasten välillä. Että se suhde ei nykyään ole maaseudulla hyvinkään läheinen, sen tiedämme. On paikkakuntia, joissa on suorastaan häpeä näyttää jommankumman puolelta mitään hellempää tunteita tai suurempaa avomielisyyttä. Äidinsyli, se paras paikka maailmassa, ei ole koskaan avoin sille, joka on varhaisimmat lapsuusvuotensa jättänyt. Ei lapsen hellää kiitollisuutta ja luottavaa avomielisyyttä osoita nuorukainen eikä neitonen äidilleen. Äiti ei useinkaan tiedä lapsistaan sen jälkeen, kun ovat rippikouluijän sivuuttaneet, muuta kuin minkä juorut kertovat. Ja kumminkin, kuinka luonnollista ja onnellista olisi, jos äiti selittäisi lapselleen elämän arkaluontoiset asiat, selittäisi kehitysiän vaarat, selittäisi, miten elämän onni suuresti riippuu siitä, kykeneekö ne vaarat välttämään. Ja kenen, ellei äidin, pitäisi olla se paras ja luottettavin ystävä, jolle voisi kertoa taistelunsa, erehdyksensä ja lankeemisensa. — Onko äideillämme taitoa kutoa niitä luottamuksen hienoja lankoja?

En myöskään voi olla mainitsematta sitä naisten höllää siveellistä kantaa, joka ilmenee nykyaisessa juopottelussa. Voitaneen ajatella, ettei tänä aikana juodakaan, kun ei kerran väkijuomiasaa. Mutta nyt sitä vasta juodaankin — juodaan, kun ensin rikollisesti viinaa valmistetaan. Ei tarvitse kulkea moniakaan kilometrejä metsissä, kun jo tapaa useampia pontikkatehtaita. Niihin kyllä riittää viljaa, ja rahaa on myös ostaa »tehtaiden» valmisteita huolimatta siitä, että hinta on huikea. Ja kauppa käy joka paikassa, yksinpä kirkkomäellä jouluaamuna. Tämä tuntuneen monen mielestä mahdottomalta, mutta niin se on. Ja sinä se taitaa kauan pysyä, sillä sitä tukee yleinen mielipide. Eivät nouse edes naiset paljastamaan tällaista häpeällistä rikollisuutta. Eivät nouse, sillä heilläkin on osuutensa siinä.

Paljon voisi vielä puhua maaseudun siveellisistä oloista, katsella niitä eri paikkakuntien tapojen valossa j. n. e. Mutta edelläoleva riittänee todistamaan, että paljon mätää on olemassa ja että naisellakin on siinä mädännäisyydessä oma osuutensa. Se riittänee todistamaan, että hänenkin povessaan riehuvat intohimot, joita hän ei ole oppinut hillitsemään, ettei hänellä ole tarpeeksi oman arvon tuntoa eikä käsitystä tehtävänsä suuruudesta, ja että häneltä puuttuu tietoja ja taitoa, jotka auttaisivat häntä vastuunalaisessa työssään.

Ja uskon, on se, että niinkauan kuin me naiset syleilemme pimeyttä sisässämme, on turhaa tehdä työtä ulospäin, että vasta sitten, kun valo on *meidät* läpeensä valaissut, se loistaa ja luo siunausta ympärillemmekin. Sentähden kokouksessa tällaisessa, jonka tarkoituksena on antaa uutta virikettä sille työlle, jonka päämääränä on naisen kohoaminen,

käännyin, maalaiselämän yöpuoli silmiäni edessä, kaikkien niiden puoleen, joille kansamme siveellinen alennustila on tullut sydämen hädäksi, niiden puoleen, jotka ovat asettaneet puhtauden ihanteensa korkealle, jotka itse ovat heränneet ja ovat tietoisia velvoittavasta asemastaan. Tehkää paljon työtä, uupumatonta, rakkaudentäyteistä työtä, että kerran valo syttyisi kansamme joka tyttären poveen! Se työ, joka tarkoittaa naisen ulkonaisen aseman parantamista, on ollut ja tulee edelleen olemaan tärkeää, mutta vielä tärkeämpää on se työ, joka pyrkii puhdistamaan, kohottamaan ja kirkastamaan naisen omaa sisäistä minää.

Olen ajatellut puoleen jos toiseen, miten se työ olisi maaseudulla järjestettävä, mutta mihinkään varmoihin ehdotelmiin en ole päässyt. On vaikea näin suuressa ja laajakantoisessa työssä sanoa, että juuri niin ja niin tulee tehdä. Se vain on selvennyt, että voimakasta työtä pitäisi tehdä. Nyt, suuri maailmanhäätä silmiemme edessä, jolloin pelolla ja vavistuksella kysymme, mikä on oman pienen kansamme kohtalo, pitäisi jokaisen uhrata kykynsä mukaan voimansa ja harrastuksensa niihin pyrkimyksiin, jotka takaavat kansallemme olemassaolon mahdollisuudet. Ja mikä näistä pyrkimyksistä on ensimmäinen, ellei henkisesti terveen ja siveellisesti voimakkaan uuden Suomen luominen, mutta joka pyrkimys onnistuakseen vaatii, että nainen ensin valveutuu, henkisesti kasvaa ja puhdistuu.

Joitakin hajanaisia suunnitelmia pyydän kuitenkin esiintuoda. Ensiksikin olisi kautta maan joka kylässä pantava toimeen naistenpäiviä, joiden tarkoituksena olisi voimakkain herätyshuudoin saada naiset valvetetuiksi vuosisataisunestaan ja

tietoisiksi ihmisarvostaan ja kutsumuksensa suuruudesta. Varmaan olisi monelle tervetullutta, uutta, innostavaa, kohottavaa ja voimia antavaa kuulla, että hänestä, juuri hänestä tulevaisuus riippuu paljon, että hän äitiydessä ikäänkuin jo pitelee tulevaisuutta kädessään — hän, jolle on sanottu tähän asti, ettei hän mitään ymmärrä eikä hänen tarvitse ymmärtää — hän, joka on luullut olevansa vain miestä varten.

Samalla voisi jakaa maksutonta kirjallisuutta, joka mahdollisimman yksinkertaisesti ja tajuttavasti toisi esiin sekä ne varjot, jotka ovat kautta aikojen langenneet naisen tielle, kuin myöskin ne naisten heikkoudet, puutteet ja viat, mitkä ovat osalta olleet syynä näihin varjoihin, ja samalla viittoaisi niitä tulevaisuuspäämäärien teitä, joita naisen kutsumukselleen uskollisena täytyisi astua.

Vähäiseksi ei voisi myöskään arvostella sitä työtä, minkä kansakoulunopettajattaret voisivat maaseudulla suorittaa, jos asiaan innostuisivat. He voisivat esim. kukin kylässään perustaa ompeluseuroja, joissa sopivan kirjallisuuden, puheiden ja keskustelujen avulla syvennyttäisiin m. m. siveellisyyksymykseen, lastenkasvatukseen ja terveydenhoitoon. Tällöin olisi minusta erittäin tärkeää, että sopivassa muodossa tulisi selväksi sekin, että hillittömyys avioliitossakin on rikos, joka kantaa jo itsessään rangaistuksen ei ainoastaan vanhemmille, vaan myös seuraaville sukupolville. Samoin olisi erityisesti painostettava niitä siveellisiä vaaroja, joiden alaisiksi lapsi joutuu, jos kotikasvatus tai puhtaus laiminlyödään. Samalla voisi antaa yleisimpiä ohjeita pikkulapsen hoidossa. — Myöskin entisille tyttöoppilailleen voisivat opettajattaret järjestää jonkinlaisia äitiyskurseja, joi-

den ohjelma koettaisi selvittää, mitä vaatimuksia äitiys asettaa jo nuorelle tytölle. Koettaisi ensinnäkin selvittää hänelle niitä tietopuolisia asioita, jotka hänelle ovat avioliitossa tarpeen, samalla kuin se eritoten painostaisi, miten tärkeää on nuoren tytön ryhtyä tarmokkaaseen itsekasvatustyöhön kehittyäkseen kyllin arvoiseksi tulevaan kutsumukseensa ja voidakseen vielä tukea sisäisissä taisteluissa niitä, joille kerran isän velvollisuudet lankeavat.

Olisikohan Naisyhdistyksellä syytä lähettää maamme opettajattarille kiertokirje, jossa heitä kehoitettaisiin tämäntapaiseen työhön?

Naisyhdistykseen pitäisi myös saada liittymään enemmän kansannaisia. Tavallisestihan, missä maaseudulla on naisyhdistys, siihen kuuluu herrasnaisia ja varakkaita talonemäntiä. Ehkäpä retket syrjäkyliin ja syrjäkylien emännille ja tyttärille valmistetut kutsut innostaisivat suurempia joukkoja mukaan. Naisiasiatyötä selventäisi ja veisi eteenpäin varmasti myöskin se, jos matkavastusta yleisiin kokouksiin annettaisiin sellaisille syrjäkylän emännille, joilla on yleisten asiain harrastusta, vastaanottokykyä ja vaikutusvaltaa ympäristössään, olkootpa he sitten naisyhdistyksen jäseniä tai älkööt.

Ja lopuksi. Suuriarvoisin ja siunausrikkain on se työ, minkä kukin hiljaisuudessa omassa ympäristössään tekee. Ja voi, miten paljon sitä voi jokainen tehdä, jos vain tahtoo! Ja miten monta tilaisuutta avautuukaan eteemme, jolloin vähillä saamme suuria aikaan! Kun emme vain niin kylminä ja itsekkäinä kulkisi toistemme sivu, ei varmasti maailmassa olisi niin paljon pahaakaan eikä varmasti niin moni siihen pahaan sortuisi.

Lämmittäköön ja innostakoon tämäkin kokous meitä kaikkia tekemään työtä sen eteen, mikä on hyvää ja suuriarvoista elämässä. Innostakoon tämä meitä uhraamaan parhaat voimamme varsinkin kanssasisartemme hyväksi, että kerran tuhanten ja taas tuhanten Suomen tyttöjen sydämissä liikkuu kuninkaanajatuksia — silloin puh-taudenkin lippu meillä korkealle kohoaa.

Alustusta seuranneessa keskustelussa, jossa täydellisesti yhdyttiin sen näkökohtiin, rva Hallstén lämpimin sanoin kiitti esitelmöitsijää, pyytäen samalla, että esitelmä saataisiin laajalle levi-tettäväksi painattaa, se kun valaisee naisten suh-detta tähän nykyään enemmän kuin ennen päi-väjärjestyksessä olevaan asiaan ja kutsuu heitä ripeään ja tarmokkaaseen työhön.

Kokous yhtyi rva Hallstenin ehdotukseen päättäen, että esitelmä julkaistaan eri kirjase-
nana.

Tämän jälkeen neiti Iida Seilanen alusti *Siveellisyyskysymystä kaupunkielämis-*

Tässä tilaisuudessa minulle on annettu tehtä-väksi tuoda esille näkökohtia kaupunkielämän si-veellisyysoloista.

Ensiksi tahtoisin huomauttaa, että kysymys on niin laajaperäinen, että tässä en voi muuta kuin sen pääpiirteitä esittää.

Sen jälkeen kuin laillistettu prostitutsioni lak-kautettiin, haki tapojen turmelus useita takaport-teja. Mikä julkisesti on laissa kielletty, sen kier-tämiseen on keksitty keinoja, joiden poistamiseen ei virkavalta mahda mitään.

On syntynyt liike, jonka palvelukseen ovat

antautuneet osa kaupunkimme pika-ajureita ja joukko katujen kulmilla seisoskelevia nuoria miehiä.

Tytöt antavat ajureille asunto-osotteensa, jonka mukaan sitte yöllä ajetaan.

Näyttää siltä, kuin nämä yöajelut kannattaisivat hyvin, sillä usein näkee yöllä kapakoiden edustalla ajurien hiljaa ajelevan ja silmällä pitävän, milloin joku raukka sieltä tulee ulos. Sille asia puhutaan ja tarjotaan tilaisuus.

Kadun kulmissa seisoskelevat nuorukaiset ovat yhtä innokkaita kauppaajia. Ohikulkijalle ensin tehdään kysymys jostakin viattomasta asiasta, esimerkiksi mitä kello on, tai saisinko tulta? Sitte tehdään tarjous. Tytöt tavallisesti tällöin maksavat välityspalkkion, ja tuo välittäjä viekin suoremman osan tuloista, jopa niin, että pää-tekijä tässä kaupassa jää ilman tuloja. Välittäjä on maksettava, vaikka kävijä ei maksaisikaan mitään, joka usein sattuu.

Tämmöinen on menettelytapa niin sanotuilla katutyttöillä, jotka ovat jo elämänsä leimatut. Suurimmaksi osaksi kuuluu tähän onnettomaan laumaan nuoria 14—20 vuotiaita, jokunen voi olla vanhempi. Näin jo ihmis-elämän nuoruus saastutetaan. Jokainen läsnä-olija arvaa mihin johtaa tämmöinen elämä. Sairashuone ja vankila ovatkin noiden onnettomien viimeisiä koteja.

Surkuteltava on myös se näky, jonka jokainen avoimin silmin katselija näkee kaupunkimme syrjäkaduilla, kuinka siellä iltahämärän tullen nuoret tehtaantytöt ja palvelijat kuhertelevat porttikäytävissä toisen sukupuolen kanssa. Siveelliset käsitteet ovat niin höltyneet, että kauniista seurustelutavoista ei ole jälkeäkään jalellä. Pimeitä,

hämäriä paikkoja haetaan arvostelevan silmän välttämiseksi.

Ikävintä kaikesta on, että täällä tapaa joukossa sivistyneitäkin naisia, jotka hyväksyvät tuommoisen kuhertelemisen. Ei sitte ihme, jos tytöt sanovatkin: Miksi meiltä odotatte säädylisempää käytöstä, kun oppineet käyvät huonolla esimerkillä edellä?

Vielä löytyy noissa langenneissa säälintunnetta nuoria kohtaan. Usein kuulee varoittavia ääniä: Jättäkää tämä ammatti, kun olette vielä alussa, nyt vielä voitte nousta. Noin mekin aloimme, ensin leikimme synnin kanssa, kuulimme kuiskutuksia, ja syyt olivat monenlaiset. Eipä meillä ollut varoittavaa ystävän ääntä, ei auttavaa kättä, ja niin lankesimme. Ihmisten halveksiminen vei meidät yhä syvemmälle lankeemuksesta lankeemukseen. Nyt olemme kuilussa, josta emme omin avuin voi päästä pois.

Kaikille kristityille naisille kuuluu huuto kuin muinoin Makedoniasta: »Tulkaa ja auttakaa meitä!» Voimmeko hyvällä omallatunnolla vastata tähän huutoon: Minä olen tehnyt kaikkeni kristittynä sisarena?

Ei ole oikein halveksia noita langenneita, sillä heidän sielunsa lunastus on maksanut Jeesuskselle saman hinnan kuin sinun ja minun sieluni. Muistaakamme myös, mitä Jeesus sanoi syntiselle vaimolle.

Mutta erittäinkin äitien, joilla on päivänpaisteinen koti, jossa ikään kuin muurilla voivat eroittaa lapsensa kaikilta tämmöisiltä kiusauksilta, pitäisi tuntea sääliä ja rientää keventämään niiden äitiraukkain tuskaa, joiden sydän verta vuotaa nähdessään lapsiensa, poikainsa ja tyttöinsä hukuvan maailmaan saastaan.

Eihän ole niin syvälle langennutta, ettei hänessä olisi jälkeä ihmisen alkuperästä, joskin häneen onkin maailmasta tarttunut paljon kuonaa. Vieläpä löytyy helmiäkin joukosta. Siellä löydämme kenties sen lyhteen, josta sinä suurena päivänä voimme sanoa: »Katso, Herra, tässä tämä, jonka mulle annoit.»

Tilaisuuksia on meillä tarjona paljon, jolloin voimme auttaa kärsiviä sisariamme.

Esimerkiksi Valkonauhayhdistys kituu täällä työntekijäin puutteessa. Kourallinen jäseniä on kuin pisara meressä.

Niin tehkäämme työtä, niin kauan kuin päivä on, kohta tulee yö, ja silloin ei kukaan enään työtä tee.

Yllä esitellyn nojalla rohkenen pyytää arv. yhdistystä yhtymään seuraavaan ponteen:

Suomen Naisyhdistyksen, tehdessään työtä naisen aseman kohottamiseksi perhe-, yhteiskunta- ja valtio-elämässä, tulee voimainsa mukaan työskennellä niiden yhteiskunnallisten epäkohtien poistamiseksi, jotka vaikuttavat ammattihaureuden syntymiseen ja kehittymiseen.

Alustuksen johdosta syntyneessä keskustelussa, johon ottivat osaa rvat Yrjö - Koskinen, Sjöström, Kuusi, Hallstén, ndit Ilmanen, Tuori, Voipio, Särkkä y. m., kannattivat puhujat ehdotettua pontta. Sen ohella huomautettiin roskakirjallisuuden tuhoisista vaikutuksista siveettömyyden levittäjänä.

R v a S j ö s t r ö m muistutti, että olisi keksittävä keino, miten roskakirjallisuudelle saataisiin sulkua.

R v a H a l l s t é n mainitsi, että Suomen Naisyhdistys äskettäin oli yhtynyt allekirjoittamaan Kolmisointuyhdistyksen tätä asiaa koskevan kirjelmän kustantajille.

Huomautettiin myös, miten huonot elävät-kuvat ovat nuorisolle turmelukseksi.

N t i T u o r i ja n t i I l m a n e n toivoivat, että kodit saataisiin valppaammin seuraamaan nuorison eloa ja oloja.

R v a K u u s i huomautti, miten elävien kuvien huoneustojen ulkoseinälle ripustetut kuvat usein ovat siveellisyystunnetta loukkaavia ja kysyi, voitaisiinko velvoittaa viranomaisia poistamaan ne.

N t i S e i l a n e n tahtoi kehoittaa emäntiä etenkin nykyisinä aikoina valvomaan palvelijoittensa parasta.

R v a Y r j ö - K o s k i n e n ehdotti, että lainsäädäntötietä koetettaisiin saada sulkua huonoa kirjallisuutta vastaan.

Kun keskustelu oli päättynyt, hyväksyi kokous alustajan ponnen. Sen ohella päätettiin toimia siihen suuntaan, että Eduskunnalle jätetään anomus roskakirjallisuuden vastustamisesta. Edelleen kokous velvoitti Tampereen Naisyhdistystä kääntymään paikkakunnan elävienkuvien teatterien omistajain sekä viranomaisten puoleen, jotta sopimattomien kuvien näytteillä pitäminen huoneustojen ulkoseinillä ja ikkunoissa lopetettaisiin. Muiden yhdistysten toivottiin toimivan olojen mukaan omilla paikkakunnillaan samaan suuntaan.

Ohjelman toisena kohtana oli *Naistenhuoltoasia* ja *Lastenhuoltoasia*, jota käsiteltäessä rva Hallstén toimi puheenjohtajana.

Puheenjohtaja esitti kokoukselle asiassa seuraavan johdatuksen:

Naisyhdistysten suhde nykyajan yhteiskunnalliseen huoltotoimintaan.

Yhteiskunnallinen huoltotoiminta, kysymys, johon meidän nyt on ryhdyttävä, kohdistuu aivan erikoisella tavalla naisasiaan. Voimmepa sanoa, että samat ilmiöt, joiden johdosta edellinen on esiintynyt, ovat olleet omansa kärjistämään naiskysymystäkin. Jo se seikka, että nykypäivien yhteiskunnassa julkiselle huoltotoiminnalle pakostakin täytyy myöntää mitä suurin merkitys, panee meidät jännittynein mielin tarkkaamaan sen vaatimuksia ja ilmenemismuotoja. Ovathan tässä kyseessä avuttomien, sorronalaisten ja vähäväkisten edut ja välttämättömät tarpeet.

Naistenhuolto varsinkin, mutta lastenhuoltokin nykyisessä merkityksessään, on uuden ajan ilmiöitä. Se on seurauksena siitä taloudellisesta mullistuksesta, jonka höyryn, koneiden ja sähkön aikakausi on tuonut mukanaan. Ennen, kun kaikki ruoka-, vaatetus-, valaistustarpeet, työkalut y. m. valmistettiin kodissa, oli siinä riittävästi työtä suurellakin joukolla naisia. Tosin ei heidän asemansa useinkaan ollut kadehdittava, mutta he nauttivat kuitenkin johonkin määrin ko-

din suojaa ja huolenpitoa. Nyt on tämä työvoima siirtynyt pois kodista tehtaisiin, työpajoihin, ammatteihin. Esimerkkinä mainittakoon että Saksassa v. 1912 oli yli 9 milj. naista ammateissa. Mutta tämä suurteollisuuden kehitys on tuonut mukanaan ääretöntä kurjuutta, joka ei suinkaan ole pysähtynyt naisten piiriin. Työläisluokan lasten ja nuorison keskuudessa se ilmenee yhtä räikeänä ja tuhoa tuottavana, eivätkä miehet suinkaan ole siltä säästyneet. Teollisuusvaltioissa jos kaikkiallakin on sen lieventäminen suorastaan kansakunnan elinkysymys. Se kasvatus- huolto-, ja suojelustyö, jota nainen aikaisemmin suoritti perheessä, on nykyään suureksi osaksi pakostakin siirtynyt valtion ja kunnan sekä yhteisliittymisen merkeissä toimivien yhdistysten huostaan. Jos siis naiset sisällistä ääntään seuraten tahtovat edelleenkin palvella ihmiskuntaa antautumalla juuri näihin toimiin, täytyy heidän ästua sama askel ja suureksi osaksi johtaa toimintaansa kulkemaan julkisten laitosten kautta. Kaikkein tärkeimpiä nykyaikaisen naiskysymyksen vaatimuksia onkin oikeus ja tilaisuus naisille tehdä työtä yhteiskunnan parhaaksi, jotta heidän kauttaan, käyttääksemme Topeliuksen sanoja, »kodin käsite laajentuisi ulottuen yli suuren yhteiskunnan.» Naisiasiatyötä mitä tehokkainta laatua me teemme, kun tarmokkaasti toimimme niillä yhteiskunta-aloilla, joilla naiselliset voimamme ja kykymme parhaiten pääsevät oikeuksiinsa. Tässä on siis kysymys naisten osanotosta kaikkiin

suojelus- ja huoltotoiminnan monipuolisiin tehtäviin. Heidän tulee päästä tehokkaasti vaikuttamaan köyhäinhoidon, lasten- ja nuorisonhuollon, koulutarkastuksen, kansansivistyksen ja -terveyden, asuntohuollon ja tarkastuksen aloilla, sekä työläisnaisten paikavälitystä, ammattitaitoa, yhteiskunn. vakuutusta y. m. koskevilla aloilla. Syynä siihen, että naisasialiike tahtoo johdattaa naisia yhteiskunnalliseen vaikutukseen, on vakaumus, että he erikoisten luonnonlahjojensa ja ominaisuuksiensa kautta kykenevät siinä tuomaan esille uusia kulttuuriarvoja.

Suomen Naisyhdistys ja siihen liittyneet Naisyhdistykset ovatkin selvästi oivaltaneet tämän toiminnan tärkeyden, ja niiden piirissä tehdäänkin monipuolista huoltotyötä, josta me nyt saamme kootun kuvan, kun kun yhdistys tekee selkoa omasta toiminnastansa. Emme voi panna liiaksi painoa tähän yhteiskunnalliseen työhön, sillä kokemus on kaikkialla osoittanut, että erilaatuiset yhdistykset aloitteentottajina ja menetelmätapojen kehittäjinä ovat olleet valtion ja kunnan huoltotyön edelläkävijöitä. Ja niissäkin maissa, missä virallinen huoltotyö on parhaimmin kehittynyt, myönnetään sen toimihenkilöiden puolelta, että yhteiskunta ei tule toimeen ilman vapaata, yhdistyksiensä muotoon pukeutunutta kansalaistoimintaa.

Mutta naisasialiike ei ainoastaan vaadi naisille pääsyä julkisiin toimiin, vaan vaatii heille tilaisuuden saavuttaa entistä syvempää sivistystä. Erityisesti olisi pantava painoa taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin tietoihin.

Tuleehan naisten tuntea ne taloudelliset ilmiöt, joihin nykyajan yhteiselämä perustuu, tuntea syyt yhteiskunnassa vallitsevaan hätätilaan, tuntea laitokset ja lait, jotka valtio ja kunta ovat luoneet vähäväkisten suojaksi. Lisäksi ovat kasvatusopilliset opinnot mitä tärkeimmät kaikelle huoltotoiminnalle. Ainoastaan teoretisen ja käytännöllisen koulutuksen kautta naiset voivat näitä aloja hallita niin perusteellisesti, että kykenevät johtaviin toimiin. Vasta silloin sillä toiminnalla, mihin heidän luontaiset taipumuksensa heitä erikoisesti kutsuvat, voi olla täydelliset onnistumisen mahdollisuudet, vasta silloin kansakunnan kasvatus julkisten laitosten kautta voi, vapautuen yksipuolisuudesta, tulla tehokkaaksi.

Arvoisille läsnäolijoille on ehkä tunnettua, että meillä alku on tehty yhteiskunnallisen koulutuksen hankkimiseksi naisille. Helsingin Suomalaisessa Jatko-opistossa on näet tästä syksystä alkaen pantu toimeen yhteiskunnallinen linja. Paitsi kaikille pakollisia kasvatusopin ja suomenkielen kursseja kuuluu siihen kansantalousopin ja yhteiskunta-opin opetus, johdatus naisten sosiaaliseen toimintaan, kansanterveysoppi ja kirjanpito, jota paitsi esim. historian kurssiin osanotto on erittäin suotava. Näihin opintoihin oleellisesti liittyvä kotitalousopetus sitä vastoin ei toistaiseksi ole Jatko-opistossa saavutettavissa, vaan olisi oppilaiden se hankittava toisessa oppilaitoksessa. Sittenmin tulee yhteiskunnallisen linjan oppilaiden saada tilaisuus käytännölliseen harjoitukseen. Sen

järjestäminen ulkomaiden tapaan ei kohdanne voittamattomia esteitä. Eri laitoksien puolelta aiotaan tätä tarkoitusta varten jatko-opistolaisille hankkia oikeus jonkun aikaa harjoittelijoina ottaa osaa niissä esiintyvään huolto- tai toimisto työhön.

Olen käyttänyt tilaisuutta hyväkseni mainitakseni tästä uudesta yrityksestä. Arvelen näet että Naisyhdistykset eri tavalla voivat tätä työtä kannattaa. Voidaan esim. myöntää stipendi sille alalle haluavalle nuorelle, varattomalle naiselle, voidaan kehoittaa toisia, jotka eivät vielä ole uraansa valinneet, sitä ajattelemaan, voidaan harkita, mitkä oman paikkakunnan laitokset soveltuisivat esim. kesäloman aikana harjoituskentiksi tämän linjan oppilaille.

Lopuksi olisi muutaman vuoden kuluttua pidettävä silmällä, että omassa kunnassa tarjona olevat toimet annetaan tämän linjan suorittaneille eikä tiedoissa alemmalla tasolla oleville.

Lopuksi alustaja kokosi esityksensä seuraaviin ponsiin, jotka kokous hyväksyi:

1) Koska yhdistystoiminnalla etenkin meidän maassamme, missä yhteiskunnan huoltotyö on vasta alulla, on sen kehittämiseen nähden arvaamaton merkitys, on Naisyhdistyksiä edelleen, kuten tähänkin asti, kohdistettava harrastuksensa myöskin erilaiseen, kunkin paikkakunnan olojen ja tarpeiden mukaiseen huoltotyöhön.

2) Naisyhdistyksiä on toimittava siihen suuntaan, että naisille varataan tilaisuus tehokkaaseen yhteiskunnalliseen apu- ja huol-

totyöhön ja että heille semmoisilla aloilla, mihin heidän luontaiset taipumuksensa ja kykynsä parhaiten soveltuvat, annetaan jottava ja vastuunalainen asema.

3) Tämän saavuttamiseksi Naisyhdistykset koettavat kannattaa toimenpiteitä nuorten naisten valmistamiseksi yhteiskunnallisiin toimiin.

Sitten seurasi keskusyhdistyksen ja useitten haaraosastojen puolelta selostuksia toimenpiteistä huoltotoiminnan alalta sekä toimista, joiden avulla on pyritty kohottamaan naisten omavaraisuutta, ammattitaitoa y m.

Rva Elin Sjöström teki selkoa keskusyhdistyksen toimeenpanemista ruuanvalmistuskursseista seuraavasti:

Siitä ajasta alkaen, jolloin Kasvatusopillinen talouskoulu Helsingissä Suomen Naisyhdistyksen aloitteesta v.na 1891 perustettiin, piti yhdistys suotavana, että saataisiin aikaan kotitaloudenopetusta kansannaisille, jotta tavallisimpien ravintoaineiden jokapäiväinen käyttö tapahtuisi terveyden ja säästäväisyyden vaatimuksia silmällä pitäen. Kun sitten mainitun koulun läpikäyneitä opettajia oli saatavissa, toimeenpantiin v. 1896 ensimmäinen kiertävä ruuanlaittokurssi Joroisissa. Tätä kurssia varten sai yhdistys vähäisen apurahan Maanviljelys-toimituskunnan päällikön käyttövaroista. Sittemmin on yhdistykselle yhä vuosittain suotu apuraha, mutta ei enempää kuin 3000 mkaa yhteensä kiertäviä ruuanlaitto- ja kasvitarhakursseja varten. Koska nykyään kasvitarhahoidonopetus näyttää olevan yhdistyksen kansanvalistustyölle tärkeämpi, on ruuanvalmistuskursseja vähennetty, jota vastoin kasvihoidonneuvojain toiminta yhä kasvaa. Tätä toimintatapaa puoltaa sekin seikka, että kasvihoidonneuvojat alueillaan myös antavat opetusta kasvisruuanvalmistuksessa.

Yhdistyksen 6-viikkoisia ruuanlaittokursseja on tähän asti toimeenpantu 174, joissa oppilaita on ollut 2112, iältään 14—45 vuoden välillä.

Ruuanlaittokurssien ohjelmaan kuuluu yksinkertaisen ruuan valmistus, leipominen, sahdinpano, saippuanvalmistus, teurastustuotteiden puhdistus ja käyttäminen, lihan ja kalan suolaaminen, sienien, marjojen ja vihannesten säilyynpano y. m. Kurssit kestävät kuusi viikkoa ja osanottajia otetaan vastaan 16, jotka kukin suorittavat 107 mkan kurssimaksun. Yhdistys kustantaa opettajan palkan ja lainaa keittiöastiat; tilaaja sitävästoin hankkii ja kustantaa kurssille huoneuston ja polttopuut.

Suomen Naisyhdistyksen kasvihoitonneuvonta¹).

Suomen Naisyhdistys on vuodesta 1900 alkaen järjestänyt opetuskursseja kasvitarhanhoidossa kansannaisille maaseudulla. Ensi vuosina oli yhdistyksen palveluksessa ainostaan yksi kasvihoitonneuvoja, joka kierteli useammilla paikkakunnilla, mutta pian havaittiin, että saadakseensa pysyväisiä tuloksia oli neuvojan supistettava työnsä yhteen paikkakuntaan kunakin kesänä ja siellä kerättävä runsaasti tilaajia.

Neuvojan työ alkaa huhtikuun keskivaiheella ja kestää kuusi kuukautta. Neuvoja myönnetään tavallisesti neljäksi vuodeksi peräkkäin. Yhä suurempaa huomiota on pantu n. s. koulukasvitarhain aikaansaamiseen, ja on tämä työhaara ilahuttavasti kasvanut.

Seuraavista numeroista ilmenee, miten tämä työ on vuosien kuluessa kehittynyt.

Vuosina 1900—1908 oli yhdistyksen palveluksessa yht. 22 neuvojaa, jotka työskentelivät 24 eri paikkakunnalla. 1909 oli neuvojain luku 4, 1910 5, ja koulukasvitarhoja viime main. vuonna 6. Vuonna 1911 oli 5 kiertävää neuvojaa, jotka kaikkiaan neuvoivat 321 paikassa, ja koulukasvitarhoja oli sinä vuonna 10. 1914 on neuvojain luku jo 8 ja koulukasvitarhojen 31.

¹ Rva Alma Jalavan antama selostus.

Kasvihoidonneuvojat pitävät syksyllä kiertäviä keittokursseja, joissa etupäässä opetetaan valmistamaan kasvisruokia.

Näiden käytännöllisten kurssien toimeenpanemista varten on Yhdistyksellä nykyään 3000 markan suuruinen valtioapu vuodessa, mikä rahamäärä ei kumminkaan riitä, vaan on yhdistyksen omista varoistaan täytynyt kahtena viimeisenä vuotena runsaalla erällä kartuttaa tätä määrää.

Nti Inga Rautio luki rva Elin Holmbergin kirjallisen kertomuksen Suomen Naisyhdistyksen kesäsiirtolasta ammattinaisille:

Kysymyksen ammattinaisten kesäsiirtolasta pani alulle nti Alma Hjelt, joka lämpimästi harrastaen yhteiskunnallisia parannuksia ja ihmisystävällisiä pyrkimyksiä esitti asian Suomen Naisyhdistyksessä v. 1888. Kaikkia innostutti ajatus maksuttoman kesälevon aikaansaamisesta rasittuneille ammattinaisille, ompelijattarille y. m. samassa asemassa oleville. Mutta samalla oltiin yksimielisiä siitä, että yrityksen menestys olisi taatumpi, jos ei Suomen Naisyhdistys yksin siihen ryhtyisi, vaan koettaisi vedota yleisön harrastukseen. Yleinen kokous saatiinkin aikaan ja varojen keräys pantiin toimeen. Jalomielinen nainen (rva Fahlander) lahjoitti tällöin 2000 markkaa pohjarahastoksi kesäsiirtolaa varten. Kesällä 1889 voitiin ottaa vastaan parikymmentä täysihoitolaista kesäkotiin, jota varten Helsingin saaristossa oli vuokrattu huoneita. Seuraavina vuosina saatiin useimmiten Helsingin kaupunginvaltuustolta apurahoja. Toimeenpanemalla iltama koottiin myöskin varoja, niin että joka vuosi siirtolaan saatettiin ottaa vastaan muutamia kymmeniä hoidokkeja. Huolenpito siirtolasta siirtyi kuitenkin vuosi vuodelta yhä lähemmin Naisyhdistyksen asiaksi, kunnes yhdistys vuodesta 1894 otti sen täydellisesti vastuulleen ja asetti keskuudessaan komitean huolehtimaan sen hoidosta. Maanittuna vuonna ei kaupungilta saatu mitään avustusta, joten ainoastaan 25 hoidokkia voitiin ottaa

vastaan. Mutta kaikkina seuraavina vuosina, paitsi v. 1908, on yhdistys saanut kaupungilta 1500 à 2000 Smk. milloin Säästöpankin, milloin Anniskeluyhtiön voittovaroista.

Kesäkuun alussa ovat hakijat ilmoittautuneet, ja niin pitkälle kuin tila on sallinut on otettu vastaan heikkoja ja rasittuneita hyvämaineisia naisia, jota vastoin oikein sairaita ei ole katsottu mahdolliseksi hyväksyä. Kesäsiirtola on joka vuosi ollut toimessa kesäkuun keskivaiheilta elokuun loppuun. Hoidokkeja on otettu vastaan 40—72 jaettuna kahteen ryhmään, ollen jokaisella hoidokilla oikeus viipyä 6 viikkoa. Niinä vuosina, jolloin Suomen Naisyhdistys on kesäsiirtolaa hoitanut, on yhteensä 1028 työn rasittamaa ammattinaista siellä saanut nauttia maksutonta kesälepoa. Ammateiltaan he ovat olleet ompelijattaria, tehtaalaisia, kutojia, kauppa-apulaisia sekä kirjapaino- ja kirjansitomotyöntekijöitä. Hoidokki tuo mukaansa siirtolaan vuodeliinat, huopapeiton ja tyynyn. Luonnollisesti ovat hoidokit aamusin tehneet vuoteensa ja siivonneet huoneet, niin että aamiaiseen mennessä makuusuojat ja ruokasali samoin kuin hoidokit itsekkin ovat olleet kunnossa. Vuorotellen on pari hoidokkia päivystäjinä ottanut osaa ruuanlaittoon.

Siirtolan johtajattarina ovat olleet ensiksi 15 vuoden kuluessa rouva M. Rundström, sen jälkeen 4 vuotta rva I. Nordman ja seitsemänä viimeisenä vuonna rva S. Solstrand, ja ovat kaikki nämä harastuksella antautuneet toimeensa ja valvoneet, että siirtolassa vallitseva henki on pysynyt hyvänä sekä että maallaolo on hoidokeille tuottanut mahdollisimman suuren hyödyn. Mitä parhaimmalla tavalla onkin käytetty kesäpäiviä ulkoilmassa oleskeluun, pitkiin kävelyihin, uintiin, marjainpoimintaan, pieniin huvimatkoihin, jotapaitsi ulkosalla on kokoonnuttu hyvän kirjan ääreen. Kun useimmat näistä väsyheistä ammattinaisista elävät sellaisissa oloissa, että heidän on vaikeata hankkia itselleen lyhytkään loma-aika, ovat nämät vapaaviikot olleet omansa antamaan heille terveyttä ja voimia sekä sitä suuremmat mahdollisuudet täyttää tehtävänsä elämässä.

Edelleen nti Rautio teki selkoa Sofie von Willebrandin kesäsiirtolasta:

Viime keväänä päätti Suomen Naisyhdistys ensi kerran käyttää sen hallussa olevia Sofie von Willebrandin rahaston korkovaroja keväällä kansakoulusta pääsevien varattomien tyttöjen kesäsiirtolan ylläpitämiseksi.

Helsingin kaupungin valtuuston kannattamia kesäsiirtoloita kansakoululapsia varten on olemassa useampiakin. Kansakoulusta päässeille ei sitä varten ole tällaisia järjestetty. Tämä osaltaan vaikutti päätökseen hoidokkien valinnan suhteen. Samalla toivottiin täten voitavan toteuttaa yhdistyksen tarkoituksperää antaa tytöille ohjausta taloustöissä ja käsitöissä sekä kasvatusta murrosajassa oleville nuorille koulukasvatuksen päätyttyä.

Alote oli aivan pieni. Oli ajateltu ottaa vain 10 hoidokkia, mutta muutamien opettajain pyynnöstä otettiin vielä kuusi, osittain heidän kustannuksellaan sekä yksi yksityisen kustannuksella, joten kaikkiaan oli 17.

Olopaikaksi onnistuttiin saamaan luonnonihanaassa Nastolassa Keräystoimikunnan Lepokoti. Tämä oli erinomaisen sopiva useastakin eri syystä: raikas männikköilma vaikutti terveellisesti väsyneisiin ja kalpeihin tyttöihin, Lepokodissa vallitseva siisteys kasvattavasti heidän järjestysvaistonsa. Lähellä olevassa maalaistalossa saivat tytöt olla mukana eri puuhissa tutustuakseen maalaiselämään, joka useimmille kaupunginlapsille on aivan vierasta. — Puutarhatöitä varten oli pieni maatilkkku, jossa kullakin oli oma sarkansa hoidettavana.

Sitäpaitsi tehtiin kodinaskareita. Vuorojärjestyksessä siivosivat tytöt huoneensa sekä olivat keittiössä. Pienet yritykset ruuanlaitossa saivat paljon iloa aikaan sekä aiheuttivat monta hyvää päätöstä talven varalle. Tarkka siistiminen tuotti alussa useallekin vaikeuksia, eikä ihmekään, kun tuntee lasten kotioloja.

Ompelutöikseen saivat tytöt tehdä itselleen puuvillaleningin ja paidan. — Pitovaatteet he pesivät itse.

Työn loma-ajat käytettiin leikkiin, lukemiseen ja kirjeiden kirjoittamiseen sekä huvimatkoihin, jolloin arkiset huolet jätettiin syrjään, ja päivä vietettiin metsän helmassa. — Mitä oppilaiden painomäärän lisääntymiseen tulee, ei se työnteosta kärsinyt. Päinvastoin ovat numerot ilahduttavat. Alin painonlisäys oli $1\frac{1}{2}$ kiloa, korkein $5\frac{1}{2}$. — Siirtola oli toimessa 8 viikkoa.

Luettiin selonteko Suomen Naisyhdistyksen Z. Topeliuskirjastosta¹⁾:

Z. Topeliuksen nimeä kantavan Nuorisokirjaston syntysanat lausui suuri lastenystävä itse. Se on toiminut vuodesta 1893, ollen yhdistyksen hallussa ja käyttäen sen huoneustoa. Työvoimat olivat vapaaehtoiset aina vuoteen 1914, jolloin ensi kerta saatiin kaupungilta avustusta ja voitiin palkata erityinen kirjastonhoitaja.

Pienestä alusta on kirjasto lahjoitusten ja ostojen kautta kasvanut niin, että siinä nykyään on 1649 suomalaista ja 1402 ruotsalaista kirjaa.

Sen jälkeen kuin lainausmaksu 5 p. kirjasta poistettiin, yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi kaupungin kansankirjaston kanssa, on lainaajain luku kasvamistaan kasvanut, nousten vuonna 1914 7,647:ään, jotka lainasivat 12,954 kirjaa.

Seuraavat kertomukset esitettiin haaraosastojen toiminnasta huoltotyön alalla.

Kuopion Naisyhdistys on ylläpitänyt:

1) Sunnuntaikoulua palvelijattarille, jotka eivät ole saaneet kouluopetusta.

¹⁾ Rva Alma Jalavan antama.

2) Kesäsiirtolaa työstä rasittuneille naisille, ensi sijassa istumatyötä tekeville.

3) Talouskoulua, jossa paitse ruuanlaittoa opetetaan kasvitarhanhoitoa ja maitotaloudenhoitoa. Eräs tšekäläisen meijerikoulun opettajatar pitää 7—8 luentoa maitotalouden hoidosta oppilaille, jotka pääasiallisesti ovat maalaistyttöjä. 204:stä kouluun pyrkijästä voitiin viime vuonna ottaa 113.

4) Voimisteluseuraa.

5) Holhokkeja, joita säästöönpanojen kautta on opetettu säästäväisyyteen.

6) Nuorisokirjastoa.

Viipurin Naisyhdistys (Rva L. Tirkkonen).

Lastenhuoltotyötä on Viipurin Naisyhdistys harjoittanut jo lähes 30 vuoden ajan n. s. kesäsiirtolatyönä. V. 1888 lähetettiin ensi kerran maalle 16 lasta, ja on tämä luku vaihdellut eri vuosina, ollen v. 1914 suurin, eli 397. Viimeisen 10 vuoden aikana on kesävirkestystä saanut kaikkiaan 1,741 lasta. Tämä kesäsiirtolatyö on ollut järjestettynä toiseen tapaan, kuin mitä yleensä kesäsiirtolalla tarkoitetaan. Lapset ovat nim. lähetetyt 6 viikoksi yksi, kaksi, väliin kolmekin samaan talonpoikaistaloon, jossa heillä on ollut tilaisuutta uuteen, monipuoliseen työskentelyyn, ja on tätä pidetty hyvin kehittäväenä niin ruumiin kuin hengenkin voimiin nähden. Viime vuosina on lääkäri tarkastanut koulu-ijässä olevat lapset ennen lähtöä ja maalta palattuakin, ja on hänen lausuntonsa lasten ruumiillisesta edistyksestä ollut erittäin edullinen. Erityinen n. s. matkatarkastaja on taas joskus käynyt lasten kesäkodeissa katsastamassa heidän kasvatustaan ja huolenpitoaan, ja on hänen käyntinsä ollut terveellinen talonväen ja lasten välisen suhteen selville saamiseksi. — Tähän lähetettyjen lasten lukuun — 1741 — sisältyvät myöskin ne pienemmät lapset, jotka ovat maalla olleet äitiensä mukana. Yhdistyksemme on näet, samalla kuin se lähettää koulu-ijässä olevia lapsia vahvistumaan, pitänyt tarpeellisena lähettää väsyneitä äitejä pienokaisi-

neen uusiin oloihin virkistymään, ja on tällöin äideille annettu matka-avustusta 15—60 markkaa. Nämä äidit ovat sitten usein koko kesän »maatöylään» elättäneet jopa 5:kin lasta ja erittäin kiitollisina ja työkykyisinä palanneet jokapäiväiseen kaupunkilaiskotitoimeensa. Näin on mainitulla ajalla 536 äitiä Naisyhdistyksen avustuksella päässyt nauttimaan tarpeellista työn ja olojen vaihtelua. — Tähän siirtolatyöhönsä on yhdistys saanut rahallista apua, paitse joiltakin yksityisiltä tuntuviakin summia, etupäässä kaupunginvaltuustolta väkijuomavoittovaroja, ja on viime vuoden aikana käytetty kaikkiaan 29,717 mk. 50 p. Tänä vuonna on yhdistys päättänyt laajentaa tätä huoltotyötään, rupeamalla yhdeksi 120 markkaa maksavaksi jäseneksi paikkakunnalla aikaisemmin perustettuun »Turvattomien lasten kotiyhdistykseen» tämän ryhtyessä perustamaan »poikakotia» orvoille pojille ja myöskin ompeluseurallaan kartuttamaan tämän kodin vaatevarastoa.

Erityistä n. s. naisten huoltotyötä ei yhdistys ole harjoittanut; mutta jos huoltotyöhön katsotaan kuuluvaksi, paitsi tuota edellä selostettua äitien maalle lähettämistä, myöskin aikaisemmin toiminut voimisteluseura, lääke- ja ruoka-apujen antaminen ja maksuttomat alkeiskurssit työläisnaisille y. m., niin on monen monta vähäosaista naista saanut sekä henkistä että aineellista apua Viipurin Naisyhdistyksen vähäisistä varoista.

Tampereen Naisyhdistyksen uuras, monipuolinen ja laajakantoinen toiminta tällä alalla selviää yllä olevasta 25-vuotiskertomuksesta.

Jyväskylän Naisyhdistys (Nti V. Särkkä).

Lasten- ja naistenhuoltoasiaa on Jyväskylän Naisyhdistys koettanut edistää seuraavasti:

Kesällä 1907 alotti Naisyhdistyksen Lasten kesäsiirtola toimintansa. Vuosi vuodelta se on laajen

tunut, niin että neljänä kesänä on jo siirtolaan voitu ottaa noin 60 lasta. Kaupunginvaltuustolta on yhdistys vuosittain saanut Smk. 1500: —, jopa kahdena vuonna Smk. 1700: —, joka avustus kylläkään ei ole riittänyt, vaan on yhdistys aineellisestikin huolehtinut siitä. Syksyllä 1911 perustettiin Jyväskylän Kansanlastentarha Naisyhdistyksen aloitteesta, ja on se viime vuonna toiminut kaksiluokkaisena. Aluksi sitä ylläpidettiin eri yhdistysten ja yksityisten henkilöiden avustuksella. Myöhemmin on kaupunginvaltuusto antanut sille huoneuston ja vuotuista kannatusta. Pari kertaa se on saanut avustusta Lastenpäivien johtokunnalta ja yhtenä vuonna valtioapua.

Yhdistyksellämme on n. s. Koululasten kenkärähasto, josta joka talvi jaetaan useita kymmeniä pärejä kenkiä tarvitseville, ja jota vuosittain kartutetaan myyjäisillä ja lasteniltamilla.

Vielä on yhdistyksellämme Sairasapurahasto työläisnaisia varten.

Aikaisemmin on yhdistys antanut avustusta räsittuneille työläisnaisille kesälepoa varten.

Kahdet käsityökurssit on toimeenpantu kansana naisille, samoin kolmet keittokurssit. Ja parinkesänä on ollut kiertävä kasvihoidonneuvoja paikkakunnan naisia opastamassa.

Lappeenrannan Naisyhdistys (Rva E. Melart).

Yhdistys on perustanut Käsityökoulun, jossa on sekä ompeluettä kutomaosasto. Siinä moni nainen on saavuttanut hyvän ammattitaidon ja siten ansiomahdollisuutta. Koulu, jossa viime vuosina on ollut lähes 50 oppilasta vuodesa, on nyttemmin nauttinut valtiolta 3000 Smk:n kannatusta sekä n. s. Kovaleffin rahaston korkovaroista 920 Smk., ja Lappeenrannan valtuustolta anniskeluyhtiön voittovaroista 1,000 Smk. Koulun yhteydessä on Työnvälitystoimisto, joka on hankkinut työtä m. m. äideillekin kotona suoritettavaksi, joten he ovat voineet tehdä ansiotyötä kodin hoidon ohella. Toimisto antoi v. 1914 työtä 76 naiselle. Työ-

palkkoina jaettiin 8,519 Smk. Töitä myytiin 27,294 Smk:n edestä. Menekkiä koetettiin lisätä järjestämällä näyttelyjä ja myyjäisiä Viipurissa, Joensuussa ja Kouvolassa. Samoin on jälleenmyyjä ollut useissa paikoin maattamme. Toimiston työntekijöitä kehoitettiin panemaan töitään näytteille Viipurissa pidettyyn teollisuusnäyttelyyn. Useat seurasivat kehoitusta ja töistä järjestettiin oma osasto, joka sai ensimmäisen palkinnon. Valitystoimiston neuvojan palkkaamiseksi on toimisto saanut valtiolta 500 Smk. — Esikaupungissa on kesäisin järjestetty kasvitarihakoulu lapsille. Oppilaita on ollut lähes 100. He ovat sitä päitse olleet vuorotellen taloustoimissa. — Erikoista huolenpitoa on koetettu kohdistaa nuoriin siirtolaisnaisiin. Yhdistys on ilmoittanut seudun papinkanslioihin, että täältä lähtevät siirtolaiset papinkirjaa hakiessaan neuvottaisiin ennen lähtöään käymään papinrouva Inga Huotarin luona saamassa luotettavia tietoja Amerikan oloista, hän kun on ollut siellä useat vuodet ja niin ollen tarkalleen voimantaa neuvoja ja ohjeita.

Ilmajoen Naisyhdistys (Nti L. Ilmanen).

Naisyhdistyksen toimesta perustettiin aikoinaan paikkakunnalle Emäntäkoulu, joka useita vuosia oli yhdistyksen huostassa, kunnes se sittemmin yhdistettiin Ilmajoen kansanopistoon. Yhdistys on koettanut avustaa varattomia naisia oman itsenäisen toimeentulon hankkimiseen. Silmälläpitäen sivutulojen hankkimista perheenäideille se on työskennellyt kasvitarhanhoidon edistämiseksi paikkakunnalla. Yhdistyksen ompeluseura on valmistanut vaatteita kansakoulun varattomille oppilaille, joita se muullakin tavoin on huoltanut. Toimeenpanemalla yleisiä keskustelu- ja esitelmäkokouksia, joissa on käsitelty lähinnä naisia ja koteja koskevia kysymyksiä, sen on onnistunut herättää naisissa harrastusta työskentelemään paikkakunnan sekä henkisen että aineellisen elämän kohottamiseksi. Siksiä naisia on nykyään jäsenenä vaivaishoitohal-

lituksessa, kansanopiston johtokunnassa, maanviljelys- ja maatalousseuroissa y. m.

Lapuan Naisyhdistys (Rva A. Lahdensuo).

Kun Lapuan Naisyhdistys perustettiin, oltiin tietoisia siitä, että ennen kaikkea on tehtävä työtä naisen kohottamiseksi tiedollisessa ja siveellisessä suhteessa, sekä hänen taloudellisen ja yhteiskunnallisen tilansa parantamiseksi. Henkistä ohjelmaa on aina ollut jokaviikkoisissa ompeluseuroissa. Sunnuntaikouluja on pantu toimeen yhdistyksen toiminnan alkuvuosina. Samoin naisten käsitöiden opettamisesta on huolehdittu ja varattomille naisille on annettu työtä, kuten villojen ja pellavien kehräämistä, kankaiden ja mattojen kudontaa y. m. s.

Jo 18 vuotta on paikkakunnalla toiminut Emäntä-, puutarha- ja käsityökoulu, jonka yhdistyksemme on perustanut ja pitänyt useita vuosia pystyssä omilla varoillaan, kunnes sille saatiin valtioapua. Sen jälkeen yhdistyksemme on kustantanut kouluun vapaaoppilaita, toivossa tälläkin tavalla voivansa valmistaa kunnollisia talousihmisiä kotien hyödyksi.

Kasvitarhaopetusta on yhdistyksemme erikoinen koettanut vireillä pitää. Niinpä on talouskoulumme aina pitänyt kasvitarhansa mallikelpoisessa kunnossa. Kolmena viime vuotena on yhdistyksellämme ollut onni saada palvelukseensa innokas kasvihoidonneuvoja Suomen Naisyhdistykseltä. Hänen johdolla on saatu paljon aikaan. Sekä pienempien että suurempien kotien ympärille on ilmestynyt puutarhoja, joista naiset ovat pitäneet huolta, saaneet sivutuloja ja ravintoaineita kodin hyväksi. Niinsanotut koulukasvitarhat kansakouluilla ovat menestyneet hyvin, ja oppilaat ovat olleet niihin innostuneita. Sama kasvihoidonneuvoja on myöskin pannut toimeen lyhempiäaikaisia keittokursseja naisille.

Kunnallisiin asioihin ovat yhdistyksemme naiset myöskin tahtoneet tutustua. Niinpä on yhdistyk-

semme pannut toimeen n. s. »leikkikuntakokouksia», kunnallisasetuksen mukaan. Nämät »kokoukset» muodostuivat joskus oikein tarkoituseräisiksi, niin että saatiin niistä johtuen joku asia menemään oikeita teitä perille. Kunnallisissa luottamustoimissa niinkuin vaivahoitohallituksessa ja kansakoulujen johtokunnissa on naisia ollut.

Lastentarhan perustamispuuhiissa on yhdistyksemme ollut mukana. Varojen puutteessa on tämän välttämättömän laitoksen aikaansaanti kuitenkin siirtynyt. Pieni rahasto lastentarhaa varten on kuitenkin jo korkoa kasvamassa.

Useana vuonna on ompeluseuramme ommellut pikkulasten vaatteita, lakanoita ja pyyhlinliinoja avustukseksi köyhille äideille, joille kättilö on niitä jakanut tarpeen vaatiessa.

»Kodinpäiville», joita usein on pantu toimeen, on annettava suuri kasvattava merkitys, sillä useammassa tapauksessa ovat naiset niissä saaneet herätyksiä tehtävänsä kotiensa ja lapsiensa hyväksi. Viime aikoina on sellaisia pidetty kunnan 10 kansakoulussa, ja puhujina on esiintynyt Kotikasvatusyhdistyksen puhujia, sekä yhdistyksemme jäseniä.

Karttulan Naisyhdistys (R v a A. T a r k k a n e n).

Karttulassakin on ollut tapana sijoittaa kunnan hoidokit, lapsetkin vähimmän vaativalle. Tämä tapahtui kunnallislautakunnan kokouksessa kunnan tuvalla, jonne uuteen paikkaan sijoitettavat lapset tuotiin. Tämä tuntui etenkin lapsiin nähden soti- van kaikkia kasvatuseriaatteita vastaan, sillä lapsi sai useimmissa tapauksessa muuttaa joka vuosi paikkaa elättäjältä toiselle, joka otti lapsen hoitoonsa vain hyötyäkseen siitä. Eikä elättäjällä ollut lainkaan velvollisuutta käyttää hoidokkiaa koulussa. Harva kunnan hoidossa oleva lapsi sai yrittääkään kansakoulun käyntiä, vielä vähemmin olisi saanut käydä läpi kansakoulun. Tähän asiaan kiinnitti K. N. huomionsa jo ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessaan 22 p. tammik. 1899, jolloin herätettiin kysymys huutolaislasten tilan paran-

tamisesta. Seuraavassa kokouksessa pohjusti tämän asian opettaja Tarkkanen. Tämän johdosta syntyneen keskustelun tuloksena oli seuraava päätös: Ehdotetaan kunnan vaivashoito-ohjesääntöön sellainen muutos, että kaikki kunnan hoidossa olevat lapset käytettäisiin läpi kansakoulun ja että heidät sijoitettaisiin, mikäli mahdollista, samalle hoitajalle viiteentoista ikävuoteen saakka. Samalla päätettiin tämä kysymys esittää Karttulan Isäntäyhdistykselle ja sitä tietä kuntakokoukselle. Karttulan Isäntäyhdistys käsittelee asiaa ja lähetti sen kuntakokoukselle, jossa sitä käsiteltiin helmik. 1900. Kunta ei vastustanut anomusta, mutta antoi kunnallislautakunnalle vallan tehdä asiassa harkintansa mukaan. Naisyhdistyksen viittomaan suuntaan on kyllä tehty parannuksia, mutta kun kuntakokouksen päätös on siksi epämääräinen, niin tällä 16 vuoden ajalla, jolloin monet kunnan viranomaiset ovat vaihtuneet, on sitä päätöstä tulkittu eri tavalla. Esim. viime vuonna kunnan hoidossa olevista 63 lapsesta on vain 17 sijoitettu 15 ikävuoteen asti ja vain 11 on sanut käydä kansakoulua. 23 lasta ei ole vielä kouluiässä. Tähän asiaan ei Naisyhdistys ole senjälkeen kajonnut, mutta viime talvena ja etenkin vapaaherra Bonsdorffin kirjaisen johdosta on yhdistys asiasta keskustellut. Aikomus on ollut jakaa vapaaherra Bonsdorffin kirjasta vaivashoitohallitukselle, holhouslautakunnalle ja terveystoitolahtakunnalle. Jotain itskullekin sopivaa näille viranomaisille samalla huomautetaan. Suunnitelma tosin ei ole vielä valmis, mutta aikomus on ajaa asiaa siihen suuntaan kuin on aljettu. Karttulan Naisyhdistys on tätä lastenhuoltoasiaa ajanut toisestakin päästä. Lasten kasvatusta on monessakin kodissa, missä vielä vanhemmatkin elävät, sangen puutteellinen, joko kasvattajan ymmärtämättömyyden tai huolimattomuuden takia. Jakaakseen kasvattajille tietoja ja herättääkseen heitä huomaamaan lastenkasvatuksen tärkeyden, on yhdistyksemme koko olemassaolonsa aikana pannut toimeen kokouksia vanhemmille. Näissä kokouksissa on puhuttu lasten ja nuorison kasvatuksesta sekä keskusteltu esitelmien johdosta. Vanhemmat ovat hyvin mieltyneet tällaisiin kokouksiin, jotka on

toimeenpantu joko omin paikallisin tai muualta saadu in voimin. Olemme saaneet monta kertaa arvokasta apua Suomen Naisyhdistyksen toimihenkilöiltäkin. Vuosina 1914 ja 1915 avusti yhdistystämme Kotikasvatusyhdistys. Naisyhdistyksen hankkimilla varoilla ja hommasta pidettiin Karttulaassa molempina talvina Kodin päiviä 11 koululla, joissa yhteensä pidettiin 65 esitelmää ja myytiin kasvatuskirjallisuutta yli 400 markan edestä. »Koti»-lehteä on Karttulaan levinnyt näinä vuosina noin 200 vuosikertaa. Tätä asiaa aikoo yhdistyksemme voimainsa mukaan yhä edelleenkin ajaa samaan suuntaan, sillä näinä vuosina ilmennyt vallattomuus ja siveellisten käsitteiden höltyminen on tuloksena kotikasvatuksen puutteellisuudesta, jonka epäkohdan korjaamisella nuorison ja lasten huoltoasia olisi alettava. Sillä kun kotikasvatuksen tärkeys syvemmältä ja laajemmissa piireissä tulee tunnetuksi ja tunnustetuksi, niin noiden kovaosaisten lasten kasvatuksen tärkeys sekä yhteiskunnan edun kannalta että siveellisenä velvollisuutena tulee ymmärretyksi.

Limingan Naisyhdistys (Ntti K. Tuori).

Yhdistys on koettanut toimia siihen suuntaan, että kaikki lapset pääsisivät kansakouluun. Siksi on perustettu ompeluseura, joka on valmistanut vaatteita köyhille koululaisille, siksi on myös avustettu paikkakunnan koulukeittoja. — On myös koetettu vaikuttaa kunnan viranomaisiin, joiden avulla toivotaan kunnan hoidossa olevien lasten koulunkäynnin tulevan pakolliseksi, nyt kun asia on saatu oikealle alulle, senkautta että kuntaan on perustettu lastenhuoltolautakunta. Naisten huollossa on siveellisyyden kohottaminen ollut tärkeänä työnä. Herättääkseen naisissa harrastusta kodinhoitoon ja ammattivalmistukseen on yhdistys järjestänyt keittokursseja sekä käsityökursseja ja -näyttelyjä, jotka ovat olleet omansa kotiteollisuutta edistämään.

Pirkkalan Naisyhdistys (Ntti E. Harviainen).

Pirkkalan Naisyhdistys perustettiin tammik. 14 p. 1906. Ensimmäiset vuodet kuuluivat yhdistyksen omien jäsenten kehittämiseen, joten toimintamme ulospäin oli vähäistä. Kunkin jäsenen velvollisuutena oli joko pitää esitelmä tai alustaa keskustelukysymys. Tätä on jatkettu siten, että kuukausikouksissa on keskusteltu naisia koskevista asioista. Koulukeittoasia saavutti pian yhdistyksen jäsenen lämpimän kannatuksen, niin että ennen pitkää Naisyhdistyksen myötävaikutuksella ensimmäiset koulukeitot Pirkkalaan perustettiin. Naisyhdistyksen toimesta on ollut luentokurssit Pirkkalan Penttilän kansakoululla. Luennoissa käsiteltiin Suomen historiaa, veroitusta Suomessa ja kasvatusta. Viime syksynä pantiin toimeen Kodin päivät, joilla oli 8 luentoa kodin merkityksestä, kasvatuksesta ja kotiopinnoista.

V. 1913 oli meillä 6-viikkoiset keittokurssit. Osanotto näihin ei kuitenkaan ollut suuri, syystä että Marttayhdistys ja maanviljelysseurat panevat toimeen vain 2-viikkoisia kursseja, joten useat käyvät nämä lyhyemmät kurssit. Vuodesta 1908 asti meillä on ollut vireillä diakonitarasia. Mutta vasta 1913 yhdistys on saanut palvelukseensa diakonitaren, jonka palkkaamiseksi kuntakin antaa avustuksen.

Mäntän Naisyhdistys (Ntti Aino Nurminen).

Suurella tehdaspaikkakunnalla toimien on yhdistys parhaansa mukaan koettanut pitää huolta puuteenalaisten koululasten vaatuksesta. Edistääkseen perheenäitien kehitystä on yhdistys pannut toimeen keitto- ja kasvitarhakursseja sekä myöskin toimittanut koululapsille kasvitarhatyötä, siten ehkäistäkseen näiden joutilaana oloa kesällä. Avustaa Vilppulan diakonissan palkkaamista.

Esitelmien, m. m. siveellisyysesitelmien ja kes-

kustelukokouksien kautta sekä yleisten iltamien avulla on koetettu levittää naisasiaharrastusta. *).

Selostuksia seuranneessa keskustelussa n t i I. R a u t i o huomautti, miten tärkeätä olisi työ niiden koulun lopettaneiden tyttöjen hyväksi, joista kodit eivät voi pitää tarpeeksi huolta. Tämä nuorisonhuolto on meillä vielä kovin laiminlyöty.

*) Yleiskatsauksen saavuttamiseksi lisätään tähän viim. vuosikertomuksien mukaan lyhyet tiedonannot niiden Naisyhdistysten pääasiallisesta huoltotoiminnasta, jotka eivät kokouksessa tuoneet esille sellaisia.

H ä m e e n l i n n a n N. y. on tänä vuonna voinut avata uuden tarkoituksenmukaisen keuhkotautisparantolansa, jossa on tilaa 18 potilaalle.

J o r o i s t e n N. y. toimii valistustyössä pannen toimeen Kodin päiviä kansakouluilla. Kasvihoidonneuvoja tekee yhd:n johdolla työtä kunnassa. Yhdistys avustaa köyhiä koululapsia ja ennen kaikkea ylläpitää paljon käytettyä sairastupaa.

J ä m s ä n N. y. harrastaa lastenhuoltoasiasia ja sen yhteydessä orpokodin hanketta Jämsään, on uurastanut kunnan sairaskodin hyväksi.

A k a a n N. y:llä on kauan ollut vireillä sairaskotikysymys ja kokoo se sitä varten varoja. On pannut toimeen keittokurssit.

T e i s k o n N. y. on pannut toimeen useita kutomakursseja, samoin harrastanut kasvihoidonopetusta, perustanut erääseen kunnan kansakouluun lastenkirjaston ja puuhannut kunnan jokaiseen koulupiiriin ompeluseuran huolehtimaan vähvävaraisten koululasten vaatuksesta.

L o p e n N. y. on jakanut stipendejä nuorille naisille ammattivalmistuksen saantia varten. Tekee työtä puutteenalaisten pikkulasten hyväksi. On pannut toimeen keitto- ja kasvihoitokursseja.

I k a a l i s t e n N. y. sekä H u i t t i s t e n N. y. ovat toimineet puutteenalaisten lasten hyväksi.

R v a E. S j ö s t r ö m muistutti kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden merkityksestä naisille. Vasta sen saatuaan he voivat viedä perille monia huoltoasioita, joihin yhdistystoiminta ei riitä.

P u h e e n j o h t a j a lausui:

Annetuista esityksistä selviää että Naisyhdistykset ovat pitäneet silmällä naisten kohottamista tiedollisessa ja ammatillisessa suhteessa — niinkuin esitelmät, alkeiskurssit, talous- ja ammattikoulut, kasvitarha-, talous-, käsityö-, kutomakurssit sekä raha-avustukset yksityisille naisille osoittavat. Tällä tavoin naiset varminmin pääsevätkin omavaraiseen asemaan ja kohoavat yhteiskunnallisessakin suhteessa, puhumatta siitä, että heidän oma personalisuutensa sen kautta kehittyi. — Useat yhdistykset ojentavat auttavan kätensä, silloin kuin sairaus ja työnrasitus uhkaavat, tarjoten hoivaa, lepoa ja virkistystä kovaosaisille. — Nykyajan kehittyneissä oloissa on naistenhuollon erittäin tärkeä puoli paikan- ja työnvälitys. Myöskin se on, niinkuin juuri olemme kuulleet, edustettuna liitossamme. Suomen Naisyhdistykselläkin oli 20 vuotta työnvälitystoimisto, joka suljettiin vasta kun Helsingin kunta perusti tällaisen kunnallisen laitoksen — seikka, joka sekin puolestaan osoittaa yhdistyksien alotteiden tärkeyttä. — Naisyhdistykset ovat, niinkuin muistettaneen, keskusyhdistyksen kehoituksesta keskustelleet siirtolaisnaisten huollosta, ja Lappeenrannan N. y. on omalla paikakunnallaan jo ryhtynyt toimenpiteisiin. — Kotien kasvatuskypsyisyyden ja perheenäidin

toimeensa kehittämistä — m. m. kodinneuvonnan kautta — harrastavat täydellä syyllä useat yhdistykset, hyvin tietäen että naidun naisen asema vielä enemmän kuin lakipykälistä riippuu hänen omasta kunnostaan ja siveellisestä ryhdistään. Silti ei lakimuutoksien merkitystä suinkaan ole väheksittävä. ¹⁾ — Naisten toivomuksia ovat toiset yhdistykset saattaneet perille hallitukselle, kunnan viranomaisille ja ennen eduskunta-uudistuksen toimeenpanoa saaneet valtiopäivillä esille. Naisyhdistykset saattavat varmaankin usein hyvällä menestyksellä täten edistää etenkin oman kuntansa asioita, joissa heidän antamansa apu jo tunnustettaneen arvokkaaksi. Heidän taholtaan lähtevät esim. ponnistukset orpokotien aikaansaamiseksi, ja puutteenalaisen kansakoululasten avustaminen on suureksi osaksi heidän huolenaan. Kaupungeissa naisyhdistykset ovat panneet alulle ja ylläpitävät kansakoululasten kesäsiirtoloita, ja lopuksi niillä on huolena taatusti hyvän huvilukemisen hankkiminen nuorisolle. Yhdistyksemme ovat siis kaikki voimiensa mukaan edistäneet lasten- ja nuorisonhuoltoa.

Kuulee joskus kysyttävän, onko tämä viime mainittu huoltotyö naisasiayhdistysten teh-

¹⁾ Suomen Naisyhdistys on puolestaan ollut edustettuna useiden Helsingin naisjärjestöjen yhteisessä komiteassa, joka käsitteli aviopuolisoiden oikeussuhteita. Tämän komitean mietintö: Lausunto koskeva Lainvalmistelukunnan mietintöä niistä periaatteista, joiden mukaan aviopuolisoiden oikeussuhteet olisi järjestettävä, julkaistiin kev. 1916. Sitä ei niin ollen voitu esittää yleiskokouksessamme.

täviin luettava. Tahdon ensin huomauttaa että se järjestelynsä kautta oleellisesti eriaa tilapäisestä hyväntekeväisyydestä. Ja jos me, niinkuin toivon, katsomme naisasian päätehtäväksi valmistaa naisille tilaisuutta käyttä voimiaan ja kykyjään yhteiskunnan palvelukseen, niin myönnämme varmaankin, että työhön ryhtyminen aloilla, joihin naisilla on parhaat edellytykset, on yksinkertainen velvollisuus. Ennen kaikkea tulee meidän herättää naisissa harrastusta juuri tähän meitä ympäröivään elämään, jossa heitä kohtaan kaikkialta ojentautuu apua tarvitsevia käsiä. Silloin nuoretkin hakevat elämäntehtävänsä tältä alalta, joka aivan toisella tavalla kuin koneellinen työ voi ihmisen koko olemusta tyydyttää. Vähitellen avautuu sitten — vakaumukseni on että se tapahtuu ennen pitkää, ja eräät henkilöt, jotka tuntevat virtaukset yhteiskunnallisesti valveutuneissa piireissä, ovat minulle lausuneet saman ajatuksen — avautuu uusia työaloja, joihin kaivataan kouliintuneita voimia. Tällöin tulee naisten olla valmiina edesvastuullisiin, johtaviinkin toimiin. Muuten ne luisuvat naisten käsistä vahingoksi yhteisyydelle ja naisille. Nykyinen työmme on toisaalta yhteiskunnan, toisaalta naisten valmistamista järkipäiseen huoltotoimintaan. Naisten tulee osoittautua sekä tarpeellisiksi että kykeneviksi tähän työhön, joka kaikissa sivistysmaissa — äärettömän kurjuuden vallitessa — on nykyajan kaikkein tähdellisintä toimintaa.

Keskustelun päätyttyä kokous hyväksyi rva Hallsténin yllä esittämät ponnet.

Toinen kokouspäivä.

Kello 9 a.p. kokouksen osanottajat olivat läsnä jumalanpalveluksessa Johanneksen kirkossa, jossa pastori V. Seppälä saarnasi ja kirkkokuoro esitti laulua. Tuomiosunnuntain evankeliumin johdolla saarnaaja vakavasti teroitti palvelevan rakkauden ja auttavaisuuden merkitystä, ne kun lähteneinä iankaikkisen rakkauden lähteestä osoittavat oikeata opetuslapsimieltä. Saarnan jälkeisessä rukouksessa joutui kaupungissa koolla oleva yhdistyksemmekin esirukouksen esineeksi, saarnaaja kun rukoili sen toiminnalle Jumalan siunausta.

Klo 12 kokoonnuttiin taas tyttökoululle, jossa rva I. Hallsténin johtaessa puhetta jatkettiin kokousta.

Rva Hallstén piti esitelmän

Kaksi tienraivaajaa: Elisabeth Cady Stanton ja Aleksandra Gripenberg.

Esitelmän alkuosa oli näin kuuluva:

Usein saamme todeta, että henkilöt, joiden lapsuus- ja nuoruusaikaa suuret aatteet ja kauas kantavat yhteiskunta-uudistukset ovat kuohuttaneet, vartuttuaan ovat johtuneet hekin puolestaan koko sielunsa lämmöllä palvelemaan joko samaa tai toista, samoista hetkeistä kumpuavaa aatetta. Kevätmyrskyt heidän nuoruutensa päivinä, jolloin ihmisten mielet olivat tulvillaan joko innostusta tai vihaa vaadittua reformia kohtaan, ovat va-

pauttaneet heidät omista pikkuharrastuksistaan, avanneet heidän silmänsä näkemään vallitsevien olojen kieroudet, karaisseet heidän voimansa ja lujittaneet heidän luonnettaan pilkan ja kärsimyksien uhalla omistautumaan ihmisyyssaatteelle, joka heidän mielessään kangastaa. Rakkaus vie heidät toimintaan, keksii keinot, särkee raja-aidat ja avaa suljetut portit. Ajan henki viittoon tien, jota on kuljettava, ja se, joka näytti tuiki mahdottomalta, on miespolven kuluttua tulut todellisuudeksi.

Harvoin näkee sentapaisen kehityskulun suuripiirteisempänä ja selvempänä kuin Elisabeth Cady Stantonin elämässä. Kun näihin aikoihin sata vuotta on kulunut hänen syntymästään, on meillä entistä suurempi syy omistaa hetkinen hänen muistolleen ja kiittolisina yhtyä niihin tuhansiin, jotka nyt Amerikassa ja koko sivistyneessä maailmassa tekevät hänen nimellensä kunniaa ¹⁾).

Elisabeth Cady syntyi New-Yorkissa marraskuun 12 päivänä 1815. Isä oli jaloluontoinen, arvossa pidetty tuomari Cady, jonka varakkaassa kodissa nuori tytär kasvoi onnellisena ja kaikkein rakastamana. Isältään Elisabeth nähtävästi on perinyt sen luonteenpiirteen, joka pani hänet paheksumaan kaikkea vääryyttä ja toisen oikeuden polkemista.

¹⁾ Kuvaus perustuu melkein yksinomaan Aleksandra Gripenbergin kirjoituksiin, vallitseva tilanne kun vaikeuttaa kirjallisuuden saantia ulkomailta. Neiti G:llä oli onni v. 1888 matkustaessaan Lontoosta Washingtonissa pidettävään Kansainväliseen naiskongressiin saada tehdä tämä matka mrs Stantonin seurassa. Hänen esitelmänsä ja kirjoitelmansa ovatkin täynnä sitä tuoreutta, minkä personalinen tunteminen on omansa antamaan.

Elisabethin nuorena ollessa alkoi ponteva työ orjien vapauttamiseksi. Yhtymättä mihinkään valtiolliseen puolueeseen muuttamat jalot miehet, kuten William Lloyd Garrison ja Wendell Phillips ryhtyivät taisteluun neekerirodun ihmisoikeuksien puolesta. Neekerien kauhea asema vaikutti suuren tasavallan sisälliseen kehitykseen yhtä turmiollisesti kuin syöpähaava ihmisruumiiseen. Abolitionistisen liikkeen nimellä vapauttamistyö noin 1830 luvulta alkaen suuresti edistyi. Etevät puhujat kiertelivät ympäri tasavaltaa taivuttaakseen kansalaiset yhtymään heidän vaatimuksiinsa.

Erään abolitionistin, Gerrit Smithin kodissa oli muutamana iltana 1839 koolla iloinen nuorisoparvi, johon kuului Elisabeth Cady. Illan kuluessa isäntä astui vieraiden luokse luvaten näyttää heille jotakin, jos lupaisivat pitää näkemänsä salassa 24 tuntia. Nauraen lupaukset annettiin, ja isäntä saattoi heidät yläkertaan. Hän avasi erään oven. Huoneessa istui 18-vuotias häikäisevän kaunis kvateronityttö.

Isoäidinäidin, neekerinaisen, villatukka oli polvi polvelta muuttunut, ja tällä nuorella tytöllä oli silkinhienot mustat suortuvat. Tummien silmien ilme oli täynnä surumieli-syyttä. Hänen pukunsa oli repaleinen ja likainen, jalat veressä kuin vaivalloista tietä kulkeneen ainakin.

»Harriet — sanoi mr Smith — kerro näille nuorille naisille ja herroille historiasi!» Ja Harriet kertoi. Neljäntoista vanhana hänet oli myyty New-Orleansin orjamarkkinoilla.

Sen jälkeen hän oli kulkenut kädestä käteen ja oli nyt pakolaisena matkalla Canadaan. Jollei hän 24 tunnin kuluttua pääsisi päämääräänsä, saavuttaisivat hänen takaa-ajajansa hänet. Siinä kertomuksen pääpiirteet, joiden puitteisiin kuitenkin mahtui kokonainen maailma kärsimyksiä, julmuutta ja lokaan tallattua ihmisarvoa.

Nuoriso kuunteli häntä melkein henkeään pidättäen kaksi tuntia umpeen. Orjatytön kertomus teki heihin unhottumattoman vaikutuksen. Näistä huolettomista nuorista oli siitä hetkestä tullut innostuneita orjuuden vastustajia. Elämän vakavuus astui täten velvoittavana Elisabeth Cadyn nuoreen mieleen. Läheisessä kaupungissa hän pian tämän jälkeen kuuli sarjan abolitionistien esitelmiä. Puhujana esiintyi paitsi Wendell Phillipsiä myöskin nuori lakitieteilijä, kaunopuheisuudestaan tunnettu Henry Stanton. Abolitionistien kokoukset olivat enemmän kuin mikään muu omansa selvittämään Amerikan kansalle uskonnon ja siveellisyyden tärkeimpiä totuuksia ja tasavaltaisia periaatteita. Suuri ihmisyyssaate tempasi Elisabethin mukaansa. Vielä samana syksynä hän lupautui nuoren juristin elämänkumppaniksi. Mutta alhaisen neekerirodun puolustajat olivat niin halveksitut, etenkin tasavallan vanhimpien ja etevimpien perheiden piirissä, että avioliittoa abolitionistin kanssa pidettiin onnettomuutena ja häpeänä. Elisabethin isäkin oli näiden ennakkoluulojen vallassa, ja tyttären kihlusaika oli täynnä epäilyksiä ja levottomuutta. Keväällä 1840 nuoret kui-

tenkin viettivät häitään ja lähtivät häämatkalle Lontooseen, jossa mr Stantonin piti esiintyä kansainvälisessä orjuuden vastustamis-kokouksessa.

Amerikalaisten edustajien joukossa oli seitsemän naistakin. Mutta nämät orjainvapautustyössä etevästi toimineet henkilöt suljettiin pois kokouksesta — koska he olivat naisia. Tästä asiasta syntynyt kiihkeä keskustelu kesti kaksi päivää, mutta lopputulos oli yllämainittu. Asia ei ollut muutettavissa, vaikka monet abolitionistit puhuivat naisten puolesta. Eipä auttanut sekään, että heidän etevin miehensä W. L. Garrison kieltäytyi ottamasta osaa keskusteluihin ja kuunteli kokouksen menoa istuen lehterillä karkoitettujen naisten seurassa.

Tapaus valaisi salaman tavoin naisen alistettua asemaa. Elisabeth Cady Stanton ja hänen ystävänsä huomasivat tästä lähtien olevansa velvolliset toisellakin taholla taistelemaan poljettujen oikeuksien puolesta. Tämä uusi kokemus veresti rva Stantonin jo lapsuudessa saamia vaikutelmia naisten asemasta. Hän on itse kertonut seuraavan tapahtuman: »Lapsena ollessani oli kodissani neekerinainen Sally, joka sittemmin meni naimisiin. Hän tuli usein luoksemme itkien valittamaan miehensä raakaa kohtelua. Kysymykseeni, kuinka tämä oli mahdollista, hän vastasi: »Hän on mieheni, minun täytyy häntä totella, ja kun en sitä aina tee, hän lyö minua.» — »Kuinka hän uskaltaa?» — »Hän on mieheni ja hän on siihen oikeutettu. Laissa sanotaan niin», kuului Sallyn vastaus. —

Olin vain 10 vuoden vanha, mutta lakia kohtaan olin jo oppinut tuntemaan syvintä kunnioitusta. Minä kysyin asiaa isältäni ja pahastuin kauheasti, kun isäni täytyi myöntää että laki rankaisi miestä ainoastaan, jos hän kovin suuressa määrin piteli vaimoaan pahoin. Isäni nuoret apulaiset saivat tietää asiasta ja kiusasivat minua siitä kovasti näyttäen kaikki lakipykälät, missä miehen valta-asema vaimoon nähden tuli esille. Minä kuljin vihan ja suuttumuksen vallassa, mikä ei suinkaan ollut terveellistä lapsensielulleni. Lopulta luulin keksineeni keinon vapauttaa Sallyn. »Koska laki on niin huono», minä sanoin hänelle, »niin minä poltan sen. Olen koonnut isän kaikki lakikirjat ja huomenna, kun hän lähtee pois, minä vien ne leivintupaan ja poltan ne. Silloin ei meillä enää olekaan lakia. Sinä voit jättää pahan miehesi ja tulla takaisin meille.» Mutta Sally ilmaisi erinomaisen tuumani. Isäni kutsui minut luokseen ja koetti tyynnyttää minua selittää asiaa. »Ainoa tapa, lapseni», hän sanoi, »on koettaa saada uusi, oikeudenmukaisempi, kongressin ja presidentin säätämä laki.»

Nämät lapsuuden muistelmät virkosivat uuteen eloon Lontoon kokouksen räikeäin tapahtumien valossa. Jo Lontoossa päättivät Elisabeth ja Lucretia Mott, toinen tunnettu naisasian esitaistelija, Amerikkaan palattuaan panna toimeen julkisen kokouksen naisen oikeuksien pohtimista varten. Seneca Falls'in kaupungissa New-Yorkin valtiossa pidettiinkin sittemmin v. 1848 ensimmäinen julkinen naisasiakokous. Puheenjohtajaksi

ei kuitenkaan rohjettu valita naista, jottei lukuisa kokoussalin ahdinkoon asti täyttävä, osaksi hyvinkin pilkallisella kannalla oleva yleisö aivan raivostuisi. Ennakolta laaditussa resolutionissa pyydettiin naisille seuraavat oikeudet: pääsy kaikkiin, kouluihin, yliopistoihin, ammatteihin ja virkoihin; sama palkka samasta työstä sukupuoleen katsomatta; samoja oikeuksia vaimolle kuin miehellekin oman itsensä, lasten ja omaisuuden suhteen. Rouva Stanton oli ehdottanut vaadittavaksi myöskin äänioikeutta naisille, mutta kaikki muut johtonaiset olivat pitäneet tätä vaatimusta liian rohkeana. Itse kokouksessa rouva Stanton ei kuitenkaan voinut hillitä itseään, vaan puhui hehkuvalla innostuksella tämänkin oikeuden puolesta sillä seurauksella, että ehdotus hyväksyttiin. Päätökset allekirjoitti 100 läsnäollutta henkilöä, sekä miehiä että naisia.

Mutta nytpä alkoikin vainojen ja taistelujen aika. Sanomalehdistö, papit saarnatesaan, kansalaiset kaikenkarvaiset moittivat, pilkkasivat ja mustasivat yllämainittujen vaatimusten takana seisovia. Useat heistä vetäytyivät syrjään, ja Elisabeth muutamine ystävineen jäi jotenkin yksinään taistelemaan.

Missä olivat sitten abolitionistit, nuo neekerien ihmisoikeuksien puolustajat? Tässähän oli asia, jonka täytyi koskea heitä vielä paljoa lähemmin. Heidän läheisimpänsä, heidän vaimonsa ja tyttärensä olivat vailla tärkeimpiä kansalaisoikeuksia, vailla vapautta ja itsemääräämisoikeutta. Surkea tosiasia on,

että aniharvat abolitionistit kannattivat naisten asiaa, useimmat tulivat sille suorastaan vihamielisiksi. He syyttivät naisia neekerien asian tuuliajolle viemisestä. »Ensin oyat neekerit vapautettavat, sitten tulee naisten vuoro», sanottiin. Rouva Stanton huomautti terävästi että neekerit ja naiset olivat — mielipuolten, rikollisten ja tylsämielisten — kanssa olleet vailla kansalaisoikeuksia. »Älkää jättäkö meitä ulkopuolelle», hän sanoi, »kun aukaisette neekerille veräjän, sillä hän on tähän asti ollut ainoa säädyllinen seurakumppanimme.»

Viha pukeutui välistä mitä omituisimpiin muotoihin. Sattuipa joskus että yleisö, jolle naiset aikoivat puhua, ensin tahtoi ratkaista kysymyksen, oliko heillä naisina oikeus esiintyä julkisesti.

Nämä kokemukset pakottivat rva Stantonin perusteellisesti tutkimaan, oliko naisasia siveellisesti oikeutettu. Hänen luottamuksensa siihen kasvoi sen kautta entistä lujemmaksi. Hänen terävä älynsä, jalo ja lämmin luonteensa asettivat hänet ennen pitkää johtavaan asemaan naisasianystävain joukossa. Niinpä hän v. 1854 valittiin johtamaan lähetystöä, jonka piti puhua kongressille.

Tämä antoi hänen isälleen aiheen lähestyä tyttärtään, jonka kanssa välit viime aikoina olivat olleet kylmät. Samoin kuin Elisabethin avioliitto abolitionistin kanssa oli isää surettanut, oli myöskin tyttären julkinen esiintyminen häntä loukannut. Nyt hän kutsui tyttärensä luokseen ja pyysi häntä lukemaan

puheen, jonka hän aikoi pitää kongressin jäsenille. »En koskaan eläissäni» — kertoo rva Stanton — »ole ollut niin peloissani kuin astuessani isäni työhuoneeseen. Mitä olivat salit tuhansiin nousevine kuulijoiheen tämän ainoan kuulijan rinnalla, jonka arvostelu oli minulle kallisarvoisin. Minä aloitin vapisevin äänin, mutta aine lämmitti mieleni ja koetin käyttää kaiken kaunopuheisuuteni vakuutukseni tuota ainoaa kuulijatani asiani oikeudesta. Kun puheeni oli päättynyt, istui isäni vaiti. Sykkivin sydämin huomasin että kyyneleet vierivät hänen poskilleen. Vihdoin hän hiljaa sanoi: »Elisabeth, keltä sinä tuon kaiken olet oppinut?» — »Isä» — minä vastasin — »sen opin kauan sitten, täällä sinun työhuoneessasi, kun onnettomat naiset kävivät puheillasi, etkä sinä voinut heitä auttaa etkä lohduttaa, sillä laki oli heitä vastaan.» — Tämän jälkeen isä lakkasi olemasta Elisabethin vastustaja. Hän ei tosin milloinkaan liittynyt naisasian julkisiin puolustajiin, mutta hän antoi mielellään tyttärelleen neuvoja lakiasioissa, kun tämä niitä tarvitsi sanomalehtikirjoituksien ja anomuksien aikaansaamiseksi.

Mrs Stantonin ensimmäinen puhe kongressille herätti tavatonta huomiota. Rohkeasti ja peittelemättä hän lausui, mitä hänen mielestään liikkuu: »Kuinka on mahdollista — hän sanoi — että te, hyvät herrat, jotka julistatte, että kaikki ovat syntyneet vapaina tässä maassa, että hallittavat itse valitsevat hallitusmiehensä ja ettei meidän tarvitse totella ei kuningasta eikä paavia, kuinka on

mahdollista, että te tahdotte säilyttää tuon ylimysvallan, joka asettaa raa'at ja oppimattomat hallitsemaan sivistyneitä ja hyvin kasvatettuja kansalaisia? Ojankaivajat ja sata-mapalvelijat laativat lakeja kirjailijoille ja taiteilijoille, pojat hallitsevat äitejä, jotka heidät ovat kasvattaneet. Toivoisinpa, että ne miehet, jotka hyväksyvät tuollaisia oppeja, jotka ovat kokonaan ristiriidassa hallitusmuotomme hengen kanssa — toivoisinpa, että he, kuten muinen Zeusin tytär Pallas Ateene, olisivat syntyneet suoraan isänsä päästä, ettei yhdenkään naisen tarvitsisi häveten tunnustaa heitä pojikseen.» — — — »Miksi sitten olette laatineet eri lainmääräykset naisia varten? Miksi olette riistäneet meiltä täysivaltaisuuden, määräämisen vallan itsemme, lastemme ja omaisuutemme suhteen? Miksi ette ole noudattaneet Kristuksen käskyä: »Kaikki mitä te tahdotte että ihmiset teille tekisivät, se tekin heille tehkää.» Muuta me emme vaadi kuin tämän. Emme pyydä parempia lakeja kuin itsellenne laatimat, emme muuta suojelusta kuin minkä nykyiset lait teille suovat. Emme pyydä muuta kuin minkä te itse valtiomuotomme kehityskautena olette pyytäneet itsellenne — — — — ja me pyydämme sen nojautuen siihen yksinkertaiseen tunnustettuun totuuteen, että kaikilla inhimillisillä olennoilla on sama oikeus kehittyä ja elää vapaudessa.» —

On luonnollista että tällaiset ennenkuulumattomat vaatimukset herättivät mitä katkerinta vastarintaa. Naiset saivat osakseen karkeata pilkkaa ja panettelua. Surullisinta

oli kuitenkin se, että abolitionistit raamattu kädessä koettivat todistaa että naisten pyrintö olivat synnillisiä — nuo samat miehet, joille orjuuden puoltajat vastikään olivat raamattu kädessä koettaneet todistaa että orjain vapautustyö oli syntiä! Oli siinä johdonmukaisuutta!

Mrs Stantonin väsymättömänä työtoverina oli hänen ystävänsä, Susan B. Anthony, jota on sanottu naisasian Napoleoniksi. Miss Anthony kuului vanhaan kveekarisukuun. Hän oli rohkea, kestävä, käytännöllinen ja terävä-älyinen, tunnettu kekseliäisyydestään ja leikkisyydestään. Ystävykset tukivat ja täydensivät toisiaan. Miss Anthony piti silmällä sanomalehdistön kirjoituksia, hankki tilastollista ainesta y. m. Mrs Stanton kirjoitti tai ainakin viimeisteli. Siten pidettiin asiaa aina vireillä sanomalehdistössä, jota paitsi 20 à 40 tuhattiset painokset lentolehtisiä lumituskeena sateli Unionin kaikkiin kolkkiin.

Niin kauan kuin mrs Stantonin 7 lasta olivat pieniä, oli heidän hoitonsa ja kasvatuksensa äidin tärkeimpänä tehtävänä. Hänen tyttärensä kertoo: »Meillä lapsilla on ainoastaan herttaisia muistoja kodistamme. Äiti oli aina iloinen ja hellä ja koetti kaikin tavoin tehdä elämämme valoisaksi ja iloiseksi.» Lapset olivat syvästi kiintyneet äitiinsä ja heistä on sekä tyttäristä että pojista tullut äidin elämäntyön jatkajia. Poika Theodore Stanton on kirjoittanut laajan teoksen: »Naiskysymys Euroopassa» ja tytär Harriet Stanton Blatch on suuren Women's Political Union

nimisen naisliiton puheenjohtaja. Lasten kasvettua täysi-ikäisiksi matkusti rouva Stanton 16:den vuoden aikana noin 8 kuukautta vuodessa esitelmiä pitämässä. Hän puhui matalissa majoissa, myllyissä, ladoissa, kirkoissa, kapakoissa, puolivalmiissa kouluhuoneissa y. m. Aina oli puheessa selvyyttä, lämpöä ja nerokasta johdonmukaisuutta yhtyneenä sattuvaan huumoriin. Paitsi naisasiaa ja orjainvapauttamistyötä omistautui rva S. myöskin raittiusasialle.

Yli 20 vuotta oli mrs S. New-Yorkissa v. 1869 perustetun naisten äänivaltayhdistyksen puheenjohtajana. Se toimitti anomuksia kongressille, levitti lentokirjasia ja pani toimeen esitelmätilaisuuksia. Aina kun joku territorio pääsi valtioitten joukkoon, ja sen lait tämän johdosta joutuivat tarkastuksen alaisiksi, lähetti yhdistys uuteen valtioon esitelmänpitäjiä, jotka joka kylässä ja kaupungissa kehoittivat aikaansaamaan lakeihin sellaisia muutoksia, jotka olivat naisasiaystävien toiveitten mukaisia. Tuollaista toimintaa käytetään vieläkin.

Yhdessä miss Anthonyn kanssa alkoi mrs Stanton 1870-luvulla koota aineksia naisen äänivallan historiaan. Sen kirjoittaminen kesti 10 vuotta, vuoteen 1885.

Kun rva Stanton täytti 80 vuotta, pidettiin hänelle suuri juhla, joka enemmän kuin mikään osoitti, mikä johtava asema hänellä oli naisasiatyössä. Omituista on, että juhlan loistokohtana oli 80-vuotiaan toista tuntia kestävä asiallinen ja lennokas puhe. Sen jälkeen hän eli vielä monta vuotta. Loka-

kuun 25 päivänä 1902 hänen taisteluista rikas elämänsä päättyi.

Rva S. on itse huomauttanut että tunne, joka ajoi hänet taisteluun naisten oikeuksien puolesta, oli äidinrakkaus. Se näet kasvat-
taa vastuuntunnetta vielä syntymättömien sukupolvien kohtalosta, joiden täytyy kärsiä sen johdosta, että laki niin kauan on pitänyt toista sukupuolta toisen vallan alaisena.

Elisabeth Cady Stantonin satavuotispäiväksi lähettivät Suomen Naisyhdistys ja Suomen Naisten Kansallisliitto valtameren taakse kiitollisuutensa osoitukset. Ja täydellä syyllä! Sillä eipä ole vähäksi arvattava se vaikutus mikä hänen elämäntyöllään on ollut meidänkin oloihimme. Tuo eheäluontoinen, lahjakas ja lämminsydäminen nainen on aatetoverineen sytyttänyt vapauden ja ihmisoikeuksien tulisoihdun, joka kaikkien sivistysmaiden naisille on valaissut tien — eteenpäin ja ylöspäin.

Esitelmänpitäjä siirtyi sitten esityksensä toiseen osaan, Aleksandra Gripenbergin elämää ja työtä kuvailemaan. Tässä voidaan siitä antaa vain muutamia viittauksia. Aleksandra Gripenberg on istuttanut naisasia-
aatteen meidän kotoiseen maaperäämme. Meilläkin tämä aate pantiin alulle suurten uudistusten, suuren kansallisen heräämisen aikana. Aleksandra Gripenbergiä harrastus ja taipumukset vetivät kirjallisiin tehtäviin, mutta otettuaan Suomen Naisyhdistyksen edustajana osaa Washingtonissa 1888 pidettyyn naisasiakongressiin, hän senjälkeen in-

nolla antautui tämän aatteen palvelukseen. Naisasiatyön hän perusti kristillisyyden ja kansanvaltaisuuden pohjalle. Erityisesti esitelmöitsijä huomautti hänen laajasta teoksestaan »Naisasian kehitys eri maissa». Kansainvälisen Naisliiton toimihenkilönä ja useihin naisasiakongresseihin osaa ottaneena tuli hän laajalti tunnetuksi ulkomailla, jossa hän arvokkuudella, erinomaisella asiantuntemuksella ja loistavilla esiintymislahjoillaan edusti maatamme. Useat etevimmät naisasianajajat eri maissa olivatkin hänen persoonallisia ystäviään.

Lyhyen kahviloman jälkeen maisteri Hilja Riipinen esitti seuraavan alustuksen kysymykseen:

Miten saada nuoret naiset mukaan naisasiatyöhön?

Ulkoa uhkaava vaara pakoittaa kansaa kääntymään omaan itseensä. Ellei niin tapahdu, voivat kansan päivät kansana olla loppuun luetut. Mutta jos elinvoimaa on, puhkeaa se esiin hädän hetkellä. Tähän kohtaloon on joutunut moni kansa, ja kansat kamppailevat nyt saman kohtalon edessä. Tämän kaltaista tapahtui meilläkin silloin kuin se raskas ja painostava alkoi uhata meitä, se, mikä meitä yhä vielä ahdistaa. Meillä syntyi silloin sellainen valistuksen jano, jollainen ilmenee kansassa kenties vain sen heräämishetkellä: Kansa on kasvatettava ylimmästä alimpaan, herätettävä kaikki kansan voimat. Muuta pelastuksen tietä ei näy.

Koululaitoksen voimakas kehitys seuraa. Kansakoulua levitetään joka kulmalle, kansanopistojen luku kasvaa, oppikoulu seuraa toistaan, ammattikouluja perustetaan, edistysseurat kilpailevat toistensa kanssa, suomalaisen taide ja tiede rikastuu, yhteiskunnallinen elämä saa virikettä ja valtiollisen elämän alalla tapahtuu aikakauden suurin edistys, saavutetaan yleinen yhtäläinen äänioikeus. Kehitys menee muutamassa vuodessa vuos-sata-askeleen eteenpäin.

Mutta sittenkin »meidän sivistyksemme on sirpalesivistystä» kuuluu kirjailijan tuomio. Se ei ole tiivistettyä, elämäksi muuttunutta. Se on koskettanut pintaa, muttei juurtunut syvälle. Se on suuntautunut yhtäälle, muttei ole käsittänyt kaikkia elämämme puolia. Mitäpä siitä, vaikka meitä mainittaisiinkin mailman edistyneimpien kansojen joukossa, kun eivät meidän yhteiskuntavaistomme edes ole läheskään hereillään. Meissä on piirre nousukasta, jolla on runsaasti yhtä ja toista, joka on siitä tietoinen, mutta jolta sittenkin puuttuu elämisen taito. Yleensä niin on.

Näihin ajatuksiin olen johtunut etsiessäni syytä siihen ilmiöön, joka on antanut aiheen tähän esillä olevaan kysymykseen. Aatteiden uskollisia palvelijoita yleensä on meillä vähän, suurin osa ihmisistä suhtautuu kylmästi ajan jaloimpiin harrastuksiin. Siinä se sivistyksemme pintapuolisuus näkyy. Vain siinä valossa ymmärtää senkin, että monet naiset, tämän naissuvullemme tärkeimmän, merkillisimmän ja vaativimman ajan nuoret

naiset pysyvät naisasia-aatteelle vieraina, naisasiatyön ulkopuolella.

Tämän ajankohdan nuori nainen on monessa suhteessa ja useassa tapauksessa edellä viitattujen olojen tyypillinen tulos. Hän on tullut osalliseksi kaikesta siitä, mitä viime vuosikymmenet ovat luoneet. Muodossa tahi toisessa se on hänelle tullut. Mutta se ei ole mahtunut hänen elämäänsä, tahi se ikäänkuin on etupäässä kehittänyt vain hänen älyään, laiminlyöden hänen sydämensä. — Uusi aika on luonut hänelle aivan toisenlaisen ympäristön, kuin mikä oli ennen äidillä ja mummolla. Kodin lisäksi, usein kodin asemesta tarjoutuu hänelle uudet kasvatus-tekijät koulun ja yhdistyselämän muodossa. Hänelle ennustetaan joka suhteessa valoisampaa tulevaisuutta kuin on ollut edellisellä naispolvella. Hän kuulee sukupuolien tasa-arvosta ja elämässään hän sen tuntee. Hän elää toisten nuorten piirissä. Hänen seurustelunsa on varhaisista vuosista alkaen vapaata ja paljon on hänelle sallittua, minkä vanhempi polvi olisi ankarasti tuominnut. Jos hän käy koulua, saa hän saman opetuksen kuin saavat pojat, ehkäpä hän loistaakin paremmuudellaan. Jos hän opintojaan jatkaa pitemmälle, ei ole siihen esteitä olemassa. Ellei jatka, ovat ovet auki monelle toimialalle. Hänen osalleen on hyvyttä varattu yltä kyllin, niin että sen runsaus hänet sokaisee, estää näkemästä kauvemmas. Hänellä on sangen suuri itseluottamus ja sen ohella sangen pieni tieto asemastaan. Todellisessa elämäntaidossa saattaa hän kuitenkin olla kuin

lapsi silloin kuin hänet lasketaan itsenäiseen elämään.

Entä yhdistykset, joihin hän kuuluu. Jaloille aatteille ne ovat perustettuja, ja paljon hyvää ne matkaansaavat. Niissä myöskin paljon huvitellaan. Nuoret naiset ovat ilonjakajia, ovat jo sen takia välttämättömiä seurassa ja heidän suosiostaan kilvoitellaan. Elämä näyttää joka suhteessa heille lupaavalta. Vapautta on runsaasti ja näyttää, että niin tulee aina jatkumaan.

Johtaisivatko näin ollen uudet kasvatus-tekijät nuorta naista naisasiatyöhön? Mitenkäpä, eiväthän ne näytä hänelle edes sen tarpeellisuutta. Kaikkea sitä, mikä synnytti koko aatteen, hänellä ja vertaisillaan näennäisesti jo on, ja muusta, joka siihen aatteen sisältyy, hänellä tuskin on tietoa.

Mutta eivätkö kodit olisi voineet herättää tätä harrastusta? — Olisivat kyllä, jos henkisesti valveutuneita koteja ja äitejä paljonkin olisi. Kuinka lie? Saattaahan kyllä perheen emäntä kuulua yhdistykseen, käydä naisten kokouksissa, muttei se silti edellytä sitä, että aate valaisee hänen elämäänsä siihen määrin, että siitä säteilee hänen kotiinsa ja hän vaikutuksellaan saisi nuoremmatkin aatteesta innostumaan.

Mutta *nuoret naiset täytyy saada innostumaan*. Ei ole varaa olla välinpitämätön. Sama vaara uhkaa ulkoa, se on käynyt vain entistään uhkaavammaksi. Ja vielä raskaampaa: vaarat asuvat tässä kansassa itsessään ja nousevat yhä peloittavampina pinnalle. Kaikki voimat tarvitaan, etupäässä naisten

voimat tarvitaan tämän kansan säilyttämiseksi, ne ovat siinä mielessä kehitettävät. Ei yksin naista itseänsä varten, yhtä paljon tätä yhteiskuntaa varten. — Naisen apua tarvitaan kipeämmin kuin ennen koskaan nyt ja läheisessä tulevaisuudessa koko mailmassa. Kun mailman kansat selviävät tästä kauheasta sekasorrosta, saattaa tapahtua, että kysytään naisilta: missä te olette olleet, miksi te olette antaneet kaiken tämän tapahtua? Tulkaa, nouskaa parantamaan ja rakentamaan hävitettyä mailmaa! — Ja he nousevat — nyt jo he näyttävät siellä etäällä, mitä kaikkea he jaksavat. Se vaatimus koskee yhtä paljon meitä. On häpeä meidän naisillemme, että naisasiaa ajavat vain jotkut harvat. Tämä hetki vaatii, että kaikki heräävät, että naisasiatyö tulee kaikkien Suomen naisten sydämen asiaksi, kaikkien vanhojen ja kaikkien nuorten.

Tahtoisin sanoa *nuorten ennenkaikkea*.

Nuoret tarvitsevat yhtä tärkeästi naisasiatyötä kuin tämä työ tarvitsee nuoria naisia.

Nuoret naiset tarvitsevat naisasiatyötä jo oman itsensä takia. Olen maininnut naisen uusista kasvatustekijöistä. Hänen kasvatuksestaan huolehditaan monella tavalla ja siitä huolimatta se jää vaillinaiseksi. Todisteeksi tälle tahtoisin vielä edellämainitun lisäksi sanoa jotain oppikoulua käyvästä naisesta. Eriyisesti naista varten on meillä monta oppikoulua. Mutta oppiaineeseen niihin ovat suunnitelleet etupäässä miehet, he ovat pääasiassa järjestäneet koko oppikoulukoneiston. — Sitäpaitsi aika vaatimuksineen on ehtinyt

niitä useita edelle. Mitä se oppi nimittäin sisältää? — Tietoja, hyvin eri aloilla liikkuvia tietoja, kursseja, pitkiä ja voimia kysyviä. — Mutta sisältääkö aina myöskin tärkeimmän opin, minkä naiset elämässään tarvitsevat, sisältääkö se esim. opetuksen perheen äidin tehtävistä, sisältääkö se täydellisen opin tämän yhteiskuntamme kokoonpanosta ja elinehdoista, sisältääkö se opetuksen kansalaisvelvollisuuksien täyttämiseen, sisältääkö opetuksen aikakauden suurimmista aatteista, vaatiiko se niitä palvelemaan? Jos olemme rehellisiä, täytyy vastata, ettei se juuri sellaista sisällä. Ehkäpä on joskus opettaja näissä kesken muun viivähtänyt. Mutta kuinka me opettajat yleensä osaisimmekaan sellaista opettaa. Voidaanhan oppiarvoja ja tärkeitä asemia saavuttaa ilman että kukaan kysyy: osaatko elää oman elämäsi, ymmärrätkö, mitä yhteiskunta sinulta odottaa, harrastatko muuta kuin omaa itseäsi, tunnetko kansasi pyhät lait ja sen, mikä sinua varten on säädetty? — Ei pidetä sitä meillä välttämättömänä eikä ensiarvoisena sivistyneelle ihmiselle. — Koulu ei anna tarpeeksi kansalaiskasvatusta eikä opetusta elämää varten. Me tiedämme, että nekaan olot eivät ole yksin meidän kansan määrättävissä. Emmekä uudistusta hallinnollista tietä voi odottaa heti. Mutta aukko kasvatuksessa kaipaa täytettä. Siksi tarvitsevat nuoret naiset sellaista, mikä tähän heitä kasvattaa, herättää heidän silmänsä näkemään ja heidän sydämensä ymmärtämään, opettaa heille, mitä heille asemansa suo ja mitä se heiltä

vaatii. Siksi tarvitsevat nuoret naiset naisasiatyötä, toimintaa naisten yhdistyksissä ja tämän aatteen valossa. Se on täydentävä heidän kehitystään ja kasvattava heitä samalla tulevaisuutta varten.

Kasvatukseen sitä tarvitsevat kaikki nuoret naiset. Ilman tällaista kasvatusta tulevat he olemaan kuin irralliset lehdet, jotka eivät suuntaansa tiedä, vaan joka tuuli heitä vie. Mitä iloa ja hyötyä tällä kansalla heistä on oleva, vaikka se olisi antanut heille miten paljon, vaikka se kasaisi heille oikeuksia sylin täydeltä, kun eivät he tunne mitään velvollisuuksia, eivät edes omaa sukupuoltansa kohtaan. Mitä velvollisuuksia he siis tuntisivat?

Naisasiatyö tarvitsee nuoria. Nuori mieli on aatteen itämiselle vastaanottavampi maaperä, kuin on vanhemmalla ijällä. Mikä nuorena itää, se kantaa kasvua kypsyneellä ijällä. Mutta mikä itää myöhemmin, sen juuret eivät aina pääse syvälle, ja kasvua saa turhaan odottaa. Nuorella ihmisellä on niin kirkas usko ja hänen innostuksensa on vilpiton, kun taas kypsyneempi ikäkausi järkeilee. Aate tarvitsee uskoa ja työ sen hyväksi innostusta ja nuoren tuoretta voimaa.

Raittiustyöhön on kutsuttu nuoret mukaan, jopa lapset. Raittiusihmiset ovat käsitäneet, että aatteen tarvitsee saada kasvattaa ihmistä alunpitäen, t. s. että ihmisen tulee kasvaa aatteen ilmapiirissä. He ovat luottaneet nuoriin, ja varmaa on, että sitä tietä raittiusaate on voittava kerran.

Kansallisuusaatteen palvelukseen on herä-

tetty meillä nuoret. Se lienee tehty juuri siksi, että nähtiin, miten helposti ne, jotka myöhemmällä iällä keräytyivät sen aatteen ympärille, kylmenivät, miten saattoivat tulla aatteen pettureiksikin.

Miten ihanaa olisikaan ajatella naisasiatyön tulevaisuutta, jos nuorin naispolvi tulisi mukaan, jos ne nuoret naiset, joille ensin on annettu, ja jos kaikki ne muutkin tarjoaisivat kätensä ja nuoren uskonsa tämän työn palvelukseen. Olisi turvallista ajatella tämän kansan tulevaisuutta, sen tuleviin koteihin ja tulevaan yhteiskuntaelämään kelpaisi silloin luottaa.

Jos näin ajattelemme, muuttuu nuoren naispolven kehitys tässä mielessä yhdeksi kansamme elinkysymyksistä eivätkä näin ollen mitkään uhraukset tämän hyväksi ole liian suuria. Jos taas se laiminlyödään, käy kaikki se muu pieniarvoiseksi, mikä naisen hyväksi nyt jo on tehty.

Ja miten on se tapahtuva? Minulle on selvinnyt yksi ainoa vastaus:

Nuoret naiset on herätettävä. Heihin on kohdistettava voimakas herätyshuuto. Heille on tehtävä tietäväksi oman tilansa vakavuus ja tämän ajan vakavuus, niin sanottava, että he kuulevat, että se lävistää heidät ja eläytyy heihin, jää heihin läpi elämän velvoittavaksi käskyksi. Sanottava, että tämä kansa tarvitsee heitä, että kodit tarvitsevat heitä, että yhteiskunta pyytää julki heidän apuaan, se ei muuten puhdistu, ei muuten tule terveeksi, että heidän onnettomat sisarensa tarvitsevat heitä, heidän veljensä tarvitse-

vat heitä. Mutteivät tarvitse heitä helppohintaisen ilon antajina, eivät keveinä leikkitovereina, eivät jäljittelijöinä, askeltensa orjamaaisina seuraajina, vaan *ihmisinä, terveinä, puhtaina ihmisinä, jotka kantavat itsessään uudet erikoiset, ennen käyttämättömät voimat.* Sellaisena naista odotetaan, on jo kauan odotettu, sellaisena meidän kansa häntä odottaa, sitä valistunutta, vapaata, uuden ajan naista, sellaisena ihmiskunnassa häntä odotetaan.

Herätysshuudon on tavoitettava nuoret naiset. Meidän, juuri meidän omalta osaltamme, jotka tänään olemme täällä koossa, on huolehdittava siitä, että herätysshuuto tapaa muodossa tahi toisessa heidät, nuorimmat sisaremmme.

Sanotaanko, että herätystyö tätä varten on tehty. Onhan kirjallisuutta, onhan heillä oppia, onhan heillä yhdistysten, voimakkaasti toimivien yhdistysten toiminta nähtävillään. — Mutteivät he vaan näe. On paljon muuta, mikä kiinnittää heidän huomionsa. Aivan yleinen on sitäpaitsi se käsitys, että naisten kokoukset ovat kypsyneempää ikäkautta varten. Ja jos sattumalta sinne ovat nuoret joutuneet, saattaa tuntuakin heistä, ettei tämä nyt ollut heille tarkoitettu.

Juuri sentähden täytyy hankkia heille tarkeitteja tilaisuuksia.

Tanskan naiset, jotka viime kesänä saivat valtiollisen äänioikeuden, puuhaavat ympäri Tanskan maan kurseja naisille, jotta naiset kasvaisivat käyttämään oikeuttaan y. m. sellaiseen, mikä on täysivaltaisen kansalaisen tehtävä. Jos missään niin meillä

sellaisia tarvittaisiin, jokaiseen paikkaan. Ne vain kysyvät paljon varoja. Mutta ilman sitäkin me voimme järjestää herätys-tilaisuuksia nuorille naisille. Näissä käännyttäisiin heidän puoleensa erityisin herätyspuhein, tehtäisiin selkoa sellaisesta, mitä he muualla eivät opi. Puhuttaisiin heidän kieroasta asemastaan, joka tuudittaa heidät välinpitämättömyyden uneen, siitä, miten heidän alkuvalmistuksensa näyttää viittaavan täyteen tasa-arvoon toisen sukupuolen rinnalla, ja miten se kuitenkin johtaa siihen, että he täysi-ikäisiksi tultuaan ja avioliittoon jouduttuaan tulevat puolisonsa holhottaviksi. Heissä on herätettävä halu muuttaa ne olot, ja he ovat ne muuttavat. Siitä kaikesta ras-kaasta ja pahasta on heille puhuttava, heidän sydämelleen, siitä mikä juuri heidän osanottoansa ja auttavia käsiänsä odottaa. Kaikki paras, mikä naisessa on, on heissä saatava elämään ja heidät on saatava todellisten voimiansa tuntoon. Sellainen tilaisuus voi sattu-ua juuri ratkaisevaan kohtaan heidän elä-mässään ja sillä voisi olla ihmeellinen voima.

Olen ajatellut ehdottaa, että S. N. Y. lähettäisi näille asioille maata kiertämään yhden tahi mieluummin useamman naisasiaa-harrastavan puhujan. Koulut varmasti avaisi-vat hänelle ovensa ja nuorten yhdistykset ottaisivat hänet vastaan. Hänellä olisi oleva tuhansia kiitollisia kuulijoita. Olisiko se vai-nen hukkaan mennyttä? Mutta on saatava matkaan paras, niin hyvä ainakin kuin voi-daan. Onnellisinta olisi saada yksi niistä us-kollisista, joiden koko elämäntyön on valais-

sut naisasia-aate. Hänellä olisi kokemusta, hänen sanoillaan voimaa ja kantavuutta. Uskon lujasti, että sellaiset hetket herättävät ihmisen.

Mutta ellei olisi tilaisuutta erityisen puhujan lähettämiseen, voisi S. N. Y. haaraosastojensa avulla tehdä tätä työtä. Naisyhdistykset toimivat useimmat virkeästi, panevat kokouksia ja iltamia toimeen. Miksei voitaisi järjestää sellaisia nuorille naisille, miksei voitaisi kutsua heitä tulemaan, kääntyä vartausten *heidän puoleensa*. Täytyy voida. En näe mitään tärkeämpää tehtävää Naisyhdistyksellä tällä hetkellä kuin on tämä. Me saamme järjestää julkisia kokouksia, on ollut aika ettei ole saatu, emmekä tiedä mitä tulee.

Kirjallisuuden kautta olisi naisasia-aate ennättänyt levitä laajalle, jos sitä kirjallisuutta luettaisiin. Tätä asiaa koskevaa kiertokirjallisuutta viljelevät nuoret naiset yleensä vähän. Ehkäpä eivät siitä tiedäkään, ja jos tietävät, eivät luule sen heitä koskevan. — Sitä tietäkin voitaisiin kääntyä erityisesti nuorten puoleen, esittää naiskysymystä nuorille tajuttavassa valossa, heitä sytyttäen. Sellaiset esim. kuin elämäkerrat, selostukset naisten työstä ja vaiheista innostaisivat nuorta mieltä. Mielestäni meillä ei niitä ole niin paljon kuin voisi olla, omituista ettei naisten työ ole naiskirjailijoitammekaan enemmän haltioittanut. Mutta se, mikä on, ansaitsee tulla luetuksi. Jokaisella naisyhdistyksellä pitää olla kirjastossaan kaikki, mitä naista ja naisten työtä ja naiskysy-

mystä koskevaa löytyy saatavissa, niiden avulla sitä voi tehdä tunnetuksi ja levittää, samoin kuin lukuharrastustakin. Kehoituksia ja ohjeita lukemiseen voivat naisyhdistykset monella tavalla antaa, esim. jo sillä, että keskuudessaan lukevat tällaista kirjallisuutta. Kehoituksia voisivat antaa ja antavatkin m. m. naisasiaa-ajavat aikakauslehdet.

Ne naisten lehdet, nekinhän katsotaan olevan kypsyneempää ikää varten — niin — ja harvathan niitä lukevat. On se ihmeellinen tämä meidän maa. Naisia on huomattavasti enemmän kuin miehiä ja ne aniharvat naislehdet, joita meillä on, kärsivät lukijain puutetta, samalla kuin sanomalehtiä kumminkin tilaa melkein jokainoa. — Naisiasialehtien pitäisi joutua juuri nuorten naisten käsiin ja niiden pitäisi puhua erityisesti heille. Lienevätkö naisten lehdet yleisiä nuorten yhdistysten lukutuvissa, tilanneeko niitä kaikki nuorisoseurat, kansallismieliset nuoret, voimisteluseurat, kansanopistot, toverikunnat, ylioppilasosakunnat naisjäsenillensä, kristilliset naisten yhdistykset? Pelkään etteivät tilaa, eivät ainakaan kaikki. Lienevätkö näiden lehtien toimitukset tehneet kaikkensa. — Joka tapauksessa ajattelen, että S. N. Y. voisi tässä tehdä jotain. Erityinen kehoitus tällaisen aikakauskirjallisuuden tilaamiseen ja naisasiaa koskevan kirjallisuuden hankkimiseen saattaisi olla paikallaan. Näiden seurojen nuoret naiset varmasti pitävät huolta siitä, ettei kehoitusta tarvitse usein uudistaa.

Vielä voi naisasiaharrastus kasvaa kotien ja henkilökohtaisen vaikutuksen kautta, ja pi-

tää voida. Veltto aatteen ajaja se on, joka ei lähimmässä ympäristössään ja vaikutuspiirissään herätä mieltymystä tähän työhön. Todella valistunut äiti opastaa ainakin oman tyttärensä ja kotinsa nuoret naiset siihen, mikä hänelle itselleen on rakasta. Opettaja on puhuva kasvatilleen siitä, mikä hänen sydämensä täyttää. — Naisasian ystävien on huolehdittava siitä, että seuraelämä, usein-kin köyhä ja sisällyksetön, saa tästä aatteesta virkistystä, ja aate on löytävä ymmärtämystä ja mielenkiintoa yhä useammassa ihmisissä. Ei mitään tilaisuutta saa päästää ohi eikä mitään keinoa jättää käyttämättä, joka ihmisiä herättää, niin tärkeätä on, että kaikki naiset heräävät, ja heräävät varhain.

Edellisestä käynee selville, että en ajattelle minkään uuden yhdistyksen tahii järjestön perustamista nuorille naisille. En näe sellaisen tarpeellisuutta. Kenessä nuoressa ker-
ran rakkaus herää naisasiaan, hän liittyy jo oleviin yhdistyksiin ja aivan varmasti myös levittää naisasiaharrastusta ikäistensä piiriin. Ajattelen vain laajalle ulottuvaa, voimaperäistä herätystyötä, kokousten, kirjoitusten, kirjallisuuden ja henkilökohtaisen vaikutuksen muodossa. Se on herätystyön ensi aste, ja sellaista, mikä varmasti voidaan panna tällä hetkellä toimeen. Sitä voivat vastaisuudessa seurata ehkä erityiset kurssit naisille, ehkäpä oppikoulujen lukusuunnitelmien muutokset, jollaisesta jo puhuu uudistus Helsingin jatko-opistossa, lainsäädäntötoimenpiteet ja paljon muuta, minkä valistuneempi käsitys yhteiskunnan olemassaolon

ehdoista on mukanaan tuova. Mutta herätystyön aloittaminen, se kuuluu meille.

Vilkkaan keskustelun jälkeen yhtyi kokous alustajan ponsiin:

1) Nuoret naiset on saatava mukaan naisasiatyöhön. Se on yhtä välttämätöntä nuorten naisten omalle kehitykselle kuin naisasiatyölle.

2) On ryhdyttävä heidän keskuudessaan voimakkaaseen herätystyöhön.

3) Tätä tarkoitusta varten on

a) Suomen Naisyhdistyksen ja sen haaraosastojen ryhdyttävä toimenpanemaan naisasiakokouksia nuoria naisia varten m. m. lähettämällä, jos mahdollista, kiertäviä puhujia eri paikkakunnille.

b) Nuoret naiset on saatava lukemaan ja kannattamaan naisasiaa valaisevaa tietokirjallisuutta ja aikakauslehtiä.

c) Naisyhdistysten jäsenten sydämelle lasketaan velvollisuus henkilökohtaisella vaikutuksella herättää naisasiaharrastusta myös nuoremman naispolven keskuudessa.

Alustusta seuranneessa keskustelussa kannattivat kaikki puhujat alustajaa. 1. ja 2. ponsi hyväksyttiin keskustelutta, samoin 3:n ponnien c) kohta. Saman ponnien a) kohta aiheutti sen sijaan vilkkaan keskustelun, jossa, samalla kuin kannatettiin alustajan ehdotusta, huomautettiin, että olisi lähetettävä kier-

täviä puhujia eri paikkakunnille Naisyhdistysten kokouksiin, jotka etupäässä olisivat tarkoitettut nuoria varten, mutta myös juuri sellaisille paikkakunnille, missä yhdistyksiä ei ole. Huomautettiin myös, että puheet unhottuvat pian, on annettava nuorille toimintaa.

Rva Hallstén huomautti, että rva Riipisen ja hänen välisensä kirjevaihdon johdosta rva Riipisen ehdotus kiertävästä puhujasta oli jätetty ponnesta pois, koska, mikäli rva Hallsténille oli tunnettu, ei tätä nykyä ollut Suomen Naisyhdistyksellä käytettäväänään ketään tähän toimeen sopivaa henkilöä, joka olisi vapaa antautumaan matkapuhujaksi, kaikilla kun oli kotinsa, virkansa y. m. Kuitenkin saattoi rva Hallstén yhtyä siihen, että se kohta otettaisiin ponteen, jos sanat »jos mahdollista» lisättäisiin.

3 ponnen a) kohta hyväksyttiin sitten näin kuuluvaksi:

Suomen Naisyhdistyksen ja sen haaraosastojen on ryhdyttävä toimeenpanemaan naisasiakokouksia nuoria naisia varten m. m. lähettämällä, jos mahdollista, kiertäviä puhujia eri paikkakunnille.

b)-kohta hyväksyttiin keskustelun jälkeen, joka kohdistui kysymykseen naisasialehdistä. Huomautettiin, että esim. ulkomaalaisten naislehtien tilaajamäärä on verrattain suuri, ja omat lehtemme kituvat tilaajain puutteessa. Näiden tilaajamäärä olisi saatava kohoamaan. Toivomuksena lausuttiin, että tulevaisuudessa olisi saatava erityinen, eri

puolueista riippumaton, naisten yhteisiä asioita ajava lehti.

Tämän jälkeen vapaaherratar I. Yrjö-Koskinen piti esitelmän

Talouskirjanpito säästäväisyyden kehittäjänä ja perheenäidin aseman vahvistajana.

Tämä ankara aika, jota elämme, tulee luultavasti antamaan meille paljonkin hyödyllisiä opetuksia, vaikkapa emme tahtoisikaan välittääkään. Kaikkialla valitetaan elämän kalleutta ja varain vähyyttä. Kaikilla, niin palkollisilla kuin isäntäväellä, niin miehillä kuin naisilla on mielestään aivan liian pienet tulot. Tosin siitä ei huomaa jälkeäkään useampain elämässä; seuraelämä on enimäkseen yhä ylellistä, huvitilaisuuksissa runsaasti väkeä, kalliit tarjoilupaikat ahkeraan käytetyt, alkoholi-sotavero pelottavan korkea kaupunkipaikoissa. Mutta jos vähän kurkistaa elämän kulissien taakse, näkee samanlaisen aaveen, rahan puutteen, kaikkialla irvistävän.

Mutta onko ihmisiä totutettu rahojaan hoitamaan?

Kun nuori nainen astuu vihille, yhdistämään elämänsä miehen kohtaloihin, ei hän useinkaan tajua paljoa niistä monista velvollisuuksista, joihin sitoutuu. Hän tuskin aavistaa, jos on nuori, kuinka monimutkainen laitos talous on, hän ei ymmärrä, että hänestä pitää tulla kodin keskus, josta kaikki langat lähtevät, jolta kaikki kysyvät ja jonka täytyy tietää neuvoja kaikkeen. Hän

voi hallita valtakuntaansa eri lailla, joko rautakourin tai silkkikäsin, mutta hallita hänen tulee kaikissa tapauksissa, muutoin kaikki menee sekaisin ja lopulta kumoon. Naiskädet ovat saattaneet miljonat kodit vararikkoon, mutta samaten ovat hennot naiskädet nostaneet toiset miljonat kodit, ehkä useammat, taloudelliseen vaurauteen, jopa koonneet rikkauksia. — Samaten ansiotoimeen astuva nainen on, olkoonpa työhönsä kuinka hyvin tahansa perehtynyt, enimmissä tapauksissa tottumaton tulojensa hoitamiseen.

Ihmiselämä on nyt kuitenkin semmoista, että liikuttakoon kuinka aatteellisilla aloilla tahansa, oltakoon kuinkakin henkeviä, täytyy ihmisellä olla jokin aineellinen pohja, jolta korkeampiin hengen lentoihin lähdetään. Jokaisen ihmisen täytyy elämässä suorittaa määrättyä ansiotyötänsä ja saada siitä tuleva palkkansa. Niinkuin erilaiset työt vaativat erityistä oppimista ja harjaantumista, samoin kysyy myös työstä tulevan palkan oikea hoito harjaantumista, opastusta. Sitä eivät nyt meillä saa edes paljon kouluja käyneet.

Katselkaamme esim. niiden taloudellista kantaa, joille koti ja yhteiskunta on antanut koulutiedoista lähtevät etuoikeudet elämäntyön valinnassa, jotka ovat saaneet verrattain hyvät aseet suoriutuakseen elämän taistelussa.

Näissäkin koulusivistyksen kautta tuotaviin virkoihin ja toimiin päässeitten piirissä yleisesti valitetaan varain riittämättö-

myyttä, jokaisella on mielestään aivan liian pienet tulot, rahat loppuvat aina ennen palkansaantipäivää. Mikä on syynä tähän ilmiöön?

Sytä voisi luetella useitakin ja erilaatuisia. Puhun nyt ainoastaan yhdestä, joka luulakseni enemmän kuin mikään muu asiaan vaikuttaa. Jos joka kodissa pidettäisiin säännöllistä, vaikkapa yksinkertaistakin kirjaa tuloista ja menoista, puhuisi tämä tilinpito monessa kohdin varoittavaa kieltä, joka jo semmoisenaan jonkun verran korjaisi asioita. Se kertoisi vaimoista, jotka suurina diplomaatteina käyttävät kaiken kykynsä keksiäkseen syitä uusimman muotisen hatun tai »ihka tarpeellisen» päällysvaатteen ostamiseen; se kertoisi maksamattomista ompelijain laskuista ja näiden aiheuttamista hätävalheista, perheen isän juomalaskuista, loisteliaista päivällisistä, kaikenlaisesta yli varojen elämisestä, kalleista konserteista tai teattereista niitä seuraavine muhkeine illallisineen jossakin hienossa ravintolassa, automaattikoista, hauskaasta humusta yleensä. Sitten saisimme tietää vekselien maksupäiväin tuottamista unettomista öistä, epätoivon hetkistä, pienistä satunnaisista lainoista, joita on otettu ystävältä tai hoidettavaksi uskotuista kassoista, lainoista, jotka kasvavat kunnes pakottavat perheen isän vararikoon tai jättämään virkansa ja toimensa, jopa joskus elämänsäkin; takauksista »yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta», jolloin yksi haaksirikkoutunut vetää koko liudan peräsään. Raha-asioissa ihmiset ovat kuin her-

neen varret toisiinsa kietoutuneet, vetäise yhtä, niin jo laajalle tuntuu.

Nuo kirjat kertoisivat ajatuksesta, joka on tykkänään vallannut ennen onnellisen perheen, ajatuksesta, joka yötä päivää mie-
lissä kiertää, rauhaa häiritsee, johon koko elämä keskittyy: kuinka saisimme enemmän rahaa?

Tätä kirjanpito puhuisi nykyään monessa kodissa — jos sitä tarkkaan pidettäisiin. Mutta tahdonkin sanoa: eipä niinkään. Sillä jos tilikirjaa pidettäisiin, ei kodeissa, se on vakaumukseni, semmoisia epäkohtia kovin usein syntyisikään. Monesti ei tuhlauksen virtaan aluksi antauduta kevytmielisyydestä, vaan ajattelelemattomuudesta, siitä syystä, ett'ei tajuta rahallista asemaa, ei kyetä sitä arvostelemaan, ei osata asettaa »suuta säk-
kiä myöten», ei rohjeta asettaa olojansa toisin kuin mitä »muilla on». Mutta jos kodissa alusta alkaen on totuttu pitämään kirjaa, antaa se joka hetki kuvan varallisuudesta ja samalla tarjoaa tukea heikoille luonteille. Miehet tosin joskus pitävät kirjaa tuloistaan ja *isommista* menoistaan, mutta tarkkaa sekään harvoin lienee (paitsi vakinaisilla liikemiehillä). Näkyykö siinä koskaan tupakka-erää y. m. s.? Naiset enimmäkseen, mikäli olen huomannut, laiminlyövät koko asian, jopa sitä halveksivat. Ja kuitenkin vaimon käden kautta menee melkoinen osa perheen tuloista, sillä hänhän huolehtii ruuan ja vaatteet, toisinaan vuokran, lämmön ja palvelijamenot. Useimmissa tapauksissa vaimo enemmän tai vähemmän raskaalla sydämellä

(riippuen miehen luonteesta) pyytää vähissä erin minkä talouteen tarvitsee, tekemättä tiliä entisistä summista. Moni mies tottuu tämän järjestelmän mukaan esiintymään jonkunmoisena lahjoittajana, jonka hyvästä tai pahasta tuulesta riippuu, saadaanko ja kuinka paljon talouteen rahaa, ja moni arkaluontoinen vaimo tuntee itsensä koko ikänsä jokikin, sanoisinko »kotikerjäläiseksi». »Joko sinä taas tarvitset rahaa», on tällöin järjestelmässä miesten tavallinen huudahdus.

Ihan toista olisi, jos vaimo tilikirja kädessä voisi näyttää, että rahat ovat järjellisiin tarpeisiin käytetyt, että talouskassan lisäys todella on tarpeen.

En tässä voi olla huomauttamatta, kuinka luonnotonta on, että vaimo pitää vaikeana ja nöyryyttävänä pyytää mieheltään rahaa talouteen. Runsas työ, minkä vaimo tavallisesti panee kodin kunnossapitämiseen ja hoitoon, tekee hänet täydeksi kodin tulojen osakkaaksi ja sitä paitsi hän käyttää rahat kodin yhteisiin tarpeisiin. Vaimon tulee siis pitää rahaesityksensä yhtä oikeutettuina ja luonnollisina, kuin jos mies kysyy häneltä puhtaita liinavaatteita, tai suolaa ja sinappia ruokapöydässä. Useimmitenhan mies on kodissa kassanhoitajana. Se on hänen erikoistehtävänsä, mutta sillä hän ei ole oikeutettu pitämään itseänsä yksin kassan omistajana. Selvintä ja hauskinda on, kun perheenemännällä on talouteen pyytämättä varma kuukausraha, jota hän parhaan ymmärryksensä mukaan käyttää.

Mutta tilikirjan pitäminen ei ole tarpeelli-

nen yksin sitä varten, että vaimo voisi esiintyä arvokkaana miehensä edessä; sitä seuraava paljon muutakin hyvää. Tilikirja antaa vuoden lopussa emännälle tarkan kuvan menoista, hän voi nähdä, mikä on vienyt liikaa, ja missä taas kenties voisi enemmän käyttää. Ilman menoluetteloa voi helposti vaientaa omantunnon äänen, ajattelemalla: »tuohan on pieni asia, muutama penni vain.» Mutta tarkka tili näyttää lahjomattomasti, että muutamista penneistä onkin tullut monen monta turhaan käytettyä markkaa, ja ett'eivät tarpeelliset ja tarpeettomat menot ole oikeassa suhteessa toisiinsa. Onhan monta kotia, joissa esim. syödään ylellisesti, yli varojen; monen perheen isotkin tulot häipyvät tyhjiin keittiön piipun kautta.

Sitäpaitsi kirjanpito haihduttaa monta epäluuloa kodin piiristä. Usein rahat kuluvat niin äkkiä, ettei oikein ymmärrä, minne ovat joutuneet, eikä monia menoja jaksa muistissa pitää. Silloin kirja edessämme näyttää selvillä ja muuttumattomilla numeroilla, ett'ei taskussa eikä palvelijassa, kuten niin helposti luullaan, ole ollut vikaa. Tilinpito on välttämätön palvelijainkin kasvattamiseksi. »Tilaisuus tekee varkaan», sanotaan. Emäntä voi unhoittaa pyytää takaisin, jos on antanut isomman rahan ostoksiin, ja palvelija voi myös olla muistamaton tai ei välitä muistaa, kun huomaa emäntänsä hajamielisyyden. Samaten voi käydä lasten saamien ostosrahojen. Eiköhän tätäkin tietä moni liene varkaaksi kehittynyt. Mutta

jos illalla päivän menoja tarkastetaan, tulee kaikki selville ja turmio estyy.

Huomaamatta voi kirjanpito näin parantaa kodin taloutta. Harvat lievevät ne vaimot, jotka eivät, nähdessään vuoden menojen nousevan yli tulojen, ponnistaisi kaikkia voimiaan menojen vähentämiseksi, ja silloin kyllä semmoistakin miestä, joka ei muuten perheensä hyvinvoinnista suuresti sure, vaimonsa tunnontarkkuuden ja vakaat pyrinnot huomattessaan, hävettäisi olla häntä huonompi, vaan merkitsisi kirjaan vähimmätkin menonsa. Ja sen sijaan, että ottaisi yhä uutta velkaa, supistaisi hänkin menojaan.

Meidän aikanamme on useilla naimattomilla naisilla jo varsin huomattavat tulot, semmoiset, jommoisista muinaiset, enimmäkseen sukulaistensa armoilla elävät tätiemme tädit eivät totisesti uskaltaneet edes unta nähdä. Onko näillä virka- ja toiminiaisilla säästöjä? Pitävätkö varsinaisilla, omilla ansioillaan elävät naiset yleensä tilikirjaa? Näyttää ja kuulostaa siltä kuin eivät yleensä sitä tekisi. Mutta kyllä heidänkin olisi tarvis nähdä, mikä on turha meno, mikä todellisesti tarpeellinen, ja silloin varmasti monelle jäisi enemmän kuin nyt sairauden ja vanhan päivän varaksi, tai yleishyödyllisiin yhteiskuntaharrastuksiin käytettäväksi. Sanotaan, että naiset eivät ylimalkaan osaa rahoja hoitaa. Eiköhän se osaksi johdu siitä, ettei heitä ole siihen harjoitettu edes niin paljon kuin miehiä. Tällöinen harjoitus olisi heille siltäkin varalta tarpeellinen, että

joutuisivat joko leskenä tai muuten omaisina, mikä ei lainkaan ole tavatonta, yksinään perheen huoltajiksi. Ainakin heti kotia perustettaessa, olkoon kysymyksessä perhekoti tai naimattoman koti, pitäisi kaiken tämän vuoksi ottaa alusta alkaen tilikirja käytäntöön. Siitä olisi vastaisuudessa suuri tuki. Niinpä siitä vähitellen tulisi oikein rakas ystävä, joka kertoisi kodin vaurastumisesta ja vaiheista. Ei mikään koti ole liian pieni, eivät mitkään tulot liian vähäiset tarkasti kirjoihin vietäviksi, ja juuri rakkaampia ovat ne kodit, joita vähitellen rakennetaan, kuin ne, jotka oitis kaikin puolin täydellisinä pystyyn pannaan.

Tottumus raha-asiaain hoitoon, rahain oikeaan pitelemiseen on ihmisen tärkeimpiä maallisia opittavia ja sitäkin tulee oppia jo varhaisesta nuoruudesta, muuten ei sitä myöhemminkään osata. Eihän tosin elatuksen murhe tavallisesti paina lapsen ja nuoren ihmisen mieltä, tuskinpa siinäkään kodissa, missä se on vanhempain alituisena painajaisena. Ruoka, vaatteet, koulumaksut ja muut tarpeet ne aina aikanaan tulevat, sillä isällä ja äidillä näkyy vähävaraisinakin olevan ihmeellinen taito loihtia niitä tarvittaessa esiin. Harvoin lapset niistä edes kiittävät ja vielä harvemmin asiata ajattelevat. Ja mikä ihmeellisintä, usein juuri ahtaissa oloissa esim. vaatteita huonommin hoidetaan kuin varakkaammissa. Ylimalkaan meillä koululaiset huonosti ja huolimattomasti hoitavat vaatteitansa ja tavaroitaan. Moni tuskin ajattelee, että ne mitään mak-

savat. Vasta torttu, lakritsit ja muut makeiset sekä elävät kuvat koululaisille rahan arvon opettavat. Siksi olisikin nuorison erittäin terveellistä jo aikaisemmalla iällä omalla työllään jotain ansaita, koska he siten oppisivat rahalle arvoa antamaan. Ja siellä, missä lapset saavat vanhemmilta jonkun verran käyttövaroja, pitäisi aina vaadittaman tarkka tili niiden käytöstä. Monen nuoren elämän on viistoon vienyt juuri se, että hän on saanut käytettäväkseen varoja, kenenkään kysymättä, mihin niitä on käyttänyt. Tarkkaa tilintekoa rahojensa käyttämisestä jo nuorella iällä täytyy siis katsoa erittäin hyödylliseksi kaikissakin taloudellisissa asemissa eläville, niille, joilla rahaa on vähän, mutta liiatenkin niille, jotka sillä ovat runsaammin varustettuja. Nyt joku sanonee: voi kauheata, pitääkö lapsia jo pienestä pahaisesta opettaa mammonan orjiksi, rahaa palvelemaan, pitääkö ehkä kasvattaa saitureita? Ei suinkaan. Juuri tottumus rahain *järkevään* pitelemiseen on paras keino rahanhimon vastustamiseksi, tuota heikkoutta vastaan, joka etupäässä kiusaa vanhuutta. Eihän meillä ole puute saitureista; mutta se ei tule siitä, että nuorisoa olisi totutettu säästämään tai kirjaa pitämään tuloistaan, vaan kenties juuri päinvastaisesta tottumuksesta. Sen, että tuntee tarkoin rahan arvon ja oman varallisuuskantansa, ei lainkaan tarvitse sydäntä kovettaa, tai estää rahojen käyttöä lähimmäisen hyväksi, mutta se vaan opettaa ymmärtäväiseen tarpeidensa tyydyttämiseen ja es-

tää vahingollisesta, järjettömästä hyväntekeväisyydestä. Samaten, jos mikä, niin ohjaus ja valvonta rahojen hoidossa teroittaa nuoreen mieleen lauseen: rehellisyys maan perii. Sitä paitsi taipumus vilppiin ja petollisuuteen tässä ajoissa tulee ilmi ja joutuu hyvissä ajoin ojennettavaksi.

Jos oloja ympärillämme tarkkaamme, saatamme nähdä, että mitä vähemmin totutetaan käsittelemään tuota mahtavata ihmistenvälistä liike-välinettä, jota rahaksi nimitetään, sitä helpommin sekä tuhlaavaisuus että sitä seuraava köyhyys ja myöskin toisaalta ahnehtiminen, väärän voiton pyynti, peijaus, huijaus, pelin himo, kaikellinen muu väärä rahan hankkiminen, rikokset ja itaruus rehottavat.

Toistan vielä: jos ei lapsia jo aikaisin totuteta järjestykseen ja sääntillisyyteen rahojen pitelemisessä, niin eivät he tajua minäkään mitään maksavan. Nykyajan koululaisille, joita makeiset, elävät kuvat ja muut lystit kaikkialla houkuttelevat ja sitte yliopilaille, joille viettelysten joukkoon astuu vaarallinen juomatapa, on kirjanpidon aikainen tottumus ihan välttämätön jo siitäkin syystä, että se voi osaltaan suoda tukeaa siveellisen lankeemuksen hetkellä.

Pyydän saada esittää erään keinon, jolla koti voisi herättää lapsissa tietoisuutta rahan arvosta työn palkkana. Lapsilla tavallisesti ei ole mitään tuloja. Se on totta. Mutta voitaisiin heille ehkä niitä saada itse kodin piirissä. Mielestäni pitäisi uskoa lapsille useampia varsinaisia kotitoimia, niinkuin

pöydän kattamista, pölyn pyyhkimistä, hal-
kojen pilkkomista ja kantoa, asiain toimit-
tamista j. n. e. ja niistä sopisi suorittaa heille
pientä korvausta, sillä lapselle, kuten aikaih-
miselle, on suoranainen vaikka pienikin palkka
kiihottimena uusiin ponnistuksiin, jonka pal-
kan hän saisi merkitä eränä tilikirjansa tu-
lopuolelle ja käyttää tarpeisiinsa oman har-
kintansa mukaan. Asiata ei suinkaan saisi
asettaa niin, että lapsi ~~ttu~~ttuisi *vaatimaan*
palkkaa kodissa tekemistään palveluksista,
yhtä vähän kuin koti vaatii vastaavaa työtä
siitä, minkä se lapselle antaa. Eipä nume-
roilla käy määrittelemisen lasten ja van-
hempain välistä vastattavaa ja vastaavaa,
sillä siinä suhteessa ovat sydän ja kasvatus-
äly ainoina kirjanpitäjinä. Rakkautta ja
palvelevaisuutta ei voi palkalla maksaa;
ei suinkaan, ei ikänä. Lasten rakkautta ei
voi muulla maksaa kuin vanhempien rak-
kaudella lapsiin ja päinvastoin. Mutta nyt
onkin puhe pelkästä aineellisesta työstä ko-
dissa.

Totuttaminen säästäväisyyteen ja tark-
kuuteen rahain pitelyssä kuuluu luonnolli-
sesti ensi sijassa kodin tehtäviin, mutta eikö-
hän koulukin voisi siinä jotain tehdä hyvillä
neuvoilla ja opastuksella. Tätä kysymystä
kannattaa kyllä harkita meidän päivinämme,
jolloin koti on niin taipuvainen heittämään
koulun kannettavaksi kasvatustehtävän koko
taakan. Käsitykseni mukaan koulu ei saa
kokonaan työntää luotaan tätäkään puolta
nuorison kasvatuksessa, vaikka se nöyrästi
tunnustaisikin kykenemättömyytensä saada

lapsista ihmisiä, jos koti heittää kasvatus-tehtävän luotaan.

Mutta millä tavalla? Siitä muutamia mietteitä. Kuinkahan ensiksi olisi, jos kullakin oppilaalla olisi tilikirjansa, ja luokan-kaitsija esim. jokaisen lukukauden lopussa tutkisi miten tarkasti ja siististi sitä, kuten muitakin vihkoja, on pidetty. Luultavasti tällaisesta järjestelmästä koituisi hyötyä nuorten tulevaisuudelle; sillä jos lasta alusta alkaen totutetaan kirjanpitoon, käy se hänelle välttämättömäksi tarpeeksi, niinkuin kasvojen ja hammasten pesu, kampaaminen y. m.

Niin kauan kuin nuoriso elää vanhempain tai holhoojain valvonnan alaisena, ei kykyä ja taitoa näissä asioissa panna koetukselle muulloin kuin erinäisissä poikkeustapauksissa. Aivan toiseksi muuttuu asia sen jälkeen, kun on lähdetty koulusta muualle opintoja jatkaamaan tai omaa leipää ansaitsemaan. Ylioppilaaksi tulon hetki lienee useimmille ensimmäinen, jolloin hallitsevat suurempaa summaa, usein semmoista, jota ei ennen ole edes nähnyt. Varakas silloin auliisti kukkaronsa lapselleen avaa; liikuttavalla tavalla köyhäkin vanhin vähänsä kokoo »toivolleen», ja enimmäkseen koulut jo meidän päivinämme antavat lähtijöille avustusvaroja. Olisipa todella opettavaista nähdä tilit noista juhlarahoista! Ennen niistä paljon lienee solunut hotellien pitäjille, mutta raittiusliikkeen herättämä katsantokanta on siinä saanut aikaan jotain muutosta. Maailmalle astuttaessa olisi tottumus rahojen pitelyssä kal-

lisarvoinen taito; mutta kuinka sellaista voi saavuttaa, kun ei kouluaikana vähimmässäkään määrässä siihen harjaannuta!

Mikähän lieene syynä suuriin opintovelkoihin, jotka sitten läpi elämän painavat hartioita ja joiden alle moni sortuu? Epäilemättä osaksi kykenemättömyys rahojen hoitamiseen. Pitänevätkö nuoret opiskelevamme muuta kirjaa tuloistaan ja menoistaan, kuin että allakkaan merkitsevät vekselien lankeamispäivät? Helppo on velka tehdä, mutta velan maksaminen raskasta ja vastenmielistä ja myrkyttää usein koko tulevaisuuden. Raha-asiaain järkevä ja tunnollinen hoito on, kuten ehtimiseen kuulemme, hyvin vähän kehittynyt. Tätä jo riittää todistamaan se, että nekin ylioppilaat, joiden täytyy lainata joka markka lukuihinsa, useasti tuhlaavat paljon. Suuret tulevaisuuden tulot virka-uralla tai jossakin ammatissa, tekevät muka maksun helpoksi. Ja kuitenkin velka on taakka, joka hyvilläkin tuloilla perin hitaasti kevenee; sen ovat sadat ja tuhannet, jotka pitkän ikänsä ovat semmoisten kanssa taistelleet, kyllin saaneet kokea. Sattuu sairaus tulemaan ja silloin ollaan avuttomia ahkerankin raadannan perästä. Jopa lukuvelat joskus vanhaltakin virkamieheltä jäävät kuoleman jälkeen vararikkope-sän selvitettäväksi. On vaikeata ruveta vanhempana, tottumattomana säästeliäästi elämään. En tarkoita, että ylioppilaan tai muun nuoren, köyhänkään, pitäisi niin joka penniä venyttää, ettei järkevällä tavalla ottaisi osaa monipuolisesti kehit-

tävään sivistys- ja toverielämään omaksi kehityksekseen, mutta totuus on, että meillä nuorten piireissäkin tuhlaataan kalliisiin juhla-aterioihin, peliin, autolla ajoon y. m. s. Vanhoissa sivistysmaissa ei tunneta tällamoista nuorten tuhlaavaa elämäntapaa, kenties Ruotsia lukuunottamatta, josta monen hyvän ohessa olemme perineet jotain huonoakin. Aivan läheisessä yhteydessä tuon herrastelun kanssa on meillä omi-
tuinen höllyys ja hataruus rahasitoumusten hoidossa. Kuvaavana piirteenä mainitsen erään ylioppilaan lauseen, kun lainan-antaja toveri muistutti saatavastaan: oletkos hullu, koska olet kuullut Juustisen maksaneen velkansa. Ja sillä se velka oli kuitattu. — Tähän asti ovat naiset yleensä olleet arkoja ja tunnontarkkoja raha-asioissa, mutta suurempiin oikeuksiin päästyään näkyvät he rupeavan omaksumaan miestoveriensa tapoja tässäkin. Paljon kuuluu valituksia heistä ompelijain tahoilta. Äsken juuri kuulin erään henkilön maa-
laisleskiemännän, joka oli lainannut luku-
tiellä kulkeneelle kolmelle naiselle, valittavan etteivät ole tietävinään veloistaan, puhumattakaan korkojen aikanaan suorituksesta. Rahoja otetaan mistä ja millä keinoin saadaan, hutiloidaan sitoumuksissa tai annetaan toisten maksaa edestään, eikä tätä pidetä enään epäkunniallisena tai vaarallisenakaan.

Tämä on kovin surkeata, sillä se kostaksen varmasti. Raha-asiaain huono hoito painaa ja puristaa, kunnes se lopultakin nutistaa harjoittajansa. Parhaiten tätä todistane-

vat meillä lukuisat vararikot muidenkin kuin liikemiesten joukossa, mutta ennen kaikkea erittäin se tosi-asia, ettei juuri kellekään meidän maassa ole perhe-säästöjä. Silloin kun ihminen tulee siihen ikään, että saa ruveta riisumaan yltään ruumiin ja sielun voimiaan vähin erin, on itsenäinen vaikkapa vaatimatonkin aineellinen asema suuri-arvoinen, ett'ei tarvitse ruveta kenenkään, ei edes lastensa armoleiville.

Tarpeellista siis olisi, että jokainen jo hyvässä ajoin perehtyisi rahain järkipäraseen hoitoon, ja se tapahtuu parhaiten tottumalla jo lapsesta alkaen rahojen tarkkaan pitelemiseen ja säännölliseen hoitoon. Sanotaan: Rahalla kaikkea saa. Eipä niinkään. Ei rahalla voi tosi ystävyyttä tai rakkautta ostaa, ei tunnon rauhaa saada, eikä ijankaikista elämätä lunastaa. Mutta sittenkin on järjestetty rahain hoito, vakava ja itsenäinen vaikkapa vaatimatonkin taloudellinen asema ihmisen maallisen elämän kulmakivi, jonka puute aina vahingoittaa, usein kokonaan turmelee hänen tulevaisuutensa, jopa toisinaan johtaa hänet epärehellisyyksiin ja rikoksiin ja aina tuottaa onnettomuutta hänelle ja hänen omaisilleen.

Kansalliselta kannaltakin olisi tärkeitä, että vakavaraisuus tulisi yhä laajempien piirien osaksi, säästäväisyys ja järkipäinen taloudenpito yhä yleisemmäksi. Velkainen ja vähävarainen on aina helpommin nujerrettavissa kuin se, jonka taloudellinen asema on luja. Naapurimme ruotsalaiset ja norjalaiset ovat meitä paljoa varakkaammat.

Onhan heille luonto suopeampi, mutta eiköhän vähäväkisyys-temme johtune myöskin rennosta elämästämme? Mehän kulutamme vuosittain esim. nautintoaineihin (= kahvi, tee, kakao, tupakka ja alkoholijuomat) 34 mk. henkilöä kohden, kun ruotsalaisilta menee 31 ja norjalaisilta vain 23 mk. henkilöä kohden vuodessa.

Kuulijoitteni piirissä on suuri joukko huoneenhaltijoita, kotoisen rahapussin kantajia. Eiköhän korjausta tässä suhteessa syntyisi, jos ensin kukin itse kohdastamme pitäisimme tilikirjaa, levittäisimme sen pitämisen harrastusta ympäristöömme, liiatenkin nuoriimme sekä koettaisimme saada tilinpitoharjoituksen koulujemme ohjelmistoon. Siinä olisi jo suuri tulos tämän kal-
liin ajan ankarista opetuksista.

Klo 5 iltap. kokoontuivat osanottajat yhteisille juhlapäivällisille Toukolehdon ruokalaan. Päivällisillä pidettiin useita puheita, joissa lämpimin sanoin kiitettiin Tampereen Naisyhdistystä onnistuneiden Naistenpäivien toimeenpanosta sekä siitä ylenmäärin hedelmärikkaasta toiminnasta, mikä 25 vuoden kuluessa oli tullut Tampereen kaupungin vähäväkisten naisten ja kotien hyväksi. Useat puheet kohdistettiin Treen Naisyhdistyksen puheenjohtajalle vapaaherratar Iida Yrjö-Koskiselle. Myöskin luettiin kokoukseen saapuneet sähkösanomat ja tervehdyskirjelmät, joita olivat lähettäneet Helsingistä Olga Lavonius, Leila Genetz, Matilda von Troil, Ines Schreck, Olga Idman, Emma

Åkerman, Hilma Gripenberg, Tilma Hainari, Elin Holmberg, Augusta af Heurlin, Anna, Alice, Britta Hallonblad, Alma Jalava, Elisabeth Lounasmaa, Fanny Nordlund, Aino Yrjö-Koskinen ja Amanda Vahander; Turusta Maiju Havulinna ja Sortavalasta Ruusu Heininen.

Illalla oli juhla-iltama Suomalaisella Tyttökoululla. Ohjelman musikaalista puolta edusti ylioppilas H. Iltasen pianonsoitto, rva Emma Ryselinin yksinlaulu ja Tampereen Jäämiön sekakuorolaulu kanttori Kuusniemen johdolla. Rva Elin Sjöström piti erinomaisen sisällsrikkaan esitelmän: *Naisasian kehitys maassamme ja Suomen Naisyhdistys*. Valaisevassa esityksessään puhuja kuvaili naisasian kehitystä sen eri asteilla ja teki sitten selkoa Suomen Naisyhdistyksen toiminnasta naisasian hyväksi ¹⁾. Sitten nti Toini Voipio lausui rva A. Kiven tilaisuutta varten kirjoittaman juhlarunon, ylioppilas Armi Hallstén-Kallia piti esitelmän aineesta »Nainen keskiajan hengellisessä kirjallisuudessa», ja lopuksi näytettiin taikalyhtykuvia: nti A. Lilja esitti sekä suomalaisia että ulkomaalaisia naisasian ystäviä ja nti E. Tamminen näytteli kuvia Tampereen Naisyhdistyksen toimialalta, etupäässä esikaupunkitalojen kasvi-
tarhoista.

Juhla-iltama päättyi Maamme-lauluun.

¹⁾ Esitelmaa ei voida tähän painattaa, koska se tulee julkaistavaksi toisessa teoksessa.

Nainen keskiajan hengellisessä kirjallisuudessa.

Yleisen historian professori yliopistossamme *Hj. Crohns* on jo useita vuosia omistanut aikansa ja tieteellisen kykynsä keskiajan kirjallisia ilmiöitä valaiseviin tutkimuksiin, erikoisesti silmällä pitäen siinä esiintyviä käsityksiä naisesta.

Viime keväänä prof. C. julkaisi kaksi teosta, jotka läheisesti liittyen hänen aikaisempiin julkaisuihinsa osottavat, miten naista kirkon piirissä keskiajalla arvosteltiin, miten käsityksiä hänestä koetettiin juurruttaa kansaan, sanalla sanoen miten kehittyi ja kärjistyi se naisen halveksuminen ja polkeminen, joka vihdoin pakotti naiset nousemaan työhön asemansa muuttamiseksi. Nämä teokset ovat nimeltään: *Legenden och medeltidens latinska predikan och »exemplar» i deras värdesättning av kvinnan* sekä *Några scripta supposititia i deras betydelse för värdesättningen av kvinnan*. Suunnaton, aivan uskomattoman suuri on se ainesmäärä ollut, joka näissä tulee käsitellyksi. Yhä uusia nimiä, yhä uusia teoksia vilahtelee ohi — ja kuitenkin on tekijä tarkoin rajottanut aineensa, poimien näytteitä vain yleisimmistä ja edustavimmista teoksista. Lisäksi jäävät voimakkaat, omaperäiset kirjailijat käsittelemättä — onhan tarkoitus antaa kuva vain yleisestä ajatussuunnasta. Juuri tällaisina, ajan yleisiä virtauksia kuvaavina prof. Crohnsin teokset esittävät merkillisen, var-

mastikin useille oudon kappaleen kirjallisuushistoriaa ja, mikä tärkeämpää, suovat naisasiatyöntekijöille voimakkaan, objektiivisen todistuksen heidän aatteensa oikeutuksesta.

Selostus näiden teosten runsaasta sisälöstä muodostuu pakostakin hyvin yllävaltaiseksi ja pintapuoliseksi.

— Kautta keskiajan oli kirkko kansojen suuri äiti ja ohjaaja. Ja pyrkiessään johtamaan lapsensa helmaansa se otollisimpana elämänmuotona terotti maailmasta pois vetäytymistä, ankaraa itsekieltäymystä, askeesia. Erinomaisen huomattava puoli oli avioliitosta pidättäytyminen. Niinpä oli virginiteetti, neitsyyden säilyttäminen, hyveistä ylin. Näin joutui siis avioliitto halveksittuun asemaan. Jo kirkkoisien teoksissa alkaa tällaisia oireita näkyä, mutta vasta keskiaikainen skolastiikka ne lopulliseen muotoon saattaa, kun nimittäin pappien selibaatille on saatava tukea. Ja niinpä — Aristoteleen suosiollisella myötävaikutuksella — uskonnon ja tieteen nimessä esitetään tieteellisesti perusteltuna, että avioliitto ja yleensä seurustelu naisten kanssa ei ole suositeltava, koska nainen miestä alhaisempana olentona pyrkii häntä vetämään maalliseen, alempaan elämään.

Aristoteles toi muassaan oman aikansa naiskäsitetyksen, jonka mukaan naisella oikeastaan oli vain sosialista arvoa, mutta yksilönä ei mitään merkitystä. Kristinuskokyllä oli opettanut toista, mutta keskiajan

hurskaat olivat valmiit sen sivuuttamaan, ainakin osaksi. On tosin myönnettävä, että käytäntö lienee ollut naiselle jonkun verran suopeampi kuin nämä teoriat.

Suoranaisin tapa, millä kirkonmiehet saattoivat kansoille oppejansa tehdä tunnetuiksi, oli saarna. 12:nnessä vuosisadalla katolinen kirkko alkoi varsinaisesti tätä keinoa käyttää hyväkseen, ja nopeasti se tuli erittäin suosituksi. On kerjäläismunkkeja, joista sanotaan, että heidän elämänsä oli yhtämittaista saarnaamista. Ja näitä saarnoja pidettiin missä tilaisuuksissa hyvänsä, kaikkialla, minne vain kansaa kokoontui. Mutta sangen lyhyen ajan kuluttua saarnataito alkoi käydä kaavamaiseksi, se menetti välittömän leimansa. Alettiin yhä kasvavassa määrin lainailla toisten ajatuksia, käyttää hyväkseen niitä lukuisia saarnakokoelmia, joita papit ja munkit toimittivat julkisuuteen. Nämä kokoelmat levisivät tavattoman laajalle, ensin käsikirjoituksina, sitten ne, heti kun kirjapainotaito oli keksitty, painatettiin — monet kymmeniä, jopa satasenkin kertaa eri kielillä. Kuvaavana näiden luonteelle mainittakoon, että eräs suosituimmista kantaa nimeä *Dormi secure* — Nuku rauhassa — saarnasi on valmis, tahdotaan sanoa.

Neitsyyttä nämä saarnat järjestään ylistävät — keskiajan laskutavan mukaan se vastaa 100 jyvää, avioliitto 40 ja leskeys 60. Avioliitto on alituinen huolen aihe, olivatpa koti ja vaimo millaiset hyvänsä. Var-

sin paha puoli on naisen kova vastaansanomisen halu — mikä riippunee siitä, että hän on luotu kiverästä, taaksepäin taivutetusta kylkiluusta.

Raamatun naiskuvien joukosta otetaan mahdollisimman monta esimerkkiä. Suosituimpia ovat Maria Magdalena ja Potifarin vaimo, jotka molemmat esitetään paholaisen välikappaleina. Sitäpaitsi selitetään tarkotukseen soveltuvia Salomon Sananlaskuja y. m. Lopullinen johtopäätös on, että nainen on synnin alkujuuri. — Eva lankesi kiusaukseen, mutta lisäksi hän vietti siihen Adaminkin —, ja naisen tähden siis meidän kaikkien on kuoleminen. Eipä siinäkään kyllin: kun Vapahtajan kuolemallaan piti lunastaa ihmiskunta kuoleman vallasta, koetti paha henki naista — Pilatuksen puolisoa — välikappaleenaan käyttämällä tehdä tyhjäksi Jeesuksen sovintokuoleman.

Melkeinpä kokonaan unohtuu se seikka, että toisellakin sukupuolella voi olla joitakin syntejä ja vikoja. Voidaanhan kyllä sanoa: molemmat sukupuolet ovat turmeltuneet, mutta selitetään, että pahuus on naisessa enemmän huippuunsa kehittynyttä ja ikään kuin pistävämpää. Nainen muistuttaa — sanotaan — käärmettä, jalopeuraa ja lohikäärmettä, mutta voittaa ne kaikki pahuudessa.

Vaan onpa toisellaisiakin kuvauksia. Aivan skolastiseen tapaan kaivetaan perustus siltä, mikä vastikään rakennettiin. Kun on sanottu: naisen mukana tuli synti maail-

maan ja hänen tähtensä meidän on kuoleminen, jatketaan usein: mutta Maria on Evan velan sovittanut eikä häntä enää saa siitä syyttää. Koetetaan ikäänkuin tasapuolisemmin jakaa valot ja varjot. Ylistäen mainitaan naispyhimykset, jotka Kristuksen tähden ovat kärsineet hirveitä tuskia — 11,000 neitsyttä mainitaan. Mutta nämä kuvaukset olivat liotteluja toiseen suuntaan, ja sitäpaitsi paljon harvalukuisempia kuin hyökkäykset naisia vastaan. Kuitenkin on niille myönnettävä se arvo, että ne eivät ole pelkkää kamariviisastelua, vaan todella persoonallisia huomioita elävästä elämästä ja sellaisina valonsäteitä pimeässä. Asia olisi toinen, jos myöskin koetettaisiin arvostella miesten luonnetta. Mutta on huomattava, että saarnat tuomitsevat naisen naisena, miehen hänen ammatissaan yleisistä syneistä, kauppiasta esim. moititaan ahneudesta, ritaria rosvonhalusta.

Melkeinpä yhtä huomattava kuin saarnan on legendan ja n. s. esimerkkien, exemplain, merkitys sielunhoitajan toiminnassa. Sankarisadut osottavat meille aikojen, kansojen ihanteet, ne ovat kuin osa kansan omaa elämää. Sankaritarunsa on kristinuskollakin, ja varhain niitä alkoi syntyä, sankareinaan uskon perustajat, levittäjät, sen marttyrit. Mutta nämä tarut esittävät kuvattavansa sellaisena kuin aikakausi, elämänsuunta ne on halunnut nähdä, niinpä legendakin on kasvanut askeesin maaperässä. Nuo Jumalan sankarit ovat usein jo lapsuudessaan jollain tavoin erikoisia, ja myöhemmin

heitä taistelussa tukevat taivaan joukot, heidän hyväkseen tapahtuu ihmetekoja. On huomattava, että miespuoliset pyhimykset usein on kuvattu enemmän tai vähemmän Kristuksen, naiset Marian kaltaisiksi. Mutta usein niissä esiintyy myös Maria Magdalenan perimätiedon mukainen kiihkeä rakkaus. Näiden tarinain heikko kohta onkin, kuten prof. Crohns lausuu, siinä, että niissä niin usein esiintyy sama sensualismi, jonka ne syntyinä tuomitsevat. — Ylpeydellä mainitsevat legendainkirjoittajat enemmän tai vähemmän historiallisia henkilöitä, jotka ovat avioliitosta kieltäytyneet, naisia, jotka ovat tahtoneet säilyttää puhtautensa taivaalliselle sulhaselleen. Erikoisesti huomautettakoon, että nämä tarut varsin harvoin alkuaan liittyvät nimeltä mainittuun henkilöön, vaan ovat maailman kansojen yhteistä, ikivanhaa satumaisuutta. Ihmekö siis, että paljon outoja pakanallisia käsityksiä, jopa vieraiden uskontojen aineksiakin, kummittelee näissä hurskaissa kertomuksissa.

Nämä legendat ovat suureksi osaksi syntyneet kansainvaellusten rauhattomuuksien merkeissä, ne kehottavat luopumaan tästä maailmasta ja sen epävarmoista iloista ja pyrkivät suuntaamaan mielen ikuisuuteen. Alituinen vuorovaikutus vallitsee ihmisen ja henkimaailman välillä, demonit ja enkelit lähestyvät häntä usein. Kieltäymystä ne terrottavat; esimerkkinä mainitsen abbedissa Saran, joka 60 vuotta asui virran rannalla, muttei kertaakaan nähnyt sen sinihohtavaa vettä. Mutta etenkin oli varottava kaikkea,

mikä saattoi aisteja kiihottaa. Yleisesti tunnettu oli keskiajalla legenda munkista, joka äitinsä seurassa oli matkalla. He tulivat virralle, jonka poikki äitivanhus ei olisi jaksanut kahlata. Poika otti hänet silloin kantaakseen, mutta ensin hän kietoi viittansa kätensä ympäri. Äidilleen hän selitti: Nainen on tulta. Jos sinuun kosketan, johdun ajattelemaan muita naisia. Eräs vanha abboti, joka kaiken ikänsä oli huolella välttänyt naisten näkemistä, kohtasi eräänä päivänä tällaisen olennon. Hän kiiruhti silloin takaisin — nopeammin kuin jos jalopeura tai lohikäärme olisi hänet yllättänyt. Tämän kohtauksen jälkeen hän eli vielä 4 vuotta, mutta liikunto-, kuulo- ja puhekykynsä menettäneenä — nunnaluostarissa, jonne hänet oli viety parempaa hoitoa saamaan.

Tällainen pyhien kiusaukseenjohtaminen on hyvin yleinen, esiintyy usein erittäin räikeänä eikä harvoin pääty pahan voittoon. Nämä naiset kuvataan toisinaan paholaisen lähettämiksi, hänen käskyläisikseen ihmisten parissa, toisinaan pahahenki itse esiintyy naisen haahmossa.

Pyhimysten monituhantisessa joukossa on huomattavan suuri määrä naisiaakin. Edelläesitetyn perustalla on kuitenkin luonnollista, että naidut naiset ovat vasta toisella sijalla, ja heistäkin oikeastaan tulevat kysymykseen vain lesket, jotka eivät ole menneet uusiin naimisiin. Mutta näitäkin on paljon, vaan vielä enemmän on »pyhiä neitsyitä». Ei siis voi väittää, että legendat sellaisinaan edustaisivat naisvihaa, mutta vielä vaikeampi

olisi todistaa, ettei yksityisissä legendoissa käsitys miehen ylemmyydestä olisi vallalla. Tämän lisäksi on vielä huomattava, että verrattomasti suurin osa legendoja kuitenkin esittää miespuolisia »sankareita» — ja siten luonnollisesti nainen paljoa useammin joutuu käytettäväksi paholaisen aseena. Ja vielä: useat naiset pyrkivät »vapautumaan sukupuolestaan»; esim. ennen mainittu abbedissa Sara lausuu: olen nainen sukupuoleltani, mutta en mieleltäni. Ja eräs toinen: Niin suuri on Kristuksen nimen voima, että Häntä pelkäävät naisetkin tulevat miehen arvoisiksi.

Keskiajan loppupuolella legenda edusti varsin alhaista moraalista tasoa, kun siihen kaiken entisen lisäksi ristiretkien aikana oli runsain määrin tullut itämaisia lisiä. Tätä todistaa m. m. suuresta kansansuosioistaan nimensä saanut Legenda Aurea, joka ilmestyi 1200-luvulla, ja jonka kuvaukset jo keskiajalla valistuneimmissa piireissä herättivät inhoa. Mikä merkitys näillä legendoilla katsottiin olevan, ilmenee selvästi siitä, että niitä saarnojen ohessa uutterasti esitettiin, sekä kirjapainotaidon keksittyä useita kertoja painettiin. Niinpä juuri Legenda Aureaa oli 1500-luvun loppuun ilmestynyt useilla eri kielillä kaikkiaan 132 painosta.

Epäilemätöntä on, että legendain itsekieltämys- ja siveellisyyskehotuksilla on ollut kohottava vaikutus, mutta naisen asemaan ne ovat erittäin epäedullisesti vaikuttaneet — liian usein ne ovat terottaneet sanaa: cave mulierem! varo naista!

Jo legendasta puhuttaessa huomautettiin, mikä merkitys Itämaiden taruilla oli niiden muodostamisessa. Luonnollisesti tämä kuitenkin vielä paljon suuremmassa määrässä koskee seuraavaa prof. Crohnsin käsittelemää kirjallisuuden lajia, n. s. Exempla, tarinoita ja anekdootteja elämän eri aloilta, joilla samalla oli moralisoiva tarkoitus, ne kun pyrkivät olemaan jonkinlaisia esimerkkejä, elämänohjeita. Ja juuri tällainen tarinoimistaitohan on Itämaille niin ominainen. Naisluonteen kuvaaminen sekä yleensä suhtautuminen naiseen antaa aihetta moniin opettavaisiin mietelmiin. Niin esim. käsitellään perinpohjin kysymystä naisten viekkaudesta ja juoruista. Selvääkin on, että heidän erinomainen etevyytensä tällä alalla on paholaisen antama.

Tarkoin valaistaan myös Ovidiuksen lausetta: *Nitimur in vetitum, semper cupimusque negata*. Tähän kuuluvat kaikki nuomeillakin tunnetut tarinat vastahakoisesta akasta, jota hänen pudottuaan virtaan hänen miehensä lähti hakemaan ylempää virran varrelta »koskapa hän aina pani vastaan».

Siellä täällä löytyy suurempaa tasapuolisuutta tavoittelevia kertomuksia, kuten kertomus P. Hilariuksesta. Eräs nainen tuli pyytämään häntä kuolevan poikansa luo; kun H. kiiruhti pois, huudahti äiti: muista, että Kristuskin on vaimosta syntynyt. — H. täytti hänen pyyntönsä. Toisessa kohti huomautetaan naisen saaneen kolme etuoikeutta, jotka mieheltä puuttuvat: hänet luotiin paradisiissa, ei sen ulkopuolella, mies luotiin

maan tomusta, nainen »kauniista kylkiluusta», ja Jumala tahtoi ihmisen äidikseen, mutta ei isäkseen.

Nämä tarinat saivat niin suuren merkityksen sen kautta, että niitä runsain määrin käytettiin käytännöllisessä kasvatustyössä, koska kuten Gregorius suuri kirjoittaa »on sellaisia, joihin enemmän tarinat vaikuttavat kuin saarnat».

Tämän seikan merkitystä ei pidä vähäksyä. Tarinat tulivat sen kautta kuulijoilleen ikäänkuin pyhiksi, niiden esittämät käsitykset totuudeksi, jommoisena ei pelkkää kansantarinaa pidetty. Ja siten ne ovat olleet omiaan ylläpitämään käsitystä naisen alemmuudesta.

Tavattoman suosittuja tällaiset kokoelmat olivat varsinkin alemmissa kansankerroksissa. Ensi aluksi ne esiintyivät hartauskirjojen tapaisina, mutta aikojen kuluessa niiden sävy raaistui, sinä aikana, jolloin Europassa raiivosivat uskonsodat ja erikoisesti noitavainot. Kaunokirjallisuuteenkin ne ovat löytäneet tiensä, mainittakoon vain useat Boccaccion Decameronen kertomukset.

Scripta supposititia käsittelee tuota omituista kirjallisuuden lajia, jossa yksityiset lauseet, osat tai koko teoksetkin ovat aivan toisen tekijän kädestä lähteneet kuin sen, jonka nimellä ne käyvät. Kyseessä olevat tekeleet eivät silti aina ole suoranaisia väärennyksiä, vaan on joku munkki joutohetkinään kopioinut jonkun tunnetun kirjailijan lauseita ja varustellut niitä omilla selityksillään. Nämä kirjoitelmat sisältävät nekin sangen paljon aineellemme varteenotettavaa. Yleen-

sä voidaan sanoa, että niissä värit ovat räikeämmät kuin tunnettujen kirjailijain teoksissa, sillä näissä puhuvat yltiöpäät, jotka ovat tahtoneet tehdä enemmän kuin mestarit. Ajatukset ovat samansuuntaiset kuin aikaisemmin selostetut, usein aivan samat. Mutta vaikka niissä esiintyy suunnatonta liiottelua, on niitä kuitenkin pidetty tosina. Vaikea on siten edes kuvitella, miten tuhoisa seurauksiltaan on ollut esim. n. s. Manipulus florum, jossa Mulier (Nainen) otsakkeen alla esitetään 31 eri lausuntoa naisesta; milloin vedotaan kirkkoisiin, milloin Ciceroon tai Catoon, mutta aina esitetään nainen mahdollisimman synkässä valossa.

Tämä on sitä omituisempaa, kun suurin piirtein katsottuna naissukupuoli on sukupuolisiveyden alalla kohonnut korkeammalle kuin miessuku.

»Jumalan nimessä, sulkekaa ikkunanne!» huudahtaa eräs hurskas legendankirjottaja. Ja ikkunat suljettiin tarkoin moneksi sadaksi vuodeksi. Ja tämä tapahtui toisessakin merkityksessä. Naiselle, tuolle vaaralliselle, demonintapaiselle olennolle, rakennettiin, kuten muuan tarina kertoo, pienoinen ahdas kivimuuri, ilman ovea, ja ikkuna — yksi ainoa — korkealle maasta, ja sitäkin vartioitiin tarkoin. Niin, ikkunat olivat suljetut, ja sisällä vallitsi pimeys. Näin olivat Kristuksen tunnustajat, hänen kirkkonsa palvelijat tahtoneet. Se jää epäämättömäksi vaikutelmaksi edellä selostetuista tarkan tieteellisistä teoksista.

Lukijaa seuraa kuitenkin koko ajan kysy-

mys: Mikä oli Mestarin tahto ja tarkoitus? Selostuksen tähän päättyessä sallittakoon meidän viipyä hetkinen siihen vastausta etsimässä. Viittaamme tässä muutamii prof. Breitensteinin lausuntoihin: Jeesuksen joka sanan, hänen tekojensa syvimpänä sisältönä on jokaisen ihmissielun ääretön arvo. Jeesus ei ryhmittänyt ihmisiä heidän säätynsä mukaan, ei liioin hänellä ollut erikoista ihmisluokkaa, jota nimitettiin naisiksi, ja joka oli sangen paljon alhaisempi toista, miehiä. Tosin ei meillä ole Jeesuksen suusta selviä määritelmiä naisen oikeuksista ja velvollisuuksista, mutta Jeesuksen käsitys naisesta on kuitenkin selvä. Ja kuten useasta raamatunkohdasta näemme, oli avioliitto Jeesuksen katsantotavan mukaan pyhä side. — Jeesuksen teot todistavat samaa, katuvaan publikaania ja syntistä vaimoa hän kohtelee samalla tavoin, yhtä suurella rakkaudella. Ja miten ihmeellisiä näköaloja iäisyyden maihin saakka Jeesus avasikaan tuolle syvästi syntiselle Samarian vaimolle! Näemmehän siinä niin selvästi, mikä kyky Jeesuksella oli saada hänet syntinsä tuntemaan, mutta myöskin häntä kohottaa. — Ja muistakaamme vielä — vastakohtana noille keskiajan synkille kuville — miten läheisinä Jeesuksen ystävinä useatkin naiset esiintyvät, kuinka kotonaan Jeesus on esim. Betanian sisaruspiirissä.

Tämä oli Jeesuksen ajalle uutta; sillä vanhan ajan naisella ei ollut arvoa yksilönä, hän oli surkastunut, kehityksessään pysähtynyt ihmistaimi, ei muuta. Jeesus tuli naisten va-

pauttajaksi, hän osotti naiselle hänen suuruutensa, ihmisarvonsa, ja se varmastikin aiheutti, että apostoliselta ja yleensä alkukristilliseltä ajalta tunnetaan niin monta naista, jotka uskollisesti Jeesusta ovat seuranneet, joiden elämä on ollut siunauksesta rikas, ja joista lisäksi tiedämme, että he ovat ulospäinkin vaikuttaneet.

Mutta vain hitaasti muuttuvat kerran juurtuneet käsitykset. Rajottuaksemme tässä vain U. T:n piiriin, on meillä siinä nuo niin paljon käytetyt ja väärin käytetyt apostolin sanat: Minä en salli naisten esiintyä opettajana enkä vallita miestä, vaan eläköön hiljaisuudessa, sekä Kor. 14: 34 vaimo vaietkoon seurakunnassa, jonka alkuperäisyys kuitenkin on epävarma. Mutta huomattaamme, miten tuota edellistäkin lausetta on käytetty. Se on käytännöllinen neuvo nuorelle seurakunnanjohtajalle, ja apostoli lausuu erikoisesti: Minä en salli. Saanemme ajatella, että hän tässä on aikansa lapsi, sillä saman Paavalin suusta meillä on monta ihanaa, suurta, Hengen innoittamaa sanaa, jotka avaavat uusia, laajoja näköaloja; hänen lausumansa on naisten todellinen Magna Charta Libertatum, Galataiskirjeen sana: Ei tässä ole Juutalaista eikä Kreikkalaista, ei ole orjaa eikä vapaata, ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yksi Kristuksessa Jeesuksessa.

Vieläkään eivät läheskään kaikki vanhat, piintyneet käsitykset ole voitettuja. Niin paljon kuin onkin edistytty, on tämä kehitys usein koskenut vain ulkonaisia oloja, mutta

ajatussuunta on pysynyt samana. Tahi, käyttäkseni prof. Crohnsin esittämää kuvaa, »ajan sivistyksen» merkillinen rakennus muuttuu yhäti vuosisatojen kuluessa. Milloin toinen, milloin toinen seikka saa väistyä uuden tieltä, poistetaanpa joskus entinen kulmakivikin, mutta vain hitaasti muuttuu se, mitä on totuttu pitämään sen oleellisena osana. Paljon jää järeille, mikä jo on aikansa ohi elänyt, emme mielellämme tee puhdasta huoneissa, saatikka kaikissa nurkissa ja kätöksissä.

Niin, vielä on ikkunoita avaamatta, sydämen syvyyksiin kätkeyneitä vanhain aikain muistoja puhdistettava pois. Siinä on vielä runsas työala meille nuorillekin, ja me tunnemme syvää kiitollisuutta niitä kohtaan, jotka raskaimmat taakat kantaen ovat meille avanneet kehitysmahdollisuuksia, tehneet meille niin paljon helpommaksi elämän vaatimuksiin valmistautumisen.

Kolmas kokouspäivä.

Kl. 9 a. p. saavuttiin Tampereen Taidekouluun, jossa päivän kokous pidettiin.

Puheenjohtajana toimi rva I. Yrjö-Koskinen.

Rva A. Tiililä luki seuraavan nti I. Arranmaan kirjoittaman alustuksen kysymykseen

Mitä Suomen Naisyhdistys voi tehdä hankiakseen koulutytöille opastusta käytännölliseen toimintaan?

Kun silmäilemme oppikoulujemme nykyisiä opetusohjelmia, emme voi olla tekemättä kysymystä: onko kaikki niinkuin olla pitää, onko opetussuunnitelma laadittu mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi ja eikö nykyisten opetusaineiden piiri ehkä ole jonkunlaisten tärkeiden lisäysten tarpeessa? Kuu-luhan siinä vielä suurin ja laajin sija tietopuolisille aineille, käytännölliset aineet sen sijaan ovat varsin syrjäytetyssä asemassa, onpa meillä esim. vielä yhteiskouluja, joissa ei ole tuntiakaan käsityönopetusta. Onko siis ihme, että useimmat nuoret ihmiset, niin pää tietoja täynnä kuin he lähtevätkin koulusta, elämän todellisuuden edessä seisovat avuttomina ja saamattomina, tietämättä mihin ryhtyä. Tällaisia epäkäytännöllisiä ihmisiä ovat nykyisen koulusivistyksen saaneet nuoret tytöt suurimmaksi osaksi.

Yleinen mielipide ja yksityiset asianharrastajat ovatkin, hyvin oivaltaen syyn tähän surkeaan asiaintilaan, ryhtyneet vaatimaan oppikoulujemme opetussuunnitelmiin useita hyödyllisiä aineita, jotka lähentäisivät oppilaita todelliseen elämään ja välittäisivät kodin ja koulun suhdetta. Tärkeimpiä niistä opinhaaroista, jotka tällä hetkellä voimakkaasti pyrkivät koulujen opetusohjelmaan, ovat talous- ja kasvitarhahoidon opetus, mainitaksemme niistä vain pari.

Käsityöopetukseen, jonka asema oppikouluissamme on hiukan parempi ja valtion tyttökoulujen uuden opetussuunnitelman mukaan vielä paranee, emme tällä kertaa puutu.

Mualla maailmassa on talousopetuksen välttämättömyys erilaisissa tyttökouluissa ja naisopistoissa aikoja ollut selvillä. Saksassa, samoin kuin Ruotsissa ja Norjassakin annetaan useimmissa tyttökouluissa opetusta tässä aineessa. Paitsi varsinaista ruuanlaittoa opetetaan näissä laitoksissa muitakin kodin hoitoa koskevia asioita, joten koulu jo laskee perustuksen oman kodin huolelliseen hoitoon. Samoin annetaan kasvi- ja puutarhaopetusta yleisesti. — Mainituissa maissa osoittavat runsaat yksityisten, valtion ja kuntien avustukset sekä tarmokkaat toimenpiteet tämän asian järjestämiseksi, että sen sekä kasvatus- että sivistysarvo ymmärretään ja tunnustetaan. Sitä ei enää käsitetä muutamille harvoille naisille annettavana ammattiopetuksena, vaan aineena, joka kuuluu jokaisen naisen yleissivistykseen, vieläpä tärkeänä tekijänä siveellisen luonteen kehittämisessä.

Kulkekoon kysymys meilläkin kohti onnellista ratkaisua! Alku on jo tehty. Paitsi sitä, että valtion tyttökoulujemme uutta asetusta laadittaessa ajan vaatimuksia noudattaen talousopetukselle on annettu 2 t. viikossa VI:nnella luokalla, joka kuitenkin on aivan liian pieni tuntimäärä tällaiselle aineelle, on aatetta jo jonkun verran käytännössäkin toteutettu. Grankullan ruotsalainen yhteiskoulu nimittäin otti v. 1912 ja

Nya svenska flickskolan Helsingissä v. 1913 syksyllä ohjelmaansa talousopetuksen, samoin Parikkalan yhteiskoulu v. 1914. Opetus on jaettu eri kehitystasasteilla oleville tytöille, III—VIII luokkaan asti, ja kaikissa on opetus herättänyt suurta innostusta ja harrastusta. Eivätkä nämä muutamat kerran tai pari viikossa käytettävissä olevat tunnit dyydä antaakaan mitään ammattiopetusta, vaan ainoastaan herättää harrastusta, ja voipa sattua, että monikin huomaa taipumustensa kutsuvan häntä tälle työalalle, moni, joka muuten vuosikautia saisi hapuilla etsiessään oikeata elämänalaansa.

Moni on sitä mieltä, että talousopetus kuuluu kodin, äidin tehtäviin, mutta siihen täytyy sanoa, että on paljon oppikoulujemme oppilaitten äitejä, jotka suorastaan eivät kykene antamaan tarkoituksenmukaista opetusta, ja toisten vanhempien, vaikka hyvin ymmärtävätkin asian tärkeyden, on vaikea puuttua siihen nähdessään, kuinka suuria ponnistuksia koulutehtävätkin, ainakin ylemmillä luokilla, jo vaativat. Siitä johtuu, että tyttöjen jouto- ja loma-aikoina annetaan muka levätä, vaikka todellinen lepo ei suinkaan ole toimettomuudessa, vaan työn vaihtelussa. Ei ole kummakaan, että hyvin monesta tulee laiskoja ja veltoja ihmisiä, jotka halveksivat kotoisia tehtäviä. Jos sitä vastoin koulu herättäisi nuorissa tytöissä harrastusta kodin tehtäviin, katseltaisiin niitä varmasti aivan toisin silmin. Ottamalla niitä opetusohjelmaansa koulu ikäänkuin aate-

loisi ne ja äidin tehtävät kodissa näyttäytyisivät vallan uudessa valossa herättäen kunioitusta ja ymmärtämystä. Sitä paitsi muodostaisi talousopetus terveellisen vastapainon nykyiselle liialliselle tietojen jakamiselle. Reipas toiminta, jonka jäljet selvästi ovat nähtävissä, on, jos mikään, omiaan herättämään työ-iloa ja tyytyväistä mieltä, työhalun, itsenäisyyden, vastuuntunteen, huomaavaisuuden ohessa kehittämään siisteyttä, säästäväisyyttä, täsmällisyyttä, järjestyksen ja kauneuden rakkautta. Paitsi suurta kasvatuksellista arvoa on sillä siis myöskin arvaamaton merkitys sekä terveysopilliselta että kansantaloudelliselta näkökannalta katsoen.

Mutta niin kauvan kuin oppikoulumme huokaavat nykyisten pitkien kurssien ja oppiaineiden paljouden taakan alla, lieene vaikeanpuoleista, jos vielä varsinkaan ei valtiokaan myönnä mitään varoja tarkoitukseen, saada talousopetusta ohjelmaan. Mutta mikä estäisi uhraamasta tämän aineen oppimiselle osaa kesälomasta, joka meillä on niin suhteellisen pitkä. Sitä ei kaikkea tarvita lepoon ja voimien kokoomiseen, ja tilavat koulutalot seisovat siihen aikaan käyttämättöminä. Tässä mielestäni avautuisi Naisyhdistykselle uusi harrastuksen arvoinen työala monien entisten lisäksi. Jos se koulujen johtohenkilöiden avulla järjestäisi vaikkapa 1 kk. kestävät talouskurssit eri paikkakunnille, tekisi se niissä mukana oleville nuorille suuren palveluksen. Sellaisilla kursseilla työskenteleminen ei varmaankaan olisi

rasittavaa, toiminta kun etupäässä tulisi olemaan käytännöllistä laatua, joka sentään on melkein kokonaan toisellaista kuin varsinainen koulutyö. Varsinkin maaseudulla olevissa kouluissa, joissa käy verrattain paljon köyhiä oppilaita, joita ei ensinkään käytetä mukana maantöissä, olisivat tällaiset kurssit aivan välttämättömät. Jos ei arveltaisi 1 kk. kestäneen oppiajan perusteella voitavan antaa mitään todistusta, ja lyhyt oppiaikahan se kyllä onkin, niin ehkä voisi ajatella kurssia jatkettavaksi joululoman aikana tai seuraavana kesänä parilla viikolla.

Tällaisten kesäkurssien kustannukset eivät varmaankaan nousisi kovin korkeiksi. Suurin menoerä olisi opettajattaren palkka sekä ensimmäisenä vuonna tarpeellisten välineiden hankkiminen. Seuraavina vuosina, kun kalusto olisi hankittuna, olisivat menot tietenkin paljon pienemmät.

Samoin kuin talousopetus, tarjoaa kasvitarihoidon opetuskin varsinaisen opetuksen ohella opettajalle tilaisuuden suoranaiseen kasvatustyöhön. Tämän, samoin kuin sen suuren taloudellisen ja terveydellisen merkityksen käsittäen onkin Naisyhdistys suurella menestyksellä pannut toimeen kasvitarhakursseja kansakoululapsille ja toivottavaa on, että sillä aivan lähimmässä tulevaisuudessa on tilaisuus ulottaa toimintansa oppikoulujenkin oppilaihin. Eikä talousenempää kuin kasvitarhakurssienkaan käytännöllinen järjestäminen tuottaisi Naisyhdistykselle mitään vaikeuksia, sillä kun tä-

mäntapaisten kurssien järjestämisessä on jo pitempiaikainen kokemus takanaan.

Ylläolevan perusteella pyytäisin kokouksen keskusteltavaksi esittää:

1) Voisiko Suomen Naisyhdistys haaraosastoineen avustaa koulun johtohenkilöitä joissakin oppikouluissa loma-aikoina panemaan toimeen talous- ja kasvitarhakursseja?

2) Olisiko suotavaa, että tämän asian viireillä pitämiseksi asetettaisiin erityinen komitea?

Alustusta seurasi vilkas keskustelu, jossa kaikki puhujat mitä lämpimimmin toivoivat, että naisyhdistykset panisivat alulle ja tukisivat yrityksiä, joiden tarkoituksena on opastaa koulunuorisoa käytännöllisiin toimiin.

R v a H a l l s t é n huomautti, että näillä toimenpiteillä ei ole ainoastaan käytännöllinen, vaan syvälle käypä kasvatuksellinen merkitys. Uudenaikainen aivotutkimus näyttää tulleen niihin tuloksiin, että käden työllä on mitä suurin vaikutus aivojen kehitykseen. Tämä jää yksipuoliseksi, jos kättä vastaava suuri aivokeskus käden jäädessä harjaantumattomaksi on käyttämättä. Mutta tämän harjaantumisen täytyy tapahtua ennen lapsen 13—14 ikävuotta, myöhempi käyttö ei enää sanottavasti kehitä aivoja. Sitä tärkeämpi kansamme nuorten koko kehitykselle on tässä virittämämme kysymys.

R v a S j ö s t r ö m huomautti, että ainoastaan harvassa kodissa voivat nuoret saada järkipäistä käytännöllisten toimien opetusta; toivoi, että voitaisiin kesäisin järjestää eri paikkakunnille 6-viikkoiset talous-

kurssit koulunuorisolle. Suomen Naisyhdistys voisi ehkä hankkia jotkut keittokalustot.

Maisteri H. Riipinen tiesi, että tällaisia kursseja erittäin toivottiinkin. Sensuuntaisia toivomuksia olivat oppikoulujen johtokunnatkin lausuneet. Lapuan yhteiskoululla oli pantu toimeen käsityökurssit, joissa innostus oli suuri.

Rva Melart mainitsi, että Lappeenrannassa oli tällaisiin kursseihin yhteiskoululaisia varten ollut hyvin paljon pyrkijöitä.

Rva Laurila kertoi kansakoulullaan järjestämistään talouskursseista, jollaisia puhujan mielestä Naisyhdistysten myös tulisi avustaa. Hän oli pienten lasten koulun aikana syksyllä, toisen opettajan hoitaessa tätä opetusta, pannut toimeen talouskurssit yläosastolaisille. Piti suurena puutteena sitä, että seminaareissa ei ollut talousopetusta.

Rva Hallstén toivoi, että Naisyhdistykset ryhtyisivät vilkkaaseen toimintaan saadakseen tietää, missä tällaiselle opetukselle olisi menestymismahdollisuuksia. Kokemuksen saavuttamiseksi olisi tärkeätä, että kansakouluihinkin järjestettäisiin talouskurssseja.

Nti Ilmanen tahtoi painostaa sitä, että varsinkin kansakouluja olisi tässä avustettava.

Nti Särkkä piti tärkeänä sitä, että kansakoulussa päästäisiin yhteyteen jatkoluokkien talousopetuksen kanssa. Jatkoluokan talousopettajan tulisi olla tällaisten kurssien opettajana.

Rva A. Heikkilä toivoi, että kansa-

kouluihin olisi luotava erikoista huomiota, koska oppikoulujen oppilaat elävät paremmissa oloissa ja voivat helpommin saada opetusta.

R v a T i i t o l a kannatti rva Heikkilää pitäen tärkeänä etenkin työtä kansakoulunuorison hyväksi.

R v a Y r j ö - K o s k i n e n huomautti, että olisi syytä uusia koulurakennuksia suunniteltaessa varustaa rakennuksiin koulukeittiöt.

R v a S j ö s t r ö m arveli, että keskusyhdistyksen varat riittävät ani harvoille kouluille; nyt olisi siksi ehkä etupäässä ajateltava yhteiskouluja niillä paikkakunnilla, joissa toimii Naisyhdistys.

R v a S . R o o s puhui siitä, miten sanomalehdissä ja aikakauskirjoissa olisi vaikuttettava yleiseen mielipiteeseen asian hyväksi. Olisi huomautettava, että tällainen käytännöllinen työ ei ole raskasta koulunuorisolle. Äitejä olisi myös tuettava kasvatustyössä.

N t i P . a f H e u r l i n toivoi, että talousopetus saataisiin vakinaiseksi oppiaineeksi varsinaiseen kansakouluun, eikä ainoastaan jatkuoluokille. Siksi olisi pidettävä kaikkia yhdistyksen yksityisiä toimia talousopetuksen hyväksi kansakoululapsille ainoastaan väliaikaisina.

N t i E . L u j a m o tahtoi antaa mahdollisesti valittavalle komitealle evästykseksi, että sen tulisi koettaa vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen asian hyväksi.

R v a H . K u u s i huomautti, miten olisi tärkeitä kasvattaa poikiakin kodeissa autta-

maan kotitaloustoimissa. Tästäkin olisi sanomalehdissä kirjoitettava.

R v a H a l l s t é n i n mielestä olisi kottien tulevaisuudelle arvaamattomaksi hyödyksi, jos pojatkin saisivat oppia taloudenhoitoa. Siksi olisi heitäkin kehoitettava saapumaan perustettaville kursseille. Göteborgin ylemmässä yhteiskoulussa sekä tytöt että pojat ottavat innolla osaa talousopetukseen.

R v a N. M a l i n e n kertoi, että Tampereen kansakoulujohtokunta parhaillaan suunnittelee talousopetuksen järjestämistä koulun IV luokille.

R v a T i i t o l a kannatti niitä puhujia, jotka tahtoivat pojillekin opetettavaksi taloustoimia.

R v a Y r j ö - K o s k i n e n uskoi, että nuorisolla itsellään on harrastusta asiaan ja halua oppia käytännöllisiä toimia. Sitä todistaa esim. se suuri innostus, joka ilmeni Suomen Opiskelevan Nuorison raittiuskouksessa tästä siellä keskusteltaessa. Ehdotti, että kokous jättäisi Kouluylihallitukselle anomuksen talousopetuksen järjestämisestä varsinaiseen kansakouluun.

Vastaukseksi alustuksen ensimmäiseen kysymykseen kokous yhtyi seuraavaan ponteen:

1) Suomen Naisyhdistys haaraosastoineen tekee voitavansa avustaakseen koulujen johtohenkilöitä loma-aikoina toimeenpanemaan talous- ja kasvitarhakursseja koulunsa oppilaille.

Toiseen kysymykseen kokous vastasi myöntävästi päättäen, että

2) Asian vireillä pitämiseksi asetetaan yhdistyksen kesken erityinen komitea.

Komiteaan valittiin rvat I. Hallstén, A. Heikkilä, A. Jalava, E. Sjöström, I. Yrjö-Koskinen ja nti I. Arranmaa.

Edelleen päätettiin yhtyä rva I. Yrjö-Koskisen ehdotukseen anomuksen lähettämisestä Koulutoimen Ylihallitukselle.

Rva Hallsténin ehdotuksesta päätettiin myös anoa Kouluylihallitukselta, että se ryhtyisi aloitteeseen naistarkastajan asettamiseksi valvomaan käsityönopeutusta maamme kouluissa.¹⁾

Äsken valittu komitea sai toimeksi laatia ja toimittaa perille mainitut anomukset.

Tämän jälkeen otettiin keskustelunalaiseksi Lappeenrannan Naisyhdistyksen herättämä kysymys, mitä olisi tehtävä naissiirtolaisten, etenkin Amerikkaan matkustavien hyväksi. Kuten rva E. Melart lausunnossaan sanoi, ovat vieraisiin maihin muuttavat naiset, jotka eivät osaa maan kieltä eivätkä mitään erityistä ammattia, vaarassa joutua suureen kurjuuteen. Ehdotettiin siksi toimittavan siihen suuntaan, että siirtolaislaivoihin saataisiin asetetuksi naishuoltaja siirtolaisnaisia avustamaan.

Kokous päätti, että Keskusyhdistystä pyy-

¹⁾ Tämä alote on nyttemmin tarpeeton, koska Koulutoimen Ylihallitus, ennenkuin yllämainittu komitea oli ehtinyt kokoontua, oli tehnyt ehdotuksen piirustus- ja käsityötarkastajain virkain perustamisesta, joihin oli asetettava sekä mies- että naistarkastaja.

detään kääntymään asiassa Suomen Naisten Kansallisiiton puoleen ehdottaen, että se omassa maassa toimisi asian toteuttamiseksi sekä ulkomailla kääntymällä asianomaisen maan naisten Kansallisiiton puoleen vaikuttaisi siirtolaisnaistemme hyväksi.

Ohjelmassa olleitten kysymysten täten tultua käsitellyiksi, neuvotteli kokous vielä muutamista käytännöllisistä, yhdistystä koskevista asioista.

Päätettiin, että vuosikertomusta ei tänä vuonna julkaista erikoisena painoksena, vaan lyhennettynä sanomalehdissä.

Useat puhujat lausuivat toivomuksen, että kertomus yleiskokouksesta julkaistaisiin painosta ja jaettaisiin yhdistyksen jäsenille. Tämä tuli kokouksen päätökseksi. Lisäksi yhdyttiin siihen, että haaraosastot ottavat osaa kustannuksiin maksamalla samansuuruisen rahamäärän kuin vuosikertomusten painatustyön suoritukseksi. Keskusyhdistys, jonka huoleksi jätettiin kertomuksen lopullinen valmistaminen, sai »vapaat kädet» asian hyväksi toimiessaan.

Vielä päätettiin, että samanlainen selostus kokouksesta lähetettäisiin sekä Suomen Naisselle että Naisten Äänelle.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin rvat I. Hallstén, H. Kuusi, E. Sjöström ja I. Yrjö-Koskinen.

Keskustelujen päätyttyä Keskusyhdistyksen puheenjohtaja rva Hallstén mitä lämpimimmin kiitti Tampereen Naisyhdistystä ja sen puheenjohtajaa vapaaherratar Iida Yrjö-Koskista siitä erinomaisesta auliudesta,

millä Naisyhdistys oli järjestänyt tämän nyt päättyneen Suomen Naisyhdistyksen yleiskokouksen. Rohkaisevaa ja valaisevaa oli osanottajille itse paikkakunnalla tutustua yhdistykseen, joka tarmollaan ja rakkaudellaan oli saanut aikaan niin syvälle kuntansa elämään vaikuttavia tuloksia.

Huomauttaen minkä korvaamattoman vahingon S. N. Y. haaraosastoinen oli karsinut, kun sen johdosta kutsuttiin pois Aleksandra Gripenberg, jota Suomen naisten enemmistö katsoi maamme naisasian johtohenkilöksi, jolta se odotti yhä uusia alotteita. Mieli masennuksissa siitä vakaumuksesta, ettei kukaan voinut hänen paikkaansa täyttää, oli puhuja kuitenkin omantuntonsa pakoittamana suostunut paremman puutteessa astumaan siihen. Puhumatta puuttuvasta kyvystä rajoittivat kodin hoito sekä vaativa koulu- ja jatko-opistotyö ylen vakavasti aikaa ja voimia, jotka hän saattoi S. N. Y:lle antaa. Siksi olikin entistä tärkeämpää, että haaraosastot puolestaan niinkuin, tässä kokouksessa ilahuttavalla tavalla oli tapahtunutkin, kantoivat kortensa kekoon toimien kukin paikkakuntansa olojen parantamiseksi, mutta pitäen myöskin yhteisyyttä silmällä. Keskusyhdistys saattoi siten odottaa herätteitä myöskin maaseudulta päin. Päämäärä oli kaikille yhteinen, yhteisvoimin oli siis ponnistettava eteenpäin. Aikana, jolloin pimeyden voimat repivät hajalle, mitä jo on luultu vankaksi, tulee meidän tähdätä työmme siihen, että kansastamme tulisi elinvoimainen kansa, joka taistelee ja pyrkii eteen

päin Jumalan varjelevan käden suojassa.
Ja puhuja lopetti virsirunoilijan sanoin

Oi, maailman myrskyt kun riehahtavat
Ja kansa kun kansoa vainoo,
Tas'arvo ja veljeys unohtuvat,
Väkivalta on oikeus aino.
Oi Jumala, varjele isäimme maa,
Ettei ajan aallot sit' upottaa saa,
Ja kaitse sen pienoinen kansa!

Ah tukemme, turvamme ainoa oot,
Erehdystemme kuorman sa kannat;
Sa uudeksi, vahvaksi henkemme luot
Ja sydämen puhtahan annat.
Oi Jumala, varjele isäimme maa,
Ettei ajan aallot sit' upottaa saa,
Ja kaitse sen pienoinen kansa!

Läsnäolleiden puolesta n t i S ä r k k ä kiitti puheenjohtajia ja kaikkia kokouksen toimeenpanijoita tästä puhujan mielestä erittäin innostavasta ja vakavaa harrastusta herättäneestä kokouksesta. Samoin rva Heikkilä kiitti toimihenkilöitä ja kokouksen osanottajia lausuen ilonsa siitä, että läsnäolijat olivat saaneet tuntea yksimielisyyden ja yhteiseen asiaan kohdistuvan harrastuksen kohottavaa vaikutusta.

Lopuksi laulettiin yhteisesti Isänmaan virsi.

Liite.

Yleiskokouksessa asetettu komitea piti kokouksensa joulukuun 28 p:nä 1915 Helsingissä. Läsna olivat rvat A. Heikkilä Mäntästä, I. Yrjö-Koskinen Tampereelta sekä I. Hallstén, A. Jalava ja E. Sjöström Helsingistä. Komitea päätti täyttääseen tehtävänsä kääntyä

1) Koulutoimen Ylihallituksen puoleen,
2) Maalaiskunnissa sijaitsevien yhteiskoulujen johtajien puoleen ja

3) Sanomalehtikirjoituksella Suomen sivistyneiden kotien puoleen tuoden esille ehdotuksia ja näkökohtia koulutyttöjen kotitalousopetusta koskevissa kysymyksissä. Mainitut kirjelmät seuraavat tässä.

I.

Koulutoimen Ylihallitukselle.

Suomen Naisyhdistyksen yleisessä kokouksessa Tampereella viime kuluneen marraskuun 20—22 p:nä oli pohdittavana kysymys koulutyttöjeu kotitalousopetuksesta. Kokous oli yksimielinen siitä, että sen liittäminen varsinaisen kansakoulun ohjelmaan ei tietäisi ainoastaan arvaamatonta kansamme vähäväkisten kerrostien taloudellisen hyvinvoinnin nousua, vaan olisi omansa erittäin terveellisesti vaikuttamaan tyttöjen kehitykseen yleensä. Tunnustetaanhan käytännöllisen työn suuri merkitys yksipuolisesti teoreettisen opetuksen vastapainona, ja onhan tieteellisenä tosiasiana esitetty ajatus, että eivät myöhemmät toimenpiteet käytännöllisen opetuksen hyväksi täydelleen voi korvata sen laiminlyöntiä kasvatin ollessa 12—14 v. ikäinen. Allekirjoittaneet, joille Tampereen kokouksessa asetettu komitea pohdittuaan asiaa, uskoi päätöksensä toimeenpanon, pyytävät sentähden täten kääntyä Koulutoimen Ylihallituksen puoleen esiintuoden seuraavan.

Ne onnistuneet kokeilut, mitkä Koulutoimen Ylihallituksen myönnytyksellä on pantu toimeen Kuopion tyttökansakoulussa ja eräällä kansakoululuokalla Helsingissä, viittaavat kuten muutenkin saavutettu kokemus siihen, että jos kouluohjelman joistakin muista aineista poistettaisiin yhteensä kaksi viikkotuntia, voitaisiin niiden sijaan ilman vähintäkään liikarasituksen vaaraa asettaa neljä viikkotuntia käsittävä kotitalousopetuksen kurssi (aterian aika ja senjälkeinen siistiminen mukaan luettuna), sijoitettuna päivään, jolloin oppilailla on ainoastaan kolme tuntia muita aineita.

Rohkenemme sentähden kunnioittavimmin ehdottaa

että Koulutoimen Ylihallitus ensi tilassa ottaisi harkittavakseen, miten varsinaisen kansakoulun korkeimmalle luokalle saataisiin sijoitetuksi vähintään neljä tuntia viikossa käsittävä tyttöjen kotitalousopetus.

Kokouksen asettaman komitean puolesta:

Ilmi Hallstén.

Iida Yrjö-Koskinen.

II.

----- yhteiskoulun johtajalle.

Suomen Naisyhdistys, jonka aloitteesta kuten tunnettu järkiperäinen kotitalousopetus on maassamme pantu toimeen, on yhä edelleen valppaasti seurannut tähän alaan kuuluvia ilmiöitä iloiten siitä noususta, joka eräissä kohdin on tässä toiminnassa havaittavissa. Kuitenkaan ei yhdistys ole voinut itseltään salata, että monet toimenpiteet asian hyväksi ovat vailla oikeata tehoa, jollei voida saada aikaan kotitalousopetusta lapsuus- ja nuoruusajan rajalla oleville tytöille, tämä ikä kuin usein määrää koko kehityksen suunnan. Siksi kysymys kotitalousopetuksesta koulutyttöille oli pohdittavana Suomen Naisyhdistyksen yleisessä viime marraskuun aikana Tampereella pidetyssä kokouksessa. Vilkas, monipuolinen keskustelu johti komitean asettamiseen, jolle annettiin asian valmistelu.

M. m. katsottiin erittäin suotavaksi, että käännyt-täisiin maaseudun yhteiskoulujen puoleen kysy-myksellä, miten ne voisivat asian hyväksi toimia.

Usein on koulupiireissä ollut keskustelunalai-sena oppilaiden pitkien loma-aikojen käyttäminen hyödylliseen toimintaan. Epäilemättä olisi erino-maisen suotavaa, että kouluihin esim. kesän ai-kana (parhaiten ehkä heinä-k. puoliväli—elokuu, jolloin on runsaasti saatavana kasviksia) järjestet-täisiin keskiluokkain tytöille (13—15 v.) vapaaeh-toiset kotitalouskurssit. Useat maaseudun yhteis-koulut ovat kai siinä suhteessa edullisessa asemassa, että suuri osa niiden oppilaista asuu koulun lähei-syydessä, niin että kesällä voitaisiin heidät koota työhön, joka ollen aivan toisellaista kuin lukutyö, olisi heille samalla virkistykseksi. Mahdollisesti myöskin joku aika joululomasta voisi tulla kysy-mykseen, kunhan vain pidettäisiin silmällä, että jokainen tähän opetukseen osaa ottanut oppilas on saanut vähintään 35 kertaa käsittävän oppijak-son (joka vastaa 6 viikon kurssia). Muitakin jär-jestelytapoja voidaan varmaankin keksiä, kunhan vain on harrastusta asiaan, jonka tärkeys kansa-kunnan hyvinvoinnille jo on kulttuurimaissa tun-nustettu.

Suomen Naisyhdistys on Teille kiittollisuuden ve-lassa, jos suvaitsette Yhteiskoulussanne ottaa asian pohdittavaksi ja suosiollisesti annatte yhdistykselle tiedon, mihin tuloksiin olette tulleet. Jos yhdistys voi asiaa palvella toimittamalla Teille asiaa koske-via tiedonantoja y. m. on tämä oleva sille mieluinen tehtävä.

Helsingissä huhtikuulla 1916.

Ilmi Hallstén.

Suomen Naisyhdistyksen
puheenjohtaja.

III.

Suomen sivistyneille kodeille.

Korkeamman naiskasvatuksen nykyisin yksipuo-lisesti älyperäinen suunta on jo kauan huolestutta-

nut niitä, jotka elämässä ovat sen tuloksia nähneet ja koetelleet. Suuri osa koulun antamia tietoja on jokapäiväisessä elämässä osottautunut sangen vähärvoiseksi, ja moni nainen, joka on suorittanut ylioppilas-, jopa kandidaattitutkinnonkin, on kokenut kuinka vähän niiden kautta saavutetut tiedot ovat omansa tekemään hänet kyvykkääksi järjellisesti hoitamaan omaa kotia. Huomautettakoon kuitenkin heti, että perinpohjainen älyllinen sivistys aina helpottaa käytännöllistenkin tietojen hankkimisen, jota vastoin käytännöllinen taito, kätevyys, on paljoa vaikeampi saavuttaa myöhemmin kuin lapsuus- ja ensi nuoruusiässä. Tieteellisellä taholla onkin se mielipide voittanut alaa, että aivojen monipuolisen kehityksen edistämiseksi nekin lihakset ja liikehermot, jotka välittävät käytännöllistä, käden työtä, ovat otettavat säännölliseen toimintaan jo ennen kasvatin 13—14 vuotta. Tämän lisäksi tunnustetaan nyttemmin yleisesti käytännöllisen työn merkitys luonteenkehitykselle.

Yhä useammin kuulee sen tähden lausuttavan vaatimuksen, että tyttöjen kasvatuksessa on pidettävä silmällä sekä älyllinen että käytännöllinen puoli. Ei enää kuule niitä vastaväitteitä ja epäilyksiä, jotka lausuttiin aikaisemmin, esim. kun Suomen Naisyhdistys noin 30 vuotta sitten parissa kokoonkutsumaan kansalaiskokouksessa esitti vaatimuksen, että maan naispuoliselle nuorisolle valmistettaisiin tilaisuus kotitalousopetuksen saamiseen, ja että tämä aine oli otettava kansakoulun opetusohjelmaan. Tätä nykyä asiaa pohdittaessa on kyseessä vain sen käytännöllinen, kylläkin vaikea toimeenpano, periaatteessa sitä jotenkin yleisesti kannatetaan.

Suomen Naisyhdistyksen yleiskokouksessa Tampereella, jossa kysymys koulutyttöjen talousopetuksesta oli vilkkaan ja monipuolisen pohdinnan alaisena, päätettiin ryhtyä erinäisiin toimenpiteisiin asian hyväksi. Näiden jo toimeenpantujen ohella lienee täysi syy kääntyä yleisön puoleen, nyt kun kesäloma lähenee. On näet aivan epäamatontä, että juuri nuo kolme kesäkuukautta, jotka muuten usein kuluvat oppilailta turhuuteen ja joutavuuksiin, tarjoavat sopivan tilaisuuden kokeiluihin tällä alalla.

Muutamat perheet voisivat yhtyä ja esim. kuudeksi viikoksi ottaa kotitalousopettajan, jonka johdolla niiden tyttäret y. m. naapuriston nuoret — erisäätyisetkin, siitä olisi elämässä sulaa hyötyä — perehtyisivät taloudenhoidon alkeisiin. Jotkut kansakoulu- ja kansanopistorakennukset ovat kesällä vapaina, ehkä sellaisesta voisi saada kurseille tyysijan. Mutta hyvällä tahdolla voi kotinsakin järjestää vastaanottamaan pienen kurssin. Sitä on meillä koetettukin ja hyvällä menestyksellä. Perheenemäntä luovuttaa vain taloutensa muutamaksi viikoksi kasvatustaloudellisen talouskoulun käyneelle opettajalle. Kurssin suoritettuaan on nuori tytär voittanut ensimmäiset vaikeudet, on oppinut säästäväisyyden ja huolenpidon merkityksen, saavuttanut talon palvelijoiden suhteen tarpeellisen taidon ja on hyvänä apuna kodissa ollen itse sen hoidosta innostunut. Kokemus on osoittanut, että tällainen käytännöllinen toimi ei ole rasittava, vaan päin vastoin yksipuolisen älyllisen työn vastapainona on täydellistä työttömyyttä virkistävämpää. — Edelleen tahtoisimme kehoittaa kotitalousopettajia kokoomaan talouskursseihin paikkakunnalla kesän tai vakinaisesti asuvien perheiden koulu-iässä olevia tyttöjä.

Pääasia vain on, ettei anneta kesän kulua ilman toimenpiteitä tyttäriemme käytännöllisen kasvatuksen hyväksi. Nykyisenä murrosaikana, kouluohjelmien ollessa ahtauteen asti täynnä lukuaineita, on aloitteeseen ryhtyminen kotien velvollisuus.

Helsingissä huhtikuulla 1916.

Suomen Naisyhdistys.

